

МАЙН РИД ЕСПЕРАНСА

Превод от английски: Е. Попова, 1991

chitanka.info

ГЛАВА I

— Татко, не ни остава нищо друго, освен да се преселим в Южна Америка — забеляза важно Том.

— Да, да! — подкрепиха го Джек и Мери. — Там наистина трябва да е хубаво, иначе братовчед ни Чарли не би се хвалил толкова.

Този разговор се водеше в семейството на скромния енорийски свещеник мистър Мъртън. Мистър Мъртън беше роден в Уинстън, горско селце в Северна Англия; там той притежаваше малък имот и почти веднага след завършването на университета се беше оженил пак там за едно миловидно, но бедно момиче и беше заел сегашната си длъжност. Досега животът му бе текъл мирно сред книгите, близките и енорияшите. Последните нямаше какво повече да желаят от скромния си пастир; що се отнася до семейството, то се радваше на завидно щастие.

Момчетата — петнайсетгодишният Том и тринайсетгодишният Джек — вече от няколко години посещаваха училището, а Джек, освен това, се славеше като пръв гимнастик и борец. Момчетата — четиринайсетгодишната Матилда и дванайсет-годишната Мери — също ходеха на училище, но доскоро живееха у баба си от майчина страна, вдовица, която имаше собствен чифлик и отлично го управляваше. Тя не жалеше средства за образованието на внучките си, а през свободното си време ги учеше на ръкоделие и домакинство.

Майка им пък, която се омъжи за мистър Мъртън твърде млада, беше така разглезена от мъжа си, че в крайна сметка се превърна в ленива, неспособна за нищо жена, която по цял ден седеше със скръстени ръце и се оплакваше от действителни, а често и от въображаеми недъзи.

Но какво заставяше Мъртънови да напуснат родината си и да отидат толкова далече в пусти места като Южна Америка?

Този въпрос ще стане ясен на читателя, когато се запознае с още едно действащо лице в нашия разказ — Чарлз Вилърс. Чарлз беше син на един братовчед на Мъртън, приятел от младини и другар в

университета. Вилърс работеше в Южна Америка и дори окончателно се пресели там, във Валпараисо, Чили, където се ожени за богата наследница. Жена му обаче скоро умря, като му остави син, Чарлз. Изминаха още няколко години и неутешимият вдовец също влезе в гроба. Мистър Мъртън научи това съвсем случайно: веднъж при него се яви застаряващ мургав господин и представяйки се като брат на покойната мисис Вилърс, съобщи, че му е поръчано да предаде на мистър Мъртън, заедно с пет хиляди фунта стерлинги, Чарлз Вилърс, за да го възпитава и издържа до пълнолетието му. Момчето тогава беше десетгодишно. След като изпълни мисията си, непознатият се сбогува и замина.

Останал с бледоликото хубавичко момче, което на всичкото отгоре излезе и голям пакостник, мистър Мъртън не знаеше какво да прави. За щастие, приятелят му доктор Алън го извади от затруднението, като го посъветва да настани момчето в пансион. След година самият Алън бе назначен за свещеник в Уинстънската енория и придума приятеля си да приеме мястото на негов помощник, тъй като там беше и собственият му имот. Тук, при своите роднини, започна да идва през ваканциите и младият Чарлз Вилърс. Скромното семейство Мъртън толкова му хареса, че продължи да го посещава и след завършването на университета, когато отиде да живее в Лондон.

Неочаквано старият приятел на мистър Мъртън, д-р Алън, умря, а неговият заместник заяви на Мъртън, че си е намерил вече помощник и че няма нужда от услугите му. Мистър Мъртън се оказа в нелеко положение, с голямо семейство и с доста малки приходи. Точно тогава се помина и тъщата му, а наследникът ѝ, един скъперник, побърза да изпрати момиченцата Матилда и Мери при родителите им.

По това време Мъртънови бяха посетени от Чарлз Вилърс. Този път младежът беше дошъл да се сбогува с роднините си: вуйчо му — същият, който го беше довел в Англия, го викаше да се върне у дома си във Валпараисо, за да получи сметка от опекуните по наследството на покойния Вилърс.

Като разбра какво беше дошло до главите на Мъртънови, Вилърс започна да ги увещава да ги заведе в Южна Америка.

— Вярвайте — каза той, — там ще бъдете много по-добре! При това вуйчо ми е построил в плантациите си църква за английските

работници и ме моли да му намеря свещеник. Ето ви и служба! Колко хубаво е там!

И младежът записва с възторг всичките прелести на своята родина. Обаче едва след дълго колебание мистър Мъртън се съгласи да предприеме такова далечно пътуване. Но затова пък, когато решението бе взето, цялото семейство, включително и отдавнашната предана слугиня Нана, се зае упорито да се готви за заминаването.

Благодарение на предаността на Нана, грижите на Том и разпоредителността на Матилда, всичко беше прибрано и натъкмено, без да безпокоят погълнатия от мислите си мистър Мъртън и слабонервната му съпруга. Един познат адвокат пое задължението да разпродаде покъщнината и да управлява имота на Мъртън по време на отсъствието му. След това, като се прости с плачещите енориаши, цялото семейство потегли за Лондон. Там Вилърс, познаващ неколцина южноамерикански търговци, получи от тях необходимите сведения, как да се настани за пътуването през океана със своите роднини, а така също и сведения за кораба, който скоро щеше да тръгне за Валпараисо, покрай нос Хорн.

От продажбата на покъщнината беше събрана добра сума за снабдяване с всичко необходимо за Южна Америка. Мистър Мъртън си взе книгите. Накупиха разни дреболии, нужни за продължително пътуване. Най-накрая мистър Мъртън разпореди процентите от капитала от петстотин фунта стерлинги, завещан от тъща му, и доходите от неговия имот да се изпращат във Валпараисо.

Докато ставаха тези приготовления, останалите членове от семейството разглеждаха Лондон и неговите забележителности, при което мистър Мъртън се интересуваше най-много от Уестминстърското абатство, мястото, където почиваха знаменити английски учени и политици. Децата особено се възхищаваха от зоологическата градина, като се стараеха да се запознаят с животните, живеещи в Южна Америка.

Най-сетне настъпи и денят на отпътуването. Цялото семейство, заедно с обемистия си багаж, се качи на кораба „Мепо“. Капитан Росъл, с когото се бяха запознали още преди това чрез южноамериканските търговци, излезе доста образован човек. Той не закъсня да представи на нашите приятели единствения си пътник д-р Луис, млад лекар, който поради слабото си здраве и страстта си към

пътуванията и естествените науки беше решил да отиде във Валпараисо и в случай, че здравето му позволи, да се засели там.

Капитан Росъл отстъпи на новите пътници две просторни каюти, в които дори разглезената мисис Мъртън не се чувстваше особено зле. Колкото до доктор Луис, той изведнъж завладя сърцата на всички: на стария Мъртън се нравеше неговата всестранна начетеност, на Том — страстта му към естествознанието; в качеството си на медик той спечели разположението на мисис Мъртън, а Нана и по-младите членове на семейството го обикнаха за неизчерпаемата му услужливост и добродушие.

Благодарение на общуването с капитана и Луис пътуването до остров Мадейра, първото спиране на парахода, мина неусетно.

От Мадейра трябваше да вземат прясна вода за из път; освен това капитанът имаше едно свещено задължение — беше погребал на острова жена и дъщеря и искаше да посети скъпите му два гроба.

След няколко дни „Мепо“ хвърли котва в пристанището Фуншал. Пътниците бяха смаяни от тукашните живописни брегове, състоящи се от отвесни скали с височина до две хиляди фута над морето.

Самият Фуншал е хубавичко градче, потънало в разкошна зеленина и разположено сред амфитеатър от гори.

Като се разделиха с капитан Росъл, който отиде да посети гробовете на скъпите му покойници, нашите пътници прекараха цялото си време в разходки с кола и пеш из горите, възхищавайки се от миртовите, портокаловите и лимоновите гъсталаци и от лозята, с които изобилстваха околностите на града. По околните възвишения привличаха погледите банани, нарове, смокини; а още по-нависоко се срещаха европейските познайници — круши, ябълки и праскови.

Нашите приятели ядяха с наслада тези плодове и с немалко съжаление напуснаха живописния остров, когато дойде време да се върнат на кораба.

След това пак започна уморителното морско плаване. Те преминаха край Канарските острови, порадваха се на върха исполин на Тенерифе, високата част на който блестеше на слънцето, а долната беше обвита в облаци.

Ставаше все по-топло и по-топло. Скоро до вечерта не можеше да се излиза на палубата. Най-сетне като преминаха 16-ия градус южна ширина, забелязаха пред себе си бляскавото съзвездие Южен кръст.

— Сега и аз се помирих със своето заточение — извика възхитен Мъртън, радвайки се на кръстообразно разположените звезди. — Колко ми се искаше да видя този символ на нашата вяра в небесата!

Наблюденията на разкошното южно небе развеселиха донякъде нашите преселници. При това, като предвиждаха близкия край на своето плаване, те, особено младите, залегнаха да изучават новите за тях езици, говорещи се в Южна Америка. Когато пристигнала в Рио де Жанейро, столицата на Бразилия, всички вече можеха да си служат с испански и португалски.

Величественият вид на бразилската столица, разстлана по амфитеатъра на горите, сред разкошната тропическа природа, направи на всички смайващо впечатление.

Нашите пътници с още по-голямо задоволство, отколкото в Мадейра, слязоха на брега, където ги очакваше нова радост. Оказа се, че тук Чарлз имал познат португалски търговец, далечен роднина на майка му. Дон Алварес, това беше името му, като научи за пристигането на Мъртънови, с изтънченото гостоприемство на плантаторите настоя нашите приятели непременно да му отидат на гости в неговата „асиенда“^[1], която не беше далече от града. Тъй като бяха избягали шестима добри моряци, вероятно подмамани на друг кораб, и Росъл, като истински англичанин, не искаше да взима моряци от друга националност, а желаше непременно да изчака случай да замени избягалите пак със съотечественици, Мъртънови имаха на разположение няколко дни, които те прекараха с удоволствие в лятното жилище на Алварес.

Младежта се отдаде на езда, плаване с лодка или риболов; старите разглеждаха стопанството на асиендата — животновъдната ферма, кафеените плантации, където работеха черни роби и др.; дамите повече се люлееха в хамаци сред дъхавите цветя, играеха, пееха, разговаряха и по-рядко сядаха да четат.

Изобщо времето летеше незабелязано, когато най-сетне Росъл се яви във вилата с поканата да тръгват, понеже бил попълнил вече командата си с нови моряци англичани. Всички се разделиха с гостоприемните домакини с явна тъга.

Нямаше какво да се прави — пак започна дългото уморително плаване. Новите моряци излязоха напълно подходящи, но пътниците,

особено децата, не свикнаха с тях изведнъж, поради сърдития им и навъсен вид.

---

[1] Hacienda (исп.) — имение. Бел.ред. ↑

ГЛАВА II

Скоро се показаха високи оголени планини — негостоприемните брегове на Огнена земя, както обясни капитанът. После нашите пътници видяха високата черна и гола стръмнина, свидетел на гибелта на толкова кораби... Заедно с това ясното до този момент време се развали: задухаха насрещни ветрове, запрехвърчаха парцали сняг; на всяка крачка „Мепо“ беше застрашен от скали и канари. Тихият океан не посрещна добре нашите приятели!

Но тях ги очакваше още по-голяма беда: на кораба избухна бунт!

Първият, който забеляза нещо недобро сред екипажа, беше Том.

— Татко — каза той в един момент на баща си, — един от новите моряци, Уил Харди, като че крои нещо. С ушите си го чух да подстрекава другарите си към бунт.

Мистър Мъртън, знаейки какви печални последици би имал и за самите тях един бунт на кораба, много се разтревожи. Но Луис веднага го успокои.

— Колкото и да е дързък Уил — забеляза той, — не го смятам способен на нещо сериозно!

В душата си обаче самият Луис не беше спокоен и побърза да иде при капитана. Последният, все още във властта на скръбта, почти през цялото време седеше в каютата си и не забелязваше вълнението сред екипажа. Но разговорът с Луис го изведе от равнодушието. Той повика помощника си — един честен, превъзходен момък, но суров началник, за което моряците не можеха да го понасят — и отиде с него на палубата.

През това време Луис се върна при другарите си и започна да раздава оръжие, а Нана бързо засъбира необходимите неща.

Внезапно на палубата се чу шум от гласове, тропот на крака, крясъци и изстрели. Скоро вратата се отвори широко и двама моряци внесоха в каютата безчувствения Уил Харди със счупена ръка.

— Я, докторе, оправете му ръката! — грубо се обърнаха те към Луис.

— Какво направихте, злодеи?! — извика с негодувание мистър Мъртън.

Вместо отговор един от бунтовниците се прицели в него с револвер.

— Стой — решително се намеси докторът, — ние всички сме въоръжени и ако закачите макар и само един от нас и вие, и новия ви началник ще си намерите смъртта! Ако вие ни пощадите и аз ще се погрижа за Уил Харди!

В това време раненият се свести.

— Облекчете ми болките и ме изправете на крака — изохка той — и аз ви се кълна, че няма да закачат никого от вас.

Докторът веднага се зае с превръзката, после приготви успокоителна микстура с опиум, но преди да я даде на пострадалия му обясни нейните свойства.

След като изслуша Луис, болният бунтовник заповяда да повикат веднага помощника му Джек Алън, и когато той се яви, му заповяда да спусне безпрепятствено пътниците с лодка в морето, след като им даде бъчва с вода, чувал сухари и ориз, а от домашните им вещи — всичко, което пожелаят да вземат.

Сред присмех, дюдюкане и град от дързости нещастните пътници си взеха набързо оръжието и домашните вещи и побързаха да слязат в лодката, страхувайки се всяка минута да не би бунтовниците да се спуснат върху им.

За щастие всичко мина благополучно, освен това, че за удивление на нашите приятели, към бунтовниците се присъедини и контето камериер на Чарлз, който с насмешка заяви на господаря си, че и той иска да поживее за свое удоволствие. Разгневеният Чарлз едва не се нахвърли върху му с юмруци; Мъртънови с мъка го възпряха.

Щом нашите приятели се видяха в лодката, веднага се заловиха за греблата, бързайки да се отдалечат от кораба, колкото е възможно по-скоро. По чудо в джоба на доктора се намери компас и той изказа мнение да карат право на изток, тъй като, според него, не можеха да са далече от чилийските брегове.

Така и направиха. Настана нощ. Изморени от дългото гребане, те вдигнаха платна; вятърът, който силно духаше от юг, бързо ги понесе на север. На разсъмване, през гъстата мъгла, която ги обвиваше отвсякъде, те забелязаха на изток от тях блестящите от сняг върхове на

Андите. Отново налегнаха греблата обнадеждени, но вятърът постоянно ги изтласкваше на север. Най-после брегът се показва, но да се приближат до него и да слязат не беше лека работа, защото целият беше покрит със страховити скали, о които бурните вълни се разбиваха с ярост.

— Няма как — заяви решително доктор Луис, — ще трябва още да се потрудим. Налага се да плаваме покрай брега, докато срещнем удобно място за слизане.

Плаваха още няколко часа. Внезапно вятърът ги тласна право към скалистия бряг. На всички сърцата се свиха от страх, но неизгубилият присъствие на духа Луис забеляза един тесничък пролом сред скалите и смело насочи лодката към това място. Оказа се устие на малка рекичка. Ободрени, приятелите натиснаха отново греблата и малко по-нагоре срещу течението най-сетне излязоха на пясъчен бряг, където привързаха лодката за дънера на една от многото буки.

След като слязоха на брега и извадиха от лодката вещите си, нашите приятели започнаха да се оглеждат. Наоколо се виждаше храсталак и гора, а зад тях тъмни скали, очевидно прилягащи до самите Анди. Къде да ноцуват? За щастие, съвършено неочаквано намериха наблизо суха просторна пещера, покрита със ситен пясък. Тук във всеки случай беше по-безопасно, отколкото на открито. Започна устройването на бивака. Нана побърза да нагласи за госпожата си легло от купчина дрехи, а Мери и Матилда събраха сухи храсти и накладоха огън. В това време мъжете и жените се заеха да пренесат в пещерата всичкият товар от лодката, после дотър-каляха няколко големи камъка до входа на пещерата и обявиха, че засега могат да се смятат в безопасност.

Старателната Нана беше вече намерила чая и захарта и, напълнила медния чайник с речна вода, приготвяше чай. Всички насядаха около огъня в очакване на съживителното питие.

Когато чаят беше готов, всички пиха с наслада, закусвайки със сухари, макар разглезената мисис Мъртън и да мърмореше, че нямало ни курабии, ни бисквити и че трябвало да пие от някакви си калаени чашки, които Матилда беше успяла да вземе от кораба.

Но и на това трябваше да са благодарни. Мистър Мъртън прочете молитвата преди лягане и като хвърлиха храсти в огъня, всички налягаха да спят, увити в одеялата; предварително обаче бяха

направили от сандъците нещо като преграда, зад която се настаниха жените и момичетата.

Сутринта доктор Луис стана пръв, разбуди момчетата и тръгнаха да разгледат местността. Покачиха се на скалите и не след дълго се озоваха на плоско възвишение, покрито с нисък храсталак. Том, който вече се беше нагълтал с ботаниката, различи в храстите киселица и дребна бука. По-нататък излязоха в откритата откъм морето теснина, от която се виждаше Тихия океан, чиито вълни яростно се удряха о скалите. А по-далече, отвъд скалите, се издигаха мрачните величествени Анди...

— Не, тук, както се вижда, по брега не може да се отиде далеч — забеляза угрижено Том. — Дали няма да е по-добре да тръгнем с лодката нагоре по реката?

— И тази работа няма да е лесна, приятелю — отговори докторът, — рекичката навярно слиза от някой склон на Андите и понагоре се превръща в планински поток. Остава ни само едно — да седнем пак в лодката и да търсим щастието си на друго място! Сега да се връщаме, че е време за чая!

И всички се завърнаха в пещерата, като не забравиха да съберат по пътя храсти за огъня.

След чая, по време на който докторът изложи плана си, беше решено да потърсят някакъв дивеч за обяд, с което се зае Чарлз; а докторът, Том и Джек, вземайки за всеки случай риболовните си принадлежности, седнаха в лодката да се поразходят до устието на реката и да разгледат брега. С Чарлз отиде и Мери, която каза, че ще търси птичи яйца. Тя предвидливо се беше покатерила на израслия до пещерата бук и беше закачила червен парцал наместо знаме, да не би ловците да объркат пътя.

Ловът на Чарлз беше доста успешен. Той бързо застреля петшест дребни птици, прилични на сивия кос, а като излезе на брега на реката, се натъкна на ята диви патици, от които сполучи да убие няколко. В това време Мери, пълзейки из високите крайбрежни треви, пълнеше джобовете си с яйца.

Изморени, още рано преди пладне, те се завърнаха в пещерата, където къщовницата Нана се разшета да приготви обяд. Докато тя готвеше, пристигнаха и риболовците, също с немалък улов: в кошницата им, единствената взета от кораба, се виждаха няколко едри

паламуда и една хубава лакерда, а в лодката оставаше още цял куп едри миди, събрани по брега на реката.

След хубавия обяд остроото усещане за глад вече премина и нашите приятели пак взеха да обсъждат нерадостното си положение. Не можеше да останат завинаги в пещерата. Но къде и как да тръгнат по-нататък? Да излязат ли отново с лодката в морето или да продължат пътуването пеша, по суша?

— За съжаление, приятели — забеляза доктор Луис, — трябва да предпочетем пътуването по суша, понеже устието на реката е заградено с подводни скали, през които, не мога да разбера по какво чудо сме се промъкнали вчера! А дори и да не съществуваеше тази пречка, все пак опасно ще е да се впускаме на път по море, тъй като, както изглежда, тези брегове са необитаеми и пусти. Нашият най-добър и единствен път е по сушата!

— Струва ми се, че сте прав — продума Мъртън, — ние нямаме поддръка необходимите инструменти, за да определим точно ширината и дължината на това място, но по това как изглежда брегът и неговите особености стигам до убеждението, че съдбата ни е отнесла на скалистия бряг на Южна Америка, далече на юг от Чили. Навярно се намираме на 42 или 43 южна ширина — крайният юг на американския континент. Във всеки случай трябва още веднъж внимателно да разгледаме околността на нашето прибежище.

След това решение те взеха оръжието си и въдици, за да се снабдят с повече храна.

Чарлз има щастието този път да убие един великолепен екземпляр черна патица. Това беше така наречената хибридна патица, забележителна с разликата между мъжката и женската: женската е черна, с червени крака и човка, а мъжката е снежнобяла със златоцветни крака и човка.

Тази птица зарадва най-много Нана, която уверяваше, че ще приготви от нея великолепно печено. На всичко отгоре едно от момичетата, Мери, по някаква щастлива случайност намери картофи. Наистина те бяха доста водни, но като нямаше други и с тях можеше да се задоволят. И накрая пак Мери откри още едно растение, което помисли за ревен. В действителност то излезе *Gunnera Icarbo*; неговите стъбла, както и тези на ревена, се използват за храна, а грамадните му

— до осем стъпки в диаметър — и почти кръгли листа могат да заменят цели покривки за маса.

Като се наядоха хубаво с патица с картофи и риба, нашите приятели легнаха да спят, изпълнени с надежди за утрешния ден.

ГЛАВА III

През нощта доктор Луис се събуди от някакъв странен шум, в който, като се вслуша внимателно, разпозна човешки гласове и конско цвилене. Той изтича до огнището, за да изгаси огъня, но, за щастие, той сам беше угаснал. След това докторът разбуди всички, предупреждавайки ги за опасността, а сам погледна през пукнатината на скалата. Погледът му се спря на цял отряд възрастни индианци с дълги коси. Събрани около лодката, те обсъждаха нещо помежду си, при което често се чуваха думите *los cristianos*^[2], както южноамериканските диваци наричат белите.

Очевидно те си въобразяваха, че тук са излезли цяла тълпа испанци и вземаха решение да съберат цялото племе и да ги нападнат. Във всеки случай, видя се как те скочиха от конете си, привързаха ги за едно дърво, а сами седнаха в лодката и отплаваха по течението.

Нашите приятели изчакаха да се скрие лодката и излязоха от пещерата. Необходимо беше незабавно да решат какво да правят. Общото мнение беше без да губят време да натоварят всичкия багаж на индианските коне и да избягат в гората, докато не са се върнали диваците — които явно бяха само съгледвачи — с отряда на едноплеменниците си.

Натовариха набързо всичкия багаж на три коня и взеха платното с мачтата, донесени в пещерата за поправка, на четвъртия кон качиха съпрузите Мъртън, на петия — Чарлз с Мери, шестия взеха Том и Матилда, а Луис, Джек и Нана тръгнаха пеша.

Конете бяха силни и, както се виждаше, добре обучени. Всеки имаше кожена юзда и седло с козината навън. За седлото бяха привързани по едно дълго до 40 крачки ласо, изплетено от няколко ремъчета, и по няколко бола, най-обичайното оръжие на диваците и гаучосите в Южна Америка. Бола, това са две-три каменни топки с големина на кокоши яйца, обвити в сурова кожа и привързани към края на плетени ремъци, дълги четири-пет фута. Когато, след като го завърти над главата си, ловецът хвърли с все сила това просто оръжие,

от тежестта на топките ремъците се омотават около краката на избраната жертва и тя пада подкосена. Чарлз и докторът умееха да си служат изкусно с болатата и обещаха да научат и момчетата да ги хвърлят. Освен това, под дървото, където бяха завързани индианските коне, намериха оставени от индианците три бамбукови копия с добре изострени железни върхове.

Едва зазоряваше, когато нашите приятели свършиха с товаренето и без да вдигат шум, тръгнаха на път. След като вървяха известно време по брега, те свърнаха вляво и навлязоха в гъста гора. Луис и Джек правеха просека с брадви в ръце. Изминали с мъка около девет мили, трябваше да спрат за почивка на една поляна, защото слънцето печеше толкова силно, че беше невъзможно да продължат.

Разтовариха конете, простряха одеялата и като закусиха, всички налягаха с удоволствие да починат.

Почивката им трая два часа, но те станаха весели и ободрени, готови да продължат трудното придвижване. Пътуването беше вече много по-тежко, защото гората стана непроходима. Най-после, след пет часа изморителен път, им се изпречи бърза, но малка речица, до брега на която беше решено да преспят.

Нощта мина спокойно. На разсъмване всички станаха, наляха си прясна вода за из път и отново тръгнаха. Въздухът ставаше по-сух и по-чист, отколкото в напуснатите от тях влажни низини, тъй че дори слабата мисис Мъртън се посъживи от тази промяна. Току-що пробудилата се от сън природа ечеше на разни гласове; от всички страни се чуваше пеенето на непознати още птици и крясъците на тъмнозелените папагали. Последните толкова им омръзнаха, че Джек не се стърпя и с удара на своята бола повали две от тези кречетала. От тях направиха много вкусно печено.

Доктор Луис разгледа птиците с тяхната дълга остра опашка и каза:

— Това е папагалът *Psitacus Jaquilina*. През лятото те живеят в Андите, а зиме на цели ята слизат в Чили и там са известни като страшни опустошители на полята. Щастие е, че се появяват чак след края на жътвата, иначе биха опустошили цялата страна!

Освен папагали, нашите приятели имаха късмета да хапнат и огромна — колкото кокоше яйце — дъхава сладка ягода, в която пак

Луис разпозна *Fragaria Chilensis*, чилийска ягода, забележителна с приятния си аромат.

Затова пък през следващите дни ловът не вървеше. На всичко отгоре излезе силен студен вятър, заваля и дъжд, който гасеше едва накладения огън. Една нощ не можах да запалят огън и всички легнаха да спят, след като подъвкаха малко сухари. Излишно е да се каже, че нощта, прекарана при такива условия, с празен стомах и без огън, не премина за нашите приятели особено приятно. Никой не спа и всички станаха угрижени и премръзнали.

Неочаквано, без да продума, докторът посочи цяло стадо животни, които спокойно пасяха по покрития с трева склон на планината. Луис, Чарлз и Джек мълчаливо приготвиха болата си и започнаха да се прокрадват без шум към стадото. Успяха да го доближат на разстояние, от което можеха да хвърлят топките и ги пуснаха в действие. Цялото стадо хукна в безредно бягство и скоро се изгуби, като едно от животните отнесе със себе си болата на Джек, топките на която се бяха увили около шията му. Затова пък друго, повалено от сполучливото мятане на Луис, се търкаляше по земята. Към него се затичаха нашите ловци. Но преди още да го наближат, един грамаден кондор, който се виеше в небесата, стремително се спусна върху падналото животно и започна да кълве очите му. Едва отпъдиха разбойника с копия и тържествено домъкнаха плячката до лагера.

— Това е лама, както се вижда — продума Мъртън, разглеждайки животното.

— Не е лама, а е от рода на ламите — поправи го докторът. — Това по-точно е гуанакото, различаващо се по дължината и строежа на шията, тънката опашка и превъзходно приспособените за катерене из планините крака.

Месото на гуанакото се оказа твърде вкусно и стана на прекрасни пържоли, които се харесаха дори на придирчивия Чарлз. Прибраха и кожата, покрита с тънка, дълга и мека козина.

Гуанакото стигна за няколко дни, но накрая и то все пак свърши. Отново се заточиха дни, през които трябваше да се залъгват със сухари и понякога с яйца. Според приблизителната сметка на нашите приятели, бяха изминали повече от сто мили ту в катерене по стръмни, каменисти склонове, ту спускайки се в долини. Местността

представляваше доста тъжна гледка и само гората заглаждаше общото тягостно впечатление. Едно само беше хубаво — чистият планински въздух, действащ благотворно на слабото здраве на мисис Мъртън, която благодарение на него сега се чувстваше много по-силна и пободра.

---

[2] Християните (исп.) — Бел.ред. ↑

ГЛАВА IV

След една студена, дъждовна нощ нашите пътешественици тръгнаха полека-лека на път, обмисляйки своето положение и главно — съобразявайки, къде биха могли да намерят някакво животно. Отслабнаха не само хората, но и конете. Един от товарните коне трябваше да изоставят, а товара да качат на друг, язден от Матилда и Том, които се наложи да тръгнат пеш.

Внезапно Джек, който вървеше няколко крачки напред, избърза и изчезна в гъсталака на гората. Страхувайки се да не би решителното момче да се изложи на някоя опасност, Луис изтича след него. Но да го стигне не беше лесно. Изведнъж се чу изстрел, което още повече усили безпокойството на Луис, понеже знаеше, че Джек не носеше пушка. Значи стрелял беше някой друг. Той се спусна към мястото на изстрела и, като се изкачи на една скала, погледна надолу. Какво беше учудването му, когато забеляза там Джек да стои пред един лежащ в безсъзнание непознат човек.

С голяма мъка докторът успя да слезе бързо долу и веднага се зае с ранения. В това време Джек започна да разказва за неочакваната си среща.

— Както вървах пред вас — започна той, — съзрях през гъсталака едно гуанако. Да се доближа до него и да хвърля топките, беше работа за една минута. Но топките се оплетоха около шията на животното и само го уплашиха — то зарева високо. Аз се наведох, за да допълзя още по-близко, когато внезапно се стреля. Ако бях прав, куршумът непременно би ме улучил. Но той удари гуанакото, което, полудяло от болка, ме прескочи, блъсна се в ловеца и заедно с него полетя в урвата. До ушите ми стигна охкането на ранения. Аз се смъкнах долу и тук намерих ловеца, облян в кръв. Не зная какво щях да правя, ако не бяхте дошли вие, докторе!

— Добре, Джек — забеляза Луис, — а сега върви да донесеш лекарското ми сандъче!

Момчето не чака да му повтарят и изкусно започна да се катери по урвата. През това време Луис обели кора от близкото дърво, обви с нея счупената ръка на непознатия и отложи окончателното ѝ наместване за по-удобен момент.

Скоро се върна и Джек, придружен от Том и Нана, която донесе едно голямо одеяло. Тогава Луис даде на болния да вдиша амоняк и той дойде на себе си. Когато отвори очи, изгледа с почуда нашите приятели, после промълви на испански: „Оставете ме да умра!“

Луис, който прекрасно знаеше испански, попита защо не иска да го отнесат при домашните или приятелите му.

— Домашни, приятели... — с горчива усмивка повтори непознатият. — За съжаление, аз нямам никого!

— Тогава ние ще ви бъдем приятели! — от все сърце извика Джек. — Покажете къде живеете и ние ще ви отнесем там!

Момчето произнесе тези думи на някакво невъзможно наречие, наподобяващо испански, но непознатият все пак го разбра, защото посочи с ръка към една далечна поляна. Внимателно вдигнаха болния на одеялото и следвайки неговите указания, го понесоха през гората, която покриваше полегатия склон. След около миля излязоха на равно, открито място до брега на весел, бистър поток. Тук, обърната към скалата, имаше малка къщица, изплетена от клони и покрита с кожи. Вътре къщицата представляваше светла стая, застлана с животински кожи и мебелирана с плетени от пръти столове и едва-едва одялан пън наместо маса. В ъгъла имаше купчина сено, покрито с кожи — това беше леглото на домакина. На него положиха болния, който отново изпадна в безсъзнание от разтърсването при пренасянето.

Докторът веднага се зае за работа: намести счупената ръка, превърза раната и натъртванията и даде на болния успокоително, след което той заспа дълбоко.

Нашите приятели излязоха да разгледат наоколо. Малката долинка беше покрита със сочна трева и там пасяха едно муле и две питомни ламии; в градината се виждаше царевица, фасул и картофи.

Свечеряваше се. Във въздуха се съгъстваше тъмнина, предвещаваща буря и докторът, като поразмисли, помоли момчетата да изтичат до кервана и да го доведат тук за нощуване.

Нана, която седеше край болния, с любопитство разглеждаше вътрешността на къщицата. На гредите висяха дълги ивици сушено

месо, а на полицата имаше груби дървени съдове, единият с вода, а другият — с мляко.

Като забеляза, че Нана се разтакава, докторът с усмивка я посъветва да накладе огън в огнището, понеже заваля дъжд и измокрените пътници навярно нямаше да откажат да се изсушат. Нана се разшета. Не беше лесно да се накладе огън, защото нямаше ни печка, ни кюнци, а димът излизаше от отвор в покрива, откъдето проникваше дъжд. Най-сетне светъл пламък огря жилището.

В това време измъчените пътешественици, водени от Джек, стигнаха до неочаквания подслон. Из пътя Джек, забелязвайки, че един кондор в небесата внезапно се стрелна надолу, отиде да види причината и за голяма своя радост откри мъртвото гуанако с омотаната около шията бола. След спречкване с крилатия грабител той успя да завладее скъпоценната плячка и я домъкна до кервана.

След пристигането си в жилището всички взеха участие в одирането и почистването на гуанакото. Нана опече месо и гладните пътници се спуснаха върху него, като пийнаха и чай с мляко. На болния също дадоха от това питие, което му беше съвършено непознато, и то много му хареса. После запознаха непознатия с положението, а той, със свойствената на испанците любезност, помоли гостите да смятат дома му и целия му имот за своя собственост. След това, по настояване на доктора, той взе още веднъж успокоително, но преди да заспи, помоли Нана да издои женската лама, която на няколко пъти доближаваше къщицата с жално блеене.

Къщата на гаучото, както наричат в Южна Америка живеещите в диви условия испански потомци, при цялата си сиромашия, представляваше за пътниците надеждно убежище в тази бурна нощ и те със задоволство се изтегнаха на одеялата си да нощуват.

Сутринта всички се събудиха бодри и весели. Болният също изглеждаше добре и можеше да отговори на зададения му въпрос, какво го е накарало да се крие в тази дива и безлюдна пустиня.

— Принуден съм да се крия тук от врагове — започна той разказа си. — Враговете направиха живота ми мрачен и безрадостен като дълга зимна нощ.

Наричам се Алмагро. Моя родина са онези обширни равнини, известни под името пампаси. Ние сме от рода Валдивия, първите завоеватели и цивилизатори на Чили. Баща ни много ни разказваше на

мен и брат ми Педро за храбростта на този славен предводител, който с шепя смелчаци покорил цялата страна, като прекосил Перу от край до край, до южната граница на Чили. Дори отчаяно храбрите араукани не могли да противостоят пред доблестта на Валдивия и били принудени да признаят неговото господство.

Като раздавал завладените земи на своите сподвижници, Валдивия подарил и на нашия пралядо, негов роднина, богата част на изток от Андите, където скоро била създадена цветуща колония. Обаче южните, още непокорени индиански племена, разярени от жестокостта на испанските управители, решили да не оставят на спокойствие колонистите и малко по малко напълно опустошили колонията. Оцелелите от изтребването малко на брой семейства, в това число и нашето, трябвало да бягат в пампасите и там, в гъсталаците, да се крият от своите неумолими врагове.

Те, горките, живеели в голяма беднота. Жилищата им били разхвърляни из пампасите ниски къщици, плетени от клони, покрити със слама и обиколени с прасковни дървета. Такава къщурка, съвършено отстранена от другите жилища, имахме и ние. Изглеждахме съвсем откъснати от всякакво общуване със света. Но баща ми, който се страхуваше от индианците, се беше погрижил да загради къщицата и двора с непроходима ограда от бодливи кактуси.

Ние живеехме бедно, но не гладувахме: садяхме царевица, имахме си кон. Баща ми опитоми няколко лами, които ни даваха мляко и козина, от която мама тъчеше дрехи.

Баща ми ни учеше двамата с брат ми да яздим, да стреляме с пушка, освен това — да четем и пишем, а мама ни научи да свирим на китара.

Мир и съгласие царуваше в нашето семейство. Но от един момент нататък баща ми взе да ходи замислен и угрижен, докато веднъж — о, как добре помня този злочест ден! — връщайки се от лов, бледен и уплашен, завика: „Индианци! Да бягаме!“ Ние започнахме бързо да събираме най-необходимото от покъщнината, а в това време татко разказваше, че той отдавна бил забелязал следи на индианци и днес видял и тях самите. През това време едва бяхме събрали някои неща; оставаше само да се качим на конете, когато внезапно един писклив, пронизителен вик процепи въздуха. За минута оградата ни пламна от всички страни и цяла тълпа дяволи обградиха къщицата.

Мама падна в несвяст. Баща ми се наведе да ѝ помогне, но в този миг един удар с нож го остави на място. Брат ми Педро, който се застъпи за баща ни, беше постигнат от същата участ. Мене, тъй като бях най-малък, ме пощади, но ме взеха в плен.

След дълго и опасно скитничество из планините индианците ме закараха в селото си. Аз попаднах при вожда Кадегуала, под чиято власт бяха няколко араукански племена, живеещи в подножието на Андите. Той беше човек с благородна, войнствена външност. Аз неволно му се любувах, когато тръгнаше загърнат в дългите дипли на скъпото си пончо, с изкусно изтъкани по него пъстри цветове и разкошни дълги ресни.

— Кажете, моля ви се, Алмагро — намеси се Матилда, — какви са къщите на арауканите и как живеят?

— Нашата къща беше покрита със слама и измазана с глина — това беше най-хубавата сграда в цялото село. Тя беше разделена на две отделения: едното служеше за спалня, която чрез преградки от тръстика се делеше на няколко помещения, а другото — приемна; в нея имаше хубави рогозки, килими и ниски маси. В отделна къща се помещаваше кухнята, снабдена с комини, глинени тенджери, гърнета и кошници. Чашите и паниците бяха също такива, а за лъжици служеха мидени черупки. Храната беше доста разнообразна: хранехме се с мляко, пшеница, картофи, тикви; за месо, да не говорим — то беше в изобилие, имаше дори и домашни кокошки. И помня как на нас с Кариелпа, мъничката дъщеря на вожда, неведнъж ни се беше случвало да плачем, когато колежа някоя наша любимка...

Кариелпа се отличаваше с добро и нежно сърце. При това тя беше тъй прекрасна, каквито могат да бъдат само ангелите в небесата. От своята майка, креолка, тя се беше научила да жали християните, които нейните съплеменници ненавиждаха, и почиташе християнския Бог. Общата кръв още повече ни сближи и нищо чудно, че колкото по растяхме, нежните връзки на любовта все повече ни сближаваха. Междувременно аз възмъжавах, научих се да владея оръжие и станах отличен ездач. Само когато индианците нападнеха християни, аз не вземах участие — ужасно ме плашеше мисълта да проливам кръвта на своите едновеци, а може би и сънародници.

Неочаквано Токи заяви на дъщеря си, че тя трябва да се готви да стане жена на вожда на едно съседно племе. Това известие ме поразя

като гръм. Буквално си изгубих ума от скръб. Много мислихме с Кариелпа, но на нищо не можахме да се спрем. Тогава пристигна известие, че при едно нападение, завършило с пълно поражение за нашите, Токи бил убит. Верните му войни едва успели да спасят тялото на вождата си от поругаване. За нещастие, мястото на умрелия зае годеникът на Кариелпа. Нямаше време за бавене — оставаше ни само да бягаме. Аз приготвих два бързи коня и през една тъмна нощ ние напуснахме индианското село. Пътят ни минаваше през мрачните усои на Кордилерите, в подножието на които, знаех добре това, на един испански мисионер бе позволено да се засели. Ние скоро намерихме сиромашката му килия. Добрият свещеник преди всичко благослови нашия съюз, после ни даде мулета, по-годни за пътуване през планините, намери ни оръжие с нужните припаси и ни посъветва да се скрием някъде в планинската долина, а после, когато всичко се успокои, да слезем в пампасите и да заживеем като гаучоси.

Така и направихме. След няколкодневно скитничество из планините си харесахме една усамотена долина и решихме да се заселим там. Аз построих жилище, в което постлахме кожата на убитите от мене пуми и алпаки^[3].

Дълго време нищо не нарушаваше нашето щастие. Аз ходех на лов, ловех вигони, от козината на които Кариелпа тъчеше облекло. Посях дадените ми от мисионера семена, така че освен месо, имахме на масата си и картофи, фасул и царевица. Освен това, опитомих няколко ламы и трапезата ни се обогати и с мляко.

Сякаш в награда за този щастлив и спокоен живот, Господ ни даде прелестно момиченце. Сара, както я нарекохме, беше хубаво, умно детенце. Тя се катереше по планината, ловеше шарените папагали или нежните колибри, донасяше ни ароматни ягоди и безкрайно ни радваше с цветущото си здраве. Не можехме да се нарадваме на ненагледната си дъщеря.

Така изминаха повече от десет години. Сара беше вече на девет. Веднъж, най-неочаквано, когато отиде в гората за папагали, тя се позабави малко. Жена ми почувства безпокойство. По нейна молба хукнах да я търся, но напразно обходих всички околни височини. Какво се беше случило? Още веднъж, изгубил вече надежда да я намеря, се покачих на една стръмна скала и — кой би могъл да опише какво почувствах?! — съгледах далече долу да препуска цял отряд

диви индианци и сред тях — развяващото се алено пончо на моята дъщеря!

Ужасен и отчаян се спуснах към къщи и изведнъж открих пред жена си цялата истина. Тя, горката, ме изгледа диво и падна в безсъзнание. Разбрах, че я убих със своята непредпазливост. Виках я, молих ѝ се, внушавах ѝ надежда, но жена ми, макар и да дойде на себе си, само клатеше глава, без да произнесе нито дума... Клетата, тя залиня от мъка и наскоро почина.

С нейната смърт жилището ни ми опротивя и аз натоварих на мулетата и ламите покъщнина и припаси и тръгнах да се скитам по планините, напразно търсейки дъщеря си. Най-после, изгубил всякаква надежда, измъчен телом и духом, си построих жилище на това усамотено място, където влачех печално съществуване. Животът ми е тежък и, право да си кажа, съжалявам заедно вие, добри хора, ме избавихте!

— Стига сте се отчайвали — каза мистър Мъртън, — вярвайте, че Господ, който ви спаси, очевидно ви води към някаква цел, известна само Нему. Молете се и имайте упование!

От своя страна доктор Луис добави:

— Вие сте здрав, силен човек. Можете да се преселите в други страни и там да принасяте полза на хората, към което и ние се стремим.

— Благодаря ви, господа, за вашите утешения — продума Алмагро, — ще се постарая да последвам съвета ви. Случайно открих един още никому неизвестен проход през Андите и ще се опитам да ви преведа през него. Но не забравяйте, че по пътя ще срещнем големи опасности.

— Нека се надяваме на Бога и Той няма да ни остави без своята помощ! — произнесе набожно мистър Мъртън.

На общ съвет взеха решение да останат в това жилище още няколко дни докато Алмагро се поправи. През това време младежите се заеха да съберат посятото; изкопаха картофите, нарониха узрялата царевица, обраха фасула и изсушиха месо. Всички тези припаси, увързани в кожи, разпределиха за трите коня, които се бяха поправили, а другите два, които още не бяха събрали сили, решиха да пуснат тук на свобода. За товара се възползваха и от мулето на Алмагро — силно и едро животно, особено подходящо за планински места.

Най-сетне всичко беше готово и на другия ден решиха да тръгнат на път. В това жилище им оставаше да прекарат още една нощ.

Внезапно ясното до този час небе се покри с черни облаци и плисна страшен дъжд. През дупката на покрива, която служеше за комин, рукнаха потоци вода и за минута заляха цялото жилище. Едва с помощта на кожи успяха да поправят бедата. След това се чу подземен тътнеж, земята се залюля. Всички уплашени очакваха смъртта. Изведнъж се разнесе страшен трясък — сякаш планините се разпукаха и грамадните канари се изтърколиха в долината. За миг жилището бе затрупано от скални отломъци. През това време подземните удари не преставаха и се придружаваха от оглушително бучене и трясъци, които се сливаха в ужасен шум с рева на потеклите от планините буйни води.

Така измина дългата мъчителна нощ. Земетръсът престана едва на сутринта, но дъждът все още продължаваше да се лее. В такова време не можеше и да се помисли за освобождаване на жилището от затрупалите го камъни. Трябваше да дочакат спирането на пороя. Това стана след три дни. Едва тогава беше възможно да свалят от дупката в покрива кожата и да дадат достъп на пресния въздух.

— Пуснете ме да видя какво става навън! — каза Джек и с тези думи започна да се изкачва през дупката на покрива. Посъветваха го да се върне колкото е възможно по-скоро, но мина известно време, а момчето не идваше. Дългото му отсъствие започна да тревожи родителите му. Изведнъж се разнесе вик, изпълнен с болка.

Родителите погледнаха уплашено добрия си приятел и съветник доктор Луис.

— Няма нищо, не се плашете — успокой ги той, — викът изразява по-скоро учудване, а не уплаха. Все пак не е зле да се погледне. Качете се сега вие, Чарли, но си вземете и пушката.

---

[3] Ед.ч. — „алпака“ (alpaca). Преживно животно в Южна Америка от рода на ламите с дълга и фина червеникава козина. — Бел.ред. ↑

ГЛАВА V

Чарлз, без да продума, се покачи през дупката и изскочи на покрива. Гледката, която се разкри оттук, го стресна: цветущата долина беше станала неузнаваема; навсякъде се виждаха в безпорядък камъни и грамадни скали; всичко беше разрушено, изпочупено, разбито. От разораните ниви и ливадите не бе останала и следа.

Като се промъкваше с мъка през този хаос, Чарлз намери най-после Джек — момчето седеше на къс от висока скала и плачеше със сълзи.

— Какво се е случило? — попита го Чарлз.

— О, Чарли — отвърна момчето, — я погледни каква картина! Как ще излязат нашите от къщата, когато е затрупана с камъни? А и да излязат, как ще тръгнат? Навярно всичките ни коне са се изгубили!

Чарлз утеша момчето и двамата започнаха да оглеждат къщицата отвън. Оказа се, че една грамадна скала беше преградила пороя от камъни към покрива и с това беше спасила жилището от пълно разрушаване. Джек и Чарлз вдигнаха едно от повалените дървета, изправиха го като стълба и лесно се озоваха на покрива, а оттам слязоха в жилището, където вече с нетърпение очакваха завръщането им.

Незабавно възникна въпросът, кой е най-добрият начин да се измъкнат от полуразрушеното жилище и решиха да свалят как да е гредите и покрива. Така и сториха. В тази работа ги завари нощта. А на сутринта веселият рев на мулето разбуди всички. Алмагро със сълзи на очи поздрави вярното животно. След закуската, на мулето качиха госпожа Мъртън, после натовариха припасите на ламите и тръгнаха на път.

По пътя трябваше да заобикалят цели грамади повалени дървета и скали, а при потока ги чакаше ново разочарование: от нищо и никакво поточе той се беше превърнал от пороя в буйна непроходима река със стремително носещи се вълни.

— Няма как — въздъхна Луис, — ще трябва да се прави мост. Другояче няма да можем да минем. Алмагро ще ни помогне.

Гаучото помисли малко и съобщи плана си.

По негово указание отсякоха две достатъчно дълги дървета, очистиха ги от клоните и, като опираха края на всяко о един голям камък, повдигаха другия му край с помощта на ласа и го полагаха на отсрещния бряг. Дърветата легнаха по такъв начин, че помежду им не остана повече от един фут празнина, после оригиналният мост бе застлан с клони и листа и така стана възможно по него благополучно да преминат и хората, и животните.

На другия бряг бързо накладоха огън и разпънаха палатка за нощуване. Нощта премина без каквито и да било приключения. На сутринта ги разбуди кресливата песен на папагалите и на едни хубави чернобради птици — *Fringilla Barbata*, както обясни Луис.

След като закусиха от запасите си, пътешествениците бавно се заизкачваха по склона на планината сред рядък храсталак. Колкото по-нагоре отиваха, толкова по-редки и по-малки ставаха дърветата, толкова повече се снишаваше и оредяваше и тревата. Надеждата за дивеч изчезна, наложи се да се хранят само с готовото „чарки“ (пушено сушено месо, което трябваше да се очуква, за да се яде) и царевича. За щастие, още не се чувстваше недостиг на вода.

Така изминаха няколко дни в уморителен път. Неочаквано, една вечер, когато вече се готвеха да се разположат за нощуване, някакъв тропот привлече вниманието им. Всички учудени се спогледаха и на светлината на огъня видяха благородната муцуна на Нигър. Конят изглеждаше здрав и бодър. Хванаха го с мъка и го предадоха на мистър Мъртън, който качваше при себе си ту едната си дъщеря, ту другата. Другите вървяха както преди пеша, от което всеки ден им отичаха и ги боляха краката, а обувките им станаха на парцали.

— Ей, мистър Джек — си позволи да забележи веднъж Нана. — Като гледам вашите обувки, не мога да ги сравня с моето „сабо“! Подарявам ви го, аз си имам още един чифт!

Излезе, че предвидливата мома си беше приготвила за из пътя „сабо“ — дървени обувки, които свършиха добра работа. Джек, на когото краката бяха само рани, с благодарност събу обувките и обу „сабото“. Другите го поглеждаха със завист. Дори изтънченият Чарлз,

който за кратко време скъса няколко чифта изящни лондонски ботинки, заяви че при пръв удобен случай ще се снабди със „сабо“.

Независимо от негодите, всички бяха здрави и весели. Дори мисис Мъртън значително се поправяше от студения, укрепващ планински въздух. Ръката на Алмагро почти оздравя. С една дума, всичко щеше да е наред, ако не бяха оскъдността на храната и трудностите на пътя. Колко пъти вече те се изкачваха в планината и се спускаха в долините, а пред тях отново и отново възправяше исполинския си гръбнак главното било на Кордилерите. Момичетата с трепет поглеждаха увенчаните с вечен сняг върхове и не спираха да се обръщат към Алмагро с тревожни въпроси, дали няма да се наложи да ги прехвърлят и тях. Но той ги успокояваше, че ще ги преведе през клисурите.

Най-после, след дълъг и уморителен път, те достигнаха най-горната точка на превала. Това беше обширно плато, върху което снегът се задържаше през цялата година. В средата му се виждаше замръзнало езеро — очевидно кратер на угаснал вулкан. От двете страни на превала се чернееха навъсени планини, а отпред планината се димпеше, потънала в преспи. И там, на самия хоризонт, зад този широк, безкраен склон се виждаха, подобни на лека синкава мъгла, пампасите.

Обнадеждени, нашите пътешественици започнаха да се спускат надолу, като забравиха дори глада и умората и дълго не срещаха ни най-малък признак на зеленина. Животните, които от дълго време не си дояждаха, едва се влачеха.

Но ето че най-сетне навлязоха в долинка, където изпод снега се показваха няколко сухи растения и миналогодишна трева. Животните лакомо се нахвърлиха на тази оскъдна паша. Предстоеше да се спуснат на още неколкостотин стъпки по-надолу, за да стигнат до един дол, където Алмагро знаеше няколко пещери, в които можеха да се скрият от толкова честите по тези места планински виелици. Гаучото сподели, че по време на странстванията си неведнъж му се беше случвало да почива в тези пещери.

Но как да слязат в дола? Наклонът беше наистина доста полегат, но плъзгав, а пътеката много заобикаляше и, ако вървяха по нея, щяха напразно да изхабят много сили. Алмагро разреши просто този въпрос, като предложи да се хлъзнат в дола по снега. Първоначално едно

такова слизане им се видя чудновато, но после всички се убедиха, че нищо друго не им остава. Хлъзнаха сандъците, куфарите, след тях подкараха животните, от които мулето и ламите (сред тях вече имаше една мъничка, която се появи на бял свят наред планината по време на пътуването) се запусаха като на шега, а конете — с усилие. Най-накрая се спуснаха благополучно и хората. Издириха и пещерите, за които казваше Алмагро. В едната от тях намери храсти, събрани преди време от гаучото, за да се намират; под тях беше затрупана цяла торба царевица, която също намери.

Тази находка развесели нашите приятели, а хванатият случайно от Алмагро в пещерите огромен, тежък десетина килограма пампаски заек, който се среща и в Андите, окончателно ги доведе до възторг, защото обещавахе за вечеря отдавна изчезналото за тях печено.

Нана действително сготви от заека вкусна гозба, от която всички хапнаха с охота.

През нощта ги разбуди страшен вятър и шум на падащи от планината камъни, придружен от цвиленето и блеенето на изплашените животни.

— Ето от кое се страхувах през цялото време — каза Алмагро, когато се обърнаха към него. — Това са темпоралес^[4] — страшните есенни виелици. — Сигурна смърт очаква онези нещастници, които застигнат в планините! Трябва да благодарим на Бога, че навреме стигнахме до надеждно убежище!

И наистина, когато отмахнаха камъните, с които вечерта бяха запушили входа на пещерата, видяха че беше натрупало два фута, а снегът продължаваше да вали, въртейки се в дива вихрушка.

Снегът не спря да се сипе още цели три денонощия и нашите приятели започнаха вече да губят смелост — запасите им почти напълно се изчерпаха, а и животните беше трудно да се изхранят.

Само мистър Мъртън, който беше дълбоко вярващ човек, не се отчайваше.

— Не унивайте, приятели — казваше той. — Щом Господ простираше досега десницата си над нас, и сега няма да ни изостави!

Сякаш за да се оправдае неговата дълбока вяра, на четвъртия ден времето внезапно утихна.

Всички, с нетърпение очаквали този момент, побързаха да излязат на чист въздух. Пред очите им се показа неизгледна бяла

пелена, която покриваше планини и долини.

Но нямаше избор — трябваше да се отиде на лов, да се намери нещо за ядене. Незабавно Луис и Алмагро се приготвиха за път; към тях се присъедини и неукротимият Джек, въоръжен с копие, ласо и бола.

Ловците тръгнаха. По някое време вървящият напред Джек, се затича към една стръмнина, което подсказваше, че е видял дивеч и... внезапно изчезна от погледите на ловците. Оказа се, че беше пропаднал в снега. Но колко дълбоко, никой не знаеше. Тогава Луис повика младежа и скоро от едно място се показва края на копието му; едновременно с това се чу и глухият, като изпод земята глас на Джек. Нашите приятели веднага решиха какво да правят. Свързаха здраво две копия, завързаха на края им едно дълго ласо и като спуснаха примката му в снежната дупка, извикаха на Джек да се върже, за да го измъкнат. След няколко безуспешни опита им се удаде да издърпат момчето невредимо, но пребледняло, с натъртени ръце и навехнат крак.

— Е, благодаря! — продума Джек. — Сега ме оставете да полежа, а вие недейте изпуска гуанаките — именно заради тях пропаднах!

Наистина, недалече се виждаше цяло стадо от тези животни, които спокойно разриваха тревата изпод снега. Ловците не чакаха да ги подканят отново и тръгнаха в указаната посока. Скоро те успяха да повалят два хубави екземпляра, които едва доवлякоха до мястото, където лежеше Джек. Да мъкнат дивеча до пещерата нямаха вече сили, затова Алмагро отиде за мулето си и за въжета, с помощта на които успяха да закарат лова, а също и Джек, когото поставиха върху гуанаките. Докторът прегледа пострадалия крак, сложи му компрес, превърза го и всички седнаха на обяд, който чевръстата Нана приготви набързо.

---

[4] Temporales (исп.). — Бел.ред. ↑

ГЛАВА VI

Козината на гуанаките остригаха и скриха в торби, а лойта от одраните и почистени кожи прибраха най-старателно. Една част от месото заровиха в земята прясно, а останалата нарязана на дълги ивици, широки — четири дюйма^[5] и дебели — една трета от дюйма, които изсушиха на огън. Приготвеното по този начин месо, което южноамериканците наричат „чарки“, трае доста дълго. Преди да го варят, обикновено го чукат между два камъка, за да се размекне.

Изминаха няколко дни, но положението на преселниците не се подобряваше. Снегът не намаляваше, а и дивеч нямаше — очевидно беше, че и гуанаките са слезли в ниските долини. При едно изкачване над пещерата, в която се бяха подслонили, Луис съзря долу, на двеста метра под тях, зелена долина. Дотам можеха да се спуснат право по склона с пързаяне. Той опита този път сам и като го намери напълно подходящ, предложи и на другите да се спуснат по същия начин. Младежите с възторг приеха неговото предложение — до такава степен мисълта за едно такова пътуване ги увлече. Само боязливите съпрузи Мъртън в началото не искаха и да чуят за подобен метод на придвижване. Но, след като Луис и Алмагро на няколко пъти се спуснаха върху гуанаките кожи и винаги се завръщаха благополучно, с което доказаха безопасността на такова пренасяне, Мъртънови най-после се съгласиха и бяха спуснати с голяма предпазливост.

Немалко работа отвориха и животните. Но успяха да подмамят ламите след себе си, като взеха на коленете си малкото им и се спуснаха с него. Майката, виждайки го да се изгубва надолу, започна жално да се лута, потича малко и накрая взе предпазливо да се спуска по стръмнината и бащата — след нея. Когато слязоха в долината и се убедиха, че рожбата им е невредима, ламите най-спокойно загризаха тревата. Коня и мулето подмамяха със сено: мулето първо се заспуска и завърши благополучно оригиналното пързаяне, а горкият Нигър се хлъзгаше и падаше, докато най-сетне се търколи долу с вирнати крака

и остана зашеметен. Но след миг-два, като се разтърси, се добра до тревата при другите животни.

В долината беше значително по-топло, отколкото горе; освен това тук имаше сухи храсти и суха трева в изобилие.

Преселниците запалиха огън и отпочинаха около него от мъките. След като пренощуваха, на другия ден продължиха да слизат надолу по направена от мулета пътека. Колкото повече се спускаха, по-често и по-често срещаха храсти и дори дървета, сред които се носеха неспирните крясъци на папагалите. Най-сетне, след още два дни, се озоваха в обширна плодородна долина, най-долната гънка на Андите. Пред тях се простираше широка няколко квадратни мили равнина, заградена с последното най-ниско ребро на планината, а по-нататък се стелеше еднообразната равна степ с блестящите по нея като сребърни ленти реки.

— Оттук трябва да се отбием на север — забеляза Алмагро. — Тези места са ми добре познати. Пътечката, по която вървахме досега, са я направили свирепите индианци от юг. За щастие, ние още не сме ги срещали. Но все пак е по-безопасно, колкото се може по-скоро да свърнем встрани от пътя им!

Пътешествениците последваха този съвет и, отклонявайки се на север, скоро дойдоха до една голяма гора, която се проточваше през цялата долина, в двата си края поемаше нагоре по планината и оттам се разстиляше полегато в пампасите. Разкошната горска растителност, между която и араукариите^[6], които отдавна не бяха виждали, им вдъхна бодрост и всички в добро настроение заразглеждаха гората.

Привлечени от шума на течаща вода, младежите навлязоха навътре в гъсталака и скоро излязоха на брега на една рекичка, която весело клокочеше от планината надолу под сянката на надвиснали върби. Те тръгнаха по течението ѝ; брегът беше равен, а въздухът — прохладен и чист. По пътя те срещнаха диви картофи и други растения, от които събраха образци, разчитайки, че все ще им послужат за нещо.

Накрая излязоха на една поляна, където за свое учудване видяха прасковни дървета, приведени от вече узрели плодове.

— Братя — каза Алмагро, — тук са живели хора — тези дървета ги е садила човешка ръка. Навярно не сме далече от жилището.

Без да кажат нито дума, но вече предпазливо, всички тръгнаха напред. Още едно неочаквано откритие — засята царевица... Около

царевницата се търкаляха някакви колове. Алмагро внимателно ги разгледа.

— Тук е имало огромен корал^[7]! Той е разграбен. Но да продължим. Вероятно грабежът не е пощадил и самото жилище.

След още един гъсталак от прасковни дървета, те внезапно се озоваха пред обгорялите развалини на къщата. Покривът липсваше, едната стена беше рухнала, вратата зееше изкъртена, а вътре на пръстения под се виждаше голямо тъмно петно.

— Да се махаме оттук! — извика преbledнял Алмагро. — Това събужда у мене тежки спомени! И тук е имало грабеж и клане! О, Боже!

Послушаха съвета на гаучото и тръгнаха нагоре по гъсто обраслия склон. Внезапно Чарлз им даде знак да мълчат и, като свали пушката от рамото си, се приготви да стреля по някакво алено петно, което се мярна между дърветата.

— Това трябва да е някаква рядка птица — каза Джек, но го прекъсна изплашеният вик на Алмагро.

— Стой! Не стреляй, за Бога!

Гаучото хукна към храсталака пред изумените погледи на останалите. Той изчезна в него и след няколко минути се показва, носейки на ръце едно припаднало момиче в алена дрешка.

— Погледнете — обърна се той с упрек към Чарлз, — щяхте да застреляте това нещастно дете!

В това време девойчето дойде на себе си, огледа се уплашено наоколо с големите си черни очи и заплака.

— Тя е като мене, от испански произход — забеляза Алмагро и ласкаво добави: — Не се плаши, милинка! Ние сме християни и приятели. На никой няма да позволим да ти стори зло.

— И аз съм християнка — отвърна момичето на испански. — Имайте милост!

— Къде живееш?

— Тук в гората, при татко и брат ми, които са убити. Озадачени от този отговор, Алмагро и Джек отидоха на посоченото място и там, под едно дърво, наистина намериха два, покрити с листа и клони, трупа, започнали вече да се разлагат.

— Кой ги довлече тук? — попита Алмагро.

— Аз — отговори с плач момичето. — С помощта на един голям клон, домъкнах най-напред татко, а после и брат си, за да ги пазя от гладните кондори. Преди два дни паднах от дървото и си навехнах крака, тъй че не можех да ходя нито до пещерата за храна, нито до потока за вода. Очакваше ме гладна смърт.

— Горкото дете! — съжалиха я пътешествениците и побързаха да занесат ранената в жилището, където ѝ дадоха праскови и царевица.

Момичето лакомо се нахвърли на храната, после помоли да я занесат в гората през дупката на задната стена. Те я отнесоха няколко крачки нагоре и се спряха пред гъстите храсти, които растяха под една стръмна скала.

— Сложете ме тук на земята! — помоли малката. Когато го направиха, тя повдигна сведените до самата земя клони и показа на Джек едва забележима пътечка. После му обясни, че по нея, скоро ще стигне до един тъмен камък, зад който е входът на пещерата, послужила ѝ за скривалище. Джек тръгна по посочената пътека и скоро се озова в пещерата, където имаше няколко торби царевица.

Решиха да не вземат засега нищо от пещерата, а да се върнат в бивака и там да обмислят положението си. Разбира се, отнесоха там и раненото момиче и докторът заедно с Нана положиха грижи за него. След като му дадоха успокоително и то заспа дълбоко, приятелите ни се замислиха какво да правят.

— Знаете ли — забеляза Луис, — струва ми се, че няма да е зле, ако спрем тук. Според мене, по-хубаво място за лагеруване не може да се намери. Жилището може бързо да се поправи и да стане не само годно за живеене, но и удобно. Местоположението е прекрасно и не е на открито, което е твърде важно. Водата е до нас, царевица — колкото искаш, а в реката, по всяка вероятност, има вкусна риба!

— Но тук вилнеят свирепите индианци — обади се страхливо мисис Мъртън. — Струва ми се, няма да мигна спокойно при мисълта, че може да чуя ужасните им крясъци, както ги описваше Алмагро.

— Успокойте се, мисис! Индианците обикновено никога не се завръщат на мястото, което са разграбили.

Алмагро го потвърди. Въпреки това мисис Мъртън пак не се съгласяваше да спрат тук за дълго.

Тези размишления продължиха до посред нощ, а на другия ден Мария, така се казваше малката испанка, разказа печалната си история.

— Вече две години, откакто я няма мама. Тя беше добра и нежна, учеше ме да вярвам в Бога и на разни ръкоделия. Понякога седяхме под прасковите, татко свиреше на китара, а мама пееше песни за далечното отечество. Имах още двама големи братя, които постоянно ходеха с татко на лов за пуми и щрауси. Понякога татко и най-големият ми брат вземаха събраните животински кожи и щраусови пера, отиваха някъде далече и се завръщаха едва след няколко дена, натоварени с барут, сачми, куршуми, ножове и сечива за градината, а на мене и мама донасяха шарени кърпи. При нас не стъпваше чужд човек.

Веднъж татко и брат ми Фернандо се върнаха от лов сами. Били срещнали някакви пътешественици и решителният Гонсало, по-старият ми брат, се наел да ги преведе през Кордилерите.

Мама много се разтревожи от отсъствието му и за съжаление, нейното предчувствие се оправда. Минаха дни, седмици и месеци, но Гонсало не идваше! Тогава татко и Фернандо тръгнаха да го търсят. Дълго се лутали из планините. Най-после на ръба на една пропаст попаднали на скелет на муле и по остатъците от чула разпознали мулето на брат ми. Навярно добичето се бе спънало и нещастният ми брат се търколил в пропастта. Татко и Фернандо се върнаха, обзети от дълбока скръб.

Мама, когато научи какво са намерили, от мъка започна да вехне и към есента почина. Напролет татко, за да не ме оставя сама вкъщи, изпрати Фернандо да издири останките на брат ни, като най-строго му нареди да не се връща през другия проход, който е по на юг от нас, понеже бил добре известен на индианците. Но брат ми беше млад и безгрижен. Като намерил пропастта, на чийто край бил скелетът на мулето, той тръгнал по други долини, и като напук, през същия проход, за който толкова му говори татко, слязъл в пампасите. Когато излязъл на равното, неочаквано забелязал на голямо разстояние цял отряд индианци. Но безстрашникът не се скрил веднага в гората, а се доверил на коня си и препуснал през равнината. Успя да се завърне благополучно, но не беше уверен, че индианците не са го проследили.

Това известие силно смути татко. Той направи тайния проход в задната стена на къщата и пренесе в наскоро откритата пещера запасите ни от храна. Но тежкото предчувствие не го напускаше и той вършеше всичко със свито сърце. Точно в нощта срещу деня, в който трябваше да напуснем дома, ни разбуди страшен вой — индианците ни

бяха обградили. Татко едва успя да отмести камъка от тайния вход и да ми каже да допълзя в пещерата, когато жилището ни пламна. Татко и брат ми обещаха да дойдат след мене, но повече не ги видях живи. Наоколо се чуваха крясъци, охкания, мученето, блеенето и цвиленето на нашите животни. Аз лежах в пещерата без да мръдна... И ето че всичко утихна. Почаках още известно време, докато се убедя, че враговете, след като са извършили кървавото си дело, наистина са си отишли и, подтиквана от желанието да узная какво е станало с татко и брат ми, се запътих към къщата. Господи, какво видях там! Навсякъде се виждаха следите на пълното разрушение, а в самата къща лежах телата на татко и брат ми! Аз нямах сили да изкопая гроб за скъпите ми мъртъвци, но ми се искаше да ги покроя поне с клони, затова и ги довлякох в гората... Храна имах достатъчно, водата също беше близо и аз дълго бих преживяла в гората, но, когато си изкълчих крака и вече нямах сила да пристъпя и няколко крачки, се покорих на волята Божия, очаквайки смъртта! Сега обаче виждам, че сам Господ ви е довел при мене, а това означава, че Нему е угодно да живея.

— Кажете на горкото момиче — каза трогната мисис Мъртън, — че аз ще се постарая да заменя майка ѝ и се надявам, че ще я виждам също така весела и здрава, както и моите деца!

Когато човек е млад, скръбта бързо се забравя — не мина и ден и Мария вече се смееше с новите си приятелки и учеше с тях английски...

---

[5] Мярка за дължина, равна на около 2,5 см. — Бел.ред. ↑

[6] Вечнозелено иглолистно дърво, достигащо до трийсетина метра височина в чилийските склонове на Андите. — Бел.ред. ↑

[7] Corral (исп.) — заградено място, в случая селскостопански двор. — Бел.ред. ↑

ГЛАВА VII

Нашите приятели тръгнаха да разглеждат жилището и, като се изключат свързаните с него тежки спомени, то се понрави дори и на госпожа Мъртън. Плашеше я само опасността от ново нападение на свирепите индианци, но Алмагро заяви, че те всички ще се погрижат да укрепят както трябва новото жилище.

И наистина, преди всичко изкопаха около къщата и градините широк ров, след това с помощта на намерените в пещерата инструменти издялаха дебели, дълги два метра колове, с които заградиха целия имот. Също такава ограда възнамеряваха да издигнат и около „корала“ за животните, но за тази работа сега не оставаше време — трябваше да се заемат с поправката на къщата и с вътрешната ѝ уредба.

Най-напред поправиха покрива, като използваха за това говежди кожи, каквито намериха в голямо количество в същата пещера. После с вътрешни прегради отделиха две спални и една обща стая. След това се заеха да съберат царевицата, една част от която скриха в пещерата, а друга заровиха в земята. Листата и стъблата изсушиха — те щяха да служат за храна на добитъка през зимата.

След изрязването на царевицата на всеки направиха меко легло от прясна шума, покрито с кожа и одеяло.

Освен всичките тези работи, момчетата успяваха да ходят всеки ден и в гората, откъдето носеха яйца и птици. Веднъж, когато отидоха с Алмагро, докараха и една дива млада крава, която бяха хванали случайно. Животното отначало риташе и се дърпаше, не искаше да яде, мучеше неспокойно, но накрая, след седмица, се умири. А след още няколко дни се сдоби с теленце, което, разбира се, стана любимец на момичетата.

Кравата се оставяше да я доят и Нана устрои в пещерата млекарница.

Накрая се прибраха в жилището, защото вече беше време — не само нощем, но и денем от планината започна да вее студ. Мария

дотождва се поправи, че можеше да взема участие в общите домашни работи. Момчетата започнаха да се губят по лов из горите или по реката за риба.

При една от разходките си се натъкнаха на нисък тъмнозелен храст, покрит със зрели шушулки.

— Това е *Capsicum Frutescens*, чилийски пипер — констатира Луис, като разгледа растението, — един от най-лютите и безвредни пипери.

Те натъпкаха пълна торба с шушулки и радостно я завлякоха на Нана, която отдавна чувстваше липсата на тази любима подправка на англичаните. Когато Мария видя донесения пипер, тя посочи и в градината също такава растение, посадено от баща ѝ — по този начин пипер имаха винаги, когато им потрябваше.

Така минаваше времето — в работа.

Денят обикновено започваше рано. Докато мъжете бяха на нивата или в градината, жените се занимаваха с ръкоделие: Мария учеше сестрите Мъртън да предат и тъкат тънката козина на ламата и грубата — на гуанакото^[8] и в скоро време те имаха платове домашна изработка. После идваше време за обяд, а вечер цялото семейство отиваше да се разходи из гората, където се вслушваше в песента на непознати птици и събираше късни цветя. В това време мистър Мъртън обичаше да беседва с децата за хубавите страни на уединения живот, далече от светските съблазни и скърби.

Всички се съгласяваха с него, само момчетата и мисис Мъртън ги измъчваше мисълта да не би кръвожадните зверове да открият тяхното прибежище.

— Чакай, мамо — извика веднъж Том, — аз като че ли открих средство да направим нашето жилище свършено недостъпно за индианците.

— Какво е то? Да не си намерил топове? — захихика Джек.

— Не се смей! Докторе — обърна се Том към Луис, — аз намерих кактуси... Знаете ли колко страшни са им бодлите! Ако се направи плет от такива кактуси, нито един индианец няма да успее да ни доближи!

— Да, това е добра идея! — съгласи се докторът. — Аз познавам кактусите — някои видове страшно се разклоняват и положително са

непристъпни заради бодлите си. Още утре ще отидем и ще изкопаем колкото е възможно повече от тези полезни за нас растения.

На другата сутрин наистина отидоха и макар да довлякоха много растения, самите те се върнаха в плачевно състояние — всички бяха изподраскани от острите бодли. За щастие, сокът на същия този кактус, по съвета на доктора, излезе лечебен за раните. На следващия ден се показаха по-разумни — първо, взеха си ръкавици, направени от заешки кожи; второ, взеха със себе си мулето и коня и с тяхна помощ, на един път довлякоха цяла кола тръни. Още едно-две отивания и кактусите бяха достатъчни за плета. Оставаше само да се засадят, но след три седмици и тази работа завърши благополучно. Сега всичко, дори „коралът“ за добитъка, бяха оградени с двоен ред кактуси, с изключение на тесния проход, който възнамеряваха да защитят с врата. Растенията бяха четири стъпки високи, но те така бързо растяха, че скоро щяха да имат ограда висока 12 — 14 стъпки.

След това се заеха с вратата — направиха я от растящия в планината прекрасен кедър, — *Pino Alerse* — здрава и добре цепеща се порода. Избраха дърво високо около сто стъпки, отсякоха го, окастриха му клоните и го разделиха на трупи от по осем стъпки. От тях, с помощта на клинове отцепиха дъски и от тези дъски сковаха здрави, дебели врати, които окачиха на кожени клупове.

Когато привършиха работата около жилището, отново започнаха да ловуват, за да приготвят, за всеки случай, запаси за зимата.

Веднъж, когато излязоха с ласа, „бола“ и пушки (Луис и Алмагро — на мулето и коня, а другите — пеша), те слязоха през гората в степта и тук забелязаха цяло стадо коне. На момчетата светнаха очите при вида на тези превъзходни бегачи. Джек не можа да издържи на изкушението, доближи се до едно младо конче, майсторски оплете задните му крака с „болата“ и го повали.

— Ти си щастлив, Джек — извика Чарлз. — Вече имаш собствен кон.

Джек покри главата на пленника с дрехата си и той, щом се оказа на тъмно, изведнъж престана да се дърпа, само трепереше с цялото си тяло. След това го вързаха за шията с ласо, а с другото спънаха свободно краката му и едва тогава го освободиха от „болата“. През това време Алмагро хвана друг бегач, сне юздата от Нигър и със сила натъпка желязото в устата на дивия кон, след което се метна на гърба

му. Почувствало чуждия товар, животното започна да скача, да се изправя на задните си крака и хукна напред, стареайки се да хвърли ездача, но той се държеше като закован. Накрая, цял в пяна, дивият кон се покори и позволи да го водят. Междувременно стадото се беше пръснало на всички посоки, като едва не увлече със себе си домашния кон и мулето. С голяма мъка ги възпряха да не се присъединят към дружината на дивите им другари.

Придобивките тържествено бяха поведени към къщи.

— Моя пленник ще го нарека Зефир! — реши Джек. — Той напълно заслужава това име.

— Вие, Алмагро, как ще кръстите вашия бегач?

— Това ще зависи от желанието на моя благороден спасител, доктор Луис, на когото ще имам удоволствието да подаря този превъзходен бегач, след като го усмиря и обяздя! — отвърна скромно гаучото.

Луис беше много трогнат от тази признателност на Алмагро. Той искрено се беше привързал към този добър, честен и услужлив човек.

— Луис, назовете подаръка си Памперо^[9]. Това име много ще му подхожда.

— Слушам! — отвърна с шеговит поклон докторът. — А сега, господа, нека затворим нашите пленници в „корала“ и да ги държим до утре без храна. Това ще бъде първата стъпка към тяхното дресиране. По-нататъшното им възпитание ще зависи вече от търпението и силата на волята на техните укротители.

Ловците послушаха съвета на доктора, а после се върнаха в пампасите, за да продължат прекъснатия лов. Те не чакаха дълго — почти на самия край на гората се натъкнаха на стадо рогат добитък. Алмагро и Луис веднага се затичаха към стадото, което с уплашено мучене побягна в разни посоки.

Една крава с малко теленце се озова съвсем близо до Джек. Той се възползва от случая и с едно изкусно хвърляне на топките повали телето. Майката, като чу жалното мучене на своята рожба, се спря и тръгна към нея. Но в това време от гъсталака изскочи едра пума. С един скок тя се намери до омотаното теленце, за миг му изви врата, метна го на гърба си и изтича обратно в гората, отнасяйки с него и топките. За щастие, наблизко стоеше Чарлз — той се прицели,

хищникът се търколи с пробита глава, надавайки страшен рев и след минута умря.

Привлечени от изстрела, дойдоха и другите ловци, които през това време бяха убили един грамаден бик.

За този ден ловът беше достатъчен, поради което решиха да се върнат вкъщи. На Нигър натовариха убития бик, кравата поведоха с ласо, телето взеха на гръб, а на пумата одраха кожата и оставиха трупа ѝ на орлите.

Изморени, но доволни, нашите ловци се завърнаха в къщи, където представиха на възхитената Нана втората крава и я зарадваха с телето, от което тя обеща да направи прекрасен филе.

Както вижда читателят, стопанството на нашите приятели ставаше все по-голямо, първоначалното им жилище се превръщаше в колония. Това налагаше да му дадат и име. След дълги обсъждания, с общо съгласие бе решено да кръстят младата колония „Есперанса“^[10] — надежда.

След като взеха това тържествено решение, пристъпиха към понататъшното разширяване на Есперанса и построиха кухня, за каквато Нана отдавна мечтаеше.

За тази цел направиха зад жилището помещение от набити в земята колове. Между тях преплетоха клони, после ги измазаха добре от двете страни с глина и след две седмици имаха просторна суха стая. В нея изградиха огнище, където Нана изкусно приготвяше своите говежди пържоли, пудинги и др. Младежите от своя страна ѝ помагаша кой с каквото можеше: счукваха царевично брашно, биеха масло...

Хванатите коне бяха вече напълно укротени и на тях можеше да се язди, благодарение на което стана възможно от сега нататък да ходят на лов четирима конника: Чарлз — на Нигър, Алмагро — на мулето, а Луис и Джек — на новите животни.

Веднъж цялата тази дружина отиде в гората право на изток, откъдето слезе в степта значително по на юг от мястото, където миналия път имаха такъв сполучлив лов.

Утринта беше хладна и във въздуха се усещаше животворния мирис на бор. Слънцето весело огряваше избледнелите листа и блестеше, отразено в далечните планински върхове. Доста дълго ловците вървяха, без да срещнат друг дивеч освен страхливите

агути^[11], които щъкаха из тревата и едно гуанако, стоящо на пост, за да предупреждава стадото в случай на опасност.

— Алмагро, виж! — извика внезапно Джек, сочейки земята. — Какви големи яйца! Навярно тук някъде наблизно има щраусово гнездо!

— Няма съмнение — отговори гаучото. — Но тези яйца не се излюпват, а се пазят, както се говори, за храна на малките пиленца. Хайде да се скрием зад тези дървета и да погледаме! Я погледнете какъв едър екземпляр идва насам с пилците си! Гответе топките! Непременно ще хванем две-три от тях!

Всички със силни кръсъци изскочиха от засадата. Гигантската птица отначало сякаш се стресна, обади се с висок дрезгав глас, после хукна да бяга с бързината на вятър, придружена от малките.

Обаче на Чарлз и Джек все пак се удаде да хванат две пилета. Алмагро веднага им подстрига крилата, после им завързаха краката и триумфално ги помъкнаха към къщи. Из пътя се случи да хванат още един див кон и накрая, пак пътем, срещнаха едно растение, от което Луис ги посъветва да съберат семе — това беше лен и изобретателният доктор реши да го отглежда за тъкане.

---

[8] Преживно от рода на ламите, обикновено сивокафяво на цвят и обитаващо пампасите и Андите. Освен за вълна се използва и като товарно животно. — Бел.ред. ↑

[9] Rampero (исп.) — отнасящ се до пампасите, букв. „пампаски“. Така се нарича и силният и студен вятър, духащ от пампасите. — Бел.ред. ↑

[10] Esperanza (исп.). — Бел.ред. ↑

[11] Aguti — Южноамерикански гризач с приблизителна големина на заек, обект на лов. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА VIII

Привлечена от веселия глас на Джек, който с цяло гърло пееше някакъв весел марш, наизскача цялата колония и с изумление загледа чудните трофеи на победата. Чарлз галантно поднесе своето щраусче на Мери, а Мария получи другото от Джек с обещанието да построи за пленниците кошара. От своя страна и момичетата се похвалиха с находки, които бяха открили в големия сандък, носен още от Англия — оказа се, че всички бяха забравили, че на тръгване мисис Мъртън, по съвета на съобразителната къщовница Нана, беше сложила в сандъка, покрай принадлежностите за женски ръкоделия и съдовете, още и семена на всевъзможни градински и овощни растения — тук имаше лук, фасул, ряпа, цветно зеле, карамфил и др.

Решено беше още на следната пролет да засеят тези семена, а засега, предвид настъпващите студове, се заеха с по-неотложни работи. Преди всичко, изградиха в „коралите“ дъсчени помещения с ясли за кравите, ламите и конете. После пристъпиха към построяването на параклис, дълъг дванайсет метра, който разбира се, беше направен също както кухнята, но послан с камъни и покрит с рогозки от царевични стъбла — последното, както и шиенето на кожени постелки за параклиса беше задължение на девойките. Скоро черквицата бе тържествено осветена от мистър Мъртън и оттогава цялото семейство започна да се събира тук всяка сутрин за молитва.

През това време малките щрауси скоро свикнаха с робството си и, след като се напасяха по поляната, сами се връщаха в определените за тях помещения. Още не беше решено какво да правят с тях. Без съмнение те в бъдеще можеха да дават яйца и перушина, но засега яйца се набавяха само при лов. Вътрешността им служеше обикновено за закуска, а добре разрязаните с трион черупки заменяха чиниите и чашите.

Настъпи вече лошото време — понякога валеше сняг на едри парцали, извиваше се виелица. Колко приятно беше за нашите

колонисти да стоят в такова време зад здравите стени, около веселия огън!

Така, с всички тези разнообразни работи, незабелязано дойде и зимата. С пълна сила тя се разрази през месец юли. В скривалището на колонията имаше големи запаси от месо и царевича, достатъчно беше и млякото. Тези припаси се попълваха след всяко отиване на лов с някой и друг заек, гуанако или вигон. Веднъж, при едно от обичайните си излизания, ловците се натъкнаха на далечно езеро, по чиито брегове изобилстваха купчини от изкристализирала на слънцето сол. Те побързаха да напълнят торбите си с тази жизнено необходима подправка, за което Нана много им благодари.

Друг път ловците попаднаха на петнистия хищник на пампасите — ягуара, но щастливо се избавиха с точен изстрел, който го остави на място.

Преди да настъпи пълноводието, когато преминаването на реката щеше да стане съвършено невъзможно, бе решено да отидат още веднъж на екскурзия, за да докарат висока, прилична на бамбук трева, която забелязаха на едно място и която, както смятаха, прекрасно можеше да послужи за стените на постройките. Възнамеряваха да вземат и още сол.

В една ранна студена утрин ловците се отправиха на път. Бяха вече навързали големи снопове трева, бяха сложили върху им буци сол и тъкмо бяха впрегнали в този влек Нигър и мулето, за да потеглят назад, когато Джек, който се беше покачил на едно дърво за гълъбово гнездо, се смъкна през глава долу и бледен, и запъхтян съобщи, че е видял хора.

— Това могат да бъдат само индианци! — отсече Луис. — Преди обаче да предприемем каквото и да било, трябва да узнаем броя на враговете. Я, Алмагро, погледни ти!

Алмагро се покатери на дървото, но веднага слезе с израз на безкрайно учудване.

— Представете си — това не са индианци! Забелязах кола с впрегнати в нея коне!

— Какви ли са тези хора? — в недоумение се питаха един друг ловците.

След няколко минути стана вече възможно да се видят два дълги, покрити фургона. Единият го теглеше кон, а другия — муле. Двама

мъже водеха животните за юздите.

Нашите приятели яхнаха конете и дойдоха рисковано близо до непознатите.

— Ох, слава Богу — извика на английски, като ги видя първият непознат — бледен, измършавял човек. — Ако сте християни, няма да ни оставите да загинем!

— Ще направим всичко, което можем — отговори съчувствено Луис. — Но кои сте вие и откъде идвате?

Тук в разговора се намеси другият непознат — снажен и хубав мъж.

— Ние сме роднини. Наричам се Уйлям Дълас, а това е баджанакът ми Хенри Керизърс. В колите са жените ни с едно новородено, а след нас идва слугата ни Джон Армстронг. Това е цялата ни дружина. Ние тръгнахме преди три месеца от Буенос Айрес, за да преминем Андите преди първия сняг. Смятахме да разработваме рудници в Чили. Но по пътя ни ограбиха водачите, ние се объркахме в тези безкрайни пампаси и сега почти умираме от глад. Още един ден и нашите животни щяха да паднат от изтощение, а над нас щеше да надвисне смъртта. Но Господ ви изпрати насреща ни!

— Виждаш ли, Хенри — намеси се в разговора и една дребничка, миловидна, бързо говореща жена, излизайки от колата, — казвах ти аз, че не бива да се отчайваме! Я иди сега при жена си и ѝ кажи да не хленчи. Животните ни и без това имат нужда от почивка, та през това време ще поговоря с тези добри хора.

Като се разпореди по този начин, мисис Дълас се запозна с нашите приятели и бързо се сприятели с тях.

— Сега ще видите сестра ми, но не ѝ обръщайте внимание — предупреди ги тя. — Горката Елайза, и без това нервна и болнава, сега е останала съвсем без ум от тези неудобства.

Луис прекъсна бързивата жена и предложи услугите си на лекар. Керизърс му поблагодари от душа и ги поведе към фургона.

Неговата вътрешност беше доста мило подредена, а на сламеник в ъгъла лежеше млада, хубавичка и наглед доста нежна жена, до която имаше люлка със спящо детенце. След първите разговори Луис попита, как са изпаднали в това печално положение.

Мистър Керизърс разказа скръбната история на тяхното странстване.

— Точно преди три месеца — започна той — потеглихме от Буенос Айрес с два фургона, шест каруци и четирима водачи. Освен това с нас тръгнаха на коне и мулета дванайсет опитни рудокопачи, доведени от Англия.

Движехме се бавно, тъй като здравето на жена ми не ни позволяваше да правим големи преходи. А след три седмици бяхме принудени да спрем съвсем в бедната колиба на един гаучо. Там се роди дъщеря ми. Докато не се поправеше майката, и дума не можеше да става за продължаване на пътуването. Но тя се възстановяваше много бавно, а в онова диво място беше твърде трудно да се доставят припаси за всички ни. Ето защо, решихме да изпратим рудокопачите с три каруци и двама водачи напред, а с останалите водачи да тръгнем по-късно, когато състоянието на жена ми позволеше това. Водачите, които останаха, изведнъж станаха навъсени и груби, ръмжаха заради забавянето и ни заплашваха, че ако пътуваме все така, няма да можем да преминем Андите преди настъпването на зимата. Ние с Уйлям взехме не на шега да се боим от тях и решихме още на следващата станция да си намерим други водачи. За съжаление, повече не срещнахме населено място — очевидно, негодниците бяха отгатнали намеренията ни! Отсега нататък трябваше да се спираме на биваци, като оставяхме на стража само вярното куче Уелс, в чиято бдителност не се съмнявахме, въпреки че се беше сприятелило с единия от водачите. Той постоянно го хранеше и кучето тичаше след тях, когато отиваха на лов — веднъж наистина довякоха една млада крава. Но Уелс не се върна тогава с тях. Те обясниха, че кучето ги било изоставило още по пътя. Истински съжалявахме за вярното животно.

Ние им се скарахме и категорично заявихме, че ако още на другия ден не ни заведат до населено място, ще ги изгоним. Те дадоха дума да го сторят и за момента ние се задоволихме с това обещание. Тази вечер заспахме по-рано от обикновено. Ненадейно ме разбуди викът на Джон. Той спеше заедно с нас в единия фургон, но беше излязъл да вдигне водачите, които ношуваха в третата каруца, заедно с коларите. Когато Джон изкрещя, ние с Уйлям се завтекохме към каруцата, погледнахме в нея и що да видим: коларите бяха заклани! След като ги бяха убили, злодеите бяха задигнали всичко, което струваше пари, между другото и самото ковчеже с парите. След това се

бяха качили на най-добрите ни коне и бяха избягали, оставяйки ни два изморени коня и две мършави мулета.

Зашеметени от сполетялото ни нещастие, ние стояхме като вдървени. Затворихме каруцата с убитите, заковахме я с гвоздеи и я оставихме където си беше. После отбрахме от товара най-необходимото, останалото зарязахме в каруцата с бележка, че всичко там е притежание на еди-кой си и че ако бъде доставено в Сантяго, ще бъде дадено възнаграждение. После, след като се помолихме за душите на невинно убитите колари, тръгнахме на път без водачи, без компас и дълго се лутахме напосоки... Страшно е дори да се помисли каква би била частта ни, ако случаят не ни беше довел, при вас!

— Уверявам ви, че на драго сърце ще дадем на всички ви храна и подслон, а на дамите — женско общество, само бъдете снизходителни към недостатъците на гозбата и жилището!

— Колко ми е приятно отново да се озова в добро общество! — произнесе превзето мисис Керизърс. — Така бях закопняла за младежка компания, за балове.

— Моля да ни извините, мадам — засмя се Луис, — но точно това не можем да ви предложим!

По лицето на мисис Керизърс се изписа недоволство. Но нямаше какво да се прави и тя покорно си легна пак във фургона, в който впрегнаха и Нигър, а мулето на Алмагро впрегнаха в другия фургон и цялата дружина, след като остави засега накосената трева и взе само солта, потегли бодро на път.

Новопристигналите бяха възхитени от хубавата долина, избрана от домакините им и се чудеха на гъстотата и височината на кактусовия плет. Пред вратата, която обикновено винаги беше залостена в отсъствието на мъжете, Джек, както беше уговорено, изсвири много силно и след миг сестрите отвориха и изтичаха да ги посрещнат. Трудно може да се опише объркването на младите девойки при вида на непознатите лица! А когато от фургона излезе мисис Керизърс, те неволно се сепнаха от нейната хубост и нагизденост. Мери пък особено се възхити от бебето и веднага реши, че ще иска позволение от майка си да му стане бавачка.

— Ах, моля ви се, на драго сърце! — въздъхна младата майка. — Аз никак не съм научена на такава работа! Моето здраве и без това е

разстроено. Пък вие, като гледам, сте млади и силни, а и поради произхода си, вероятно, сте навикнали да работите.

— Моля те, Елайза — прекъсна я мъжът ѝ. — Тези госпожици са благовъзпитани като тебе и само защото са задържани по волята на Провидението в тази пустош, са принудени да работят не по навика си, както и ти не си навикнала!

— Не, тук всички вие ще обикнете труда! — забеляза Мери. — А пък да си играе човек с това бебенце, не е работа, а удоволствие! — и тичешком се втурна към къщи, прегръщайки нежно малкото.

— Мамо, виж какво ни изпрати Бог! — извика тя и показа детенцето.

— Божичко — слиса се Нана, — къде намерихте това захвърлено дете?

— Не е захвърлено, то си има майка и баща! Ето ги и тях! В това време наистина в общата стая влязоха гостите заедно с цялата колония.

— О, Хенри! Мислех, че сме дошли при цивилизовани хора! — възкликна разочарована мисис Керизърс, като хвърли поглед на бедната наредба в жилището. — Аз ще умра в тази колиба!

Мъжът шепнешком смъмри капризната си съпруга, а и сестра ѝ, мисис Дълас, ѝ направи остра забележка за нейната безочливост.

Полека-лека всичко се уреди и стопаните седнаха заедно с прегладнелите гости да обядват, след като старателната Нана донесе всичко, което можа да приготви за ядене.

По време на обяда поведоха разговор за положението на гостите. Нашите приятели заявиха, че и дума не може да става за преминаване на планината през този сезон на годината. Налагаше се и новодошлите да се заселят при тях.

— Но аз ще умра в тази хралупа! — закапризничи пак мисис Керизърс.

— Не само че няма да умрете, но и ще се възстановите — опита се да я успокои мисис Мъртън. — Самата аз, преди да се заселим тук, бях едно отпаднало, за нищо негодно създание и по цели дни се търкалях в леглото. Сега се чувствам напълно здрава и се срамувам за миналото!

Накрая така и решиха — да останат поне до пролетта.

На другия ден енергичната мисис Дълас вече се разпореждаше: даваше съвети, помагаше на девойките и на Нана, поръча да донесат

случайно запазената от новодошлите мелница и предложи да мелят с нея царевица, показа как да правят по-разнообразни гозби, предостави за общо ползване своите припаси, между които чая, захарта и шоколада — неща, които нашите приятели отдавна бяха свършили. С една дума, грижеше се за всичко.

През това време мъжете измислиха план за нова къща, където да се настанят новопрстигналите. Понеже във фургоните на гостите се намериха инструменти и гвоздеи, бе решено да бъде построено жилище с по-значителни размери, отколкото позволяваха средствата преди. Входната врата трябваше да води в салона, който щеше да служи и за трапезария; отдясно щеше да бъде стаята за жените, отляво — тази за мъжете. До тези стаи щяха да бъдат построени спалните, а долепена зад салона, щеше да е кухнята — царството на Нана и Джон.

Пред лицевата страна възнамеряваха да издигнат палисада, обвита с пълзящи растения, каквито изобилстваха в гората, а пред самата къща мисис Дълас пое задължението да уреди цветна градина — преди тръгването си, заедно със зеленчуковите семена, тя бе взела и семена на цветя.

Като обмислиха всичко това, преди да се заловят за работа, решиха да изпълнят християнския си дълг пред малкото и да го кръстят. По желанието на майката, кръстиха го Сесил. Обрядът беше извършен тържествено от мистър Мъртън в параклиса.

ГЛАВА ІХ

Настъпиха истински студове. Денем често се изливаха поройни дъждове. За лов в такова време не можеше и да се мисли, затова колонистите още по-ревностно се заеха с вътрешната наредба на новата къща, която за месец беше напълно готова и покрита със сламен покрив. На мъжката („кабинета“) и дамската стая поставиха две малки остъклени прозорчета, извадени от фургоните. Посред общата зала сложиха малка желязна печка — тя отлично сгръвяше помещението без онзи неприятен пушек, който представляваше голямо неудобство в къщата на Мъртън. След това мистър Дълас и Джон, и двамата отлични работници, с помощта на момчетата снабдиха къщата с изработени от тях маси, скринове, столове и канапета, натъпкани с козина и покрити с кожи. Такива също кожи, опънати върху рамки с четири крака, служеха за кревати. Изобщо покъщнината беше много по-хубава от онази, с груба направа, с която подредиха жилището си първите колонисти, поради оскъдните си средства и по-малко умение. В „кабинета“ окачиха полочки, на които наредиха цяла библиотека, състояща се от съчинения по минералогия, механика и инженерно дело, притежание на Дълас, и книги по естествознание и философия — собственост на семейство Керизърс заедно с многобройни английски и френски романи; към това се прибавяше и библиотеката на сестрата, мисис Дълас, наброяваща всичко на всичко шест книги: огромна библия, молитвеник, том на Шекспир, „История на Англия“ от Юм, готварска книга и книга по градинарство.

Най-после всичко беше готово и в една чудно хубава, ясна утрин малката община се събра в новата къща, за да отпразнува нанасянето в нея. В чест на този необикновен случай бе приготвена закуска в небивали размери: чай със захар, печени сладки, баница с гълъби и истинско масло от сметана, избито в малката буталка, която мисис Дълас беше донесла със себе си. Дори обикновено намръщената мисис Керизърс този път прояви снизходителност и изглеждаше толкова доволна, че след закуската удостои цялото общество със свирене на

китара, което особено възхити девойките. Впечатлението за общо благополучие се засили още повече от свещите, които мисис Дълас приготви за новата къща от събраната в колонията лой, като използва вместо фитил тръстика. Разбира се, тези импровизирани свещи бяха далеч от истинския комфорт, но все пак несравнимо превъзхождаха нещастната пушлива лампа — една черупка от щраусово яйце, напълнена с лой, в която беше потопен фитил.

Този живот на мирен труд така се бе харесал на почти всички от новодошлите, че се чуха гласове да останат окончателно тук, заедно с Мъртънови, на което мисис Керизърс горещо се възпротиви:

— Да остана в такова място?! Където не можеш да отидеш никъде, където няма модни магазини, нито хора — роптаеше тя, — за нищо на света! Освен това, защо мъкнах със себе си от Англия толкова бални рокли, щом няма да ходя нито на концерти, нито на балове?!

Тези бални рокли решиха всичко — приеха да изчакат само зимата в Есперанса, а щом настъпи пролетта, да преминат Андите.

Засега, като си свършиха работата, всички се отдадоха на възможните в тази пустош развлечения, главните от които бяха лов и езда. В тези игри понякога вземаха участие и дамите. Джон, който между другото разбираше и от седларство, направи за тях удобни седла, покрити с кожи. Розичка (прекръстения Зефир), Нигър и мулето с примерна покорност се подчиняваха на женските ръце.

Тъй като водата в реката беше много придошла и газенето беше опасно, мъжете тръгнаха веднъж надолу по брега, за да изследват по-надалече течението. Прорязала цялата долина, реката извиваше покрай подножието на юг, после, излизайки от планинската теснина, се вливаше в голяма река, която се разливаше из пампасите.

По пътя мистър Дълас посочи на младите си приятели тлъстия чернозем край брега и ги съветваше да го заградят и засеят с житни растения.

— Вие несъмнено разбирате — казваше той, — че тази девствена почва е неизчерпаемо съкровище за един трудолюбив земеделец. Не случайно пословицата гласи, че „който разработва медна мина, той непременно ще забогатее; който взема сребърна мина, той, може би, ще стане богат; а който разработва златни рудници, навярно ще се съсипе“. Затова, ако нашите мечти за дирене на злато не се сбъднат,

ние ще се върнем в Есперанса и заедно с вас ще се трудим над тази благодатна почва!

Ловците изходиха брега на реката до устието ѝ при голямата река и тук срещнаха цяло стадо бикове, а после — и диви коне. Те успяха да уловят с ласо два коня, които решиха да обзядат за пътешествениците, и да убият два млади бика. Отрупани с придобитото от лова, те весело се завърнаха вкъщи.

— Защо, докторе, не построите мост над вашата река? — попита Керизърс Луис. — Така ще ви бъде много по-удобно.

— Няма съмнение — отговори запитаният. — Но вие забравяте, че от този мост биха могли да се възползват скитащите наоколо шайки от индианци. А това никак не е желателно!

В един момент времето започна да се оправя. Децата се възползваха от това и се заеха с полска работа. Определиха в околността няколко участъка, като ги оградиха с плет, прекопаха ги с една огромна волска челюст, поради липса на рало, и засяха картофи, царевица и пшеница. После влязоха в градината, направиха няколко лехи, наториха ги и посадиха фасул, грах, лук, ряпа, моркови, зеле и други зеленчуци. Не забравиха да посадят и цветя — сред тях и любимото на Мария „мъртвешко цвете“^[12], както наричаха в Южна Америка обикновения нокът. Алмагро обясни, че според индианските поверия, това мрачно название било дадено на цветето, защото то било изникнало от кръвта на туземците, избити от испанските завоеватели. Впоследствие това название възприели и самите испанци.

Но сред общия жизнерадостен труд будното око на мисис Дълас започна да забелязва от няколко дни насам някакво замислено изражение на лицето на Алмагро. Освен това ѝ направи впечатление, че между него и Луис се провеждат тайни съвещания.

Енергичната по натура, не обичаща скритостта, мисис Дълас не се стърпя и веднъж решително поиска от доктора да я посвети и нея в тайната.

Луис не се възпротиви и съобщи, че преди няколко дни, когато Алмагро ходил в пампасите през наскоро откритата тясна клисура, забелязал по брега на реката дири от цяла върволица коне и следа от влачено отстрани копие — верен знак, че оттам са минали индианци. Той знаеше, че колонията няма да може да се скрие от зоркото око на индианците, затова мислеше как да се погрижат за защитата.

— Само че не е необходимо предварително да бъдат тревожени жените! — завърши докторът.

Мисис Дълас от своя страна напълно одобри неговите грижи за безопасността, но добави, че на мъжете и момчетата все пак трябва да им се каже. После предложи да се въведе нощно дежурство, тъй като индианците нападат обикновено нощем.

— Това е вече направено — отговори Луис. — Последните няколко нощи аз, Джон и Алмагро дежурим един след друг на терасата до къщата, откъдето може да се види цялата околност на Есперанса, като в същото време сме закрити от кактусовата ограда. Но досега не сме забелязали нищо подозрително!

В това време дойдоха и повиканите на съвещание мъже. Известието за следите на индианците смути силно всички, само войнствено настроените младежи желяеха да се срещнат с врага.

— Ние ще им дадем да разберат! — заканваше се нетърпеливият Джек. — Добре, че сега имаме достатъчно барут и куршуми! Та ние вече сме цял отряд! Едно само трябва, както е прието — да си изберем главнокомандващ!

Всички се разсмяха, но одобриха предложението на момчето и единодушно присъдиха това почетно звание на доктор Луис.

Той поблагодари за честта и намери за нужно да произнесе една малка реч пред мъничката си войска.

— Храбри мои войници! Нека бъдем смели, твърди, единодушни и, ако е възможно, да не проливаме напразно кръвта на неприятелите — те, макар и да са езичници, все пак са наши братя. Нека нашият девиз бъде: „Съгласие и дисциплина!“

Словото бе приветствано с възторжени викове, а когато те престанаха, Луис предложи да си приготвят преди всичко вода, като се има предвид обичая на индианците да подпалват постройките.

За тази цел, още от по-рано, Джон се беше заел да изобрети кофи от кожа. На наблюдателницата, устроена от Алмагро на покрива, поставиха каци с вода, а във всяка каца пъхнаха дълъг гъвкав кожен ръкав, от който, като се държеше наведен, можеше да се излива вода не само върху плета, но и наоколо.

— Жалко само, че водата не е наблизо, а ще ни трябва много! — забеляза замислено Луис.

— Чакайте — намеси се мистър Дълас, — според някои признаци, на едно място до „корала“ трябва да има подземен поток. — Ще се опитам да го налучкам.

След тези думи, той отиде в „кабинета“ си и се завърна с голям железен прът в ръце. Вмъкна този прът в споменатото място и, за голямо учудване на присъстващите, от дупката бликна вода!

— Отлично! — извика Луис. — Сега дайте да изкопаем кладенец!

Копаха само на шест стъпки дълбочина, защото водата беше съвсем близо до повърхността. След това още до вечерта запълниха изкопаната дупка с камъни и водата можеше да се гребе с ръка.

По този начин водоснабдяването на „крепостта“ беше осигурено.

Тази нощ премина спокойно. Нищо не наруши мирния сън на колонистите.

Следващата нощ на пост пожела да стои мисис Дълас. Щеше да ѝ прави компания и Мария, на която бе доверена голямата тайна за очакваното нападение на враговете. Увити в топли наметала, те седнаха на донесените в наблюдателницата възглавници и докато мисис Дълас обсъждаше на глас разни военни планове, Мария, с вродената ѝ мечтателност, беше устремила поглед в осеяното със звезди небе. Миг, след като бе обърнала очи към дрезгавината, в която тънеха околните ридове, внезапно скочи и развълнувано хвана мисис Дълас за ръката.

— Какво има, дете? — уплаши се тя.

— Вижте, вижте! — с ужас прошепна момичето. — Там, далече, се вижда светлинка. Това са факлите на кръвопийците! Ние сме загинали!

Мисис Дълас, след внимателно виждане, наистина различи в далечината мяркащите се светлилки и побърза да слезе долу, за да разбуди гарнизона на крепостта.

За минута всички бяха на крака, напълниха пушките, поставиха постове. Възможно най-предпазливо мисис Дълас извести дамите за опасността, а Мария, както преди, стоеше горе и оттам съобщаваше за наблюденията си.

Скоро се чу конски тропот и на светлината на факлите тя преброи около петнайсетина конника. Бяха все фигури на възрастни мъже, с дълги коси и обичайното пончо върху раменете... Пред тях

препускате вождът им, който се отличаваше от другите по дългите щраусови пера на главата.

Още минута и последните съмнения изчезнаха, тъй като се разнесе пронизителното виене, с което тези разбойници обявяваха, че нападат. Мария, която продължаваше да наблюдава отвисоко, съобщи, че като обиколили наоколо, диваците намерили вратата и се помъчили да я разбият, но, след като не успели, се отдръпнали и започнали да се съветват помежду си. После техният вой се разнесе отново, последван от чест кучешки лай.

— Господи, това е моят Уелс! — възкликна смаяна мисис Дълас и, като изскочи от къщи, завика високо: „Уелс, Уелс!“

Кучето очевидно позна гласа, защото лаят му се засили още повече. С него се смесваха диви гласове, които като че ли го насъскваха и внезапно, с един гигантски скок, то прескочи плета и се озова в краката на мисис Дълас. Невъзможно е да се опише възторгът на вярното животно: то тичаше в големи кръгове, скимтеше от радост, галеше се о господарите си; после, отгатнало с усета си отношенията, които съществуваша между тях и другите, непознати за него хора, засвидетелства и на последните приятелските си чувства.

Междувременно, както изглеждаше, индианците не можеха да разберат на какво се дължи радостното скимтене на кучето, от което те очакваха точно обратното — да изпоплаши и изпохапе техните врагове.

Те пак помислиха известно време, после събраха големи камъни и се приготвиха да разбият с тях вратата. Но точно срещу мястото, откъдето се канеха да нападнат, застанаха нашите колонисти и провирайки дулата на пушките през бодливия плет, дадоха залп. Стреляха без да се целят; въпреки това, по думите на Мария, двама от неприятелите паднали и само с помощта на другите успели да стигнат до конете си.

Ожесточени от съпротивата, диваците прибегнаха до обичайната си тактика — събраха смолисти клони, запалиха ги и ги хвърлиха върху плета. Той запраця, задимя и започна да гори. Но в това време насочената струя вода угаси огъня. Като видяха и този неуспех, диваците яростно се спуснаха към плета и го захълцаха с копията си... Тогава обсадените дадоха втори залп и повалиха вожда и други трима.

Това беше достатъчно — след като грабнаха ранените, разбойниците се качиха на конете си и бързо изчезнаха.

Едва тогава колонистите се решиха да напуснат постовете си и да влязат вкъщи, където намериха мисис Керизърс в състояние на силен истеричен припадък. Наистина, доктор Луис бързо го прекрати, плисвайки върху болната пълна чаша студена вода, но това предизвика жестока сцена на негодувание и сълзи.

— За Бога, Хенри — разкрещя се тя, — отведи ме по-скоро оттук! Не мога повече да стоя в тази кочина, където никой няма милост към мене! До гуша ми дойде вече този просешки и затворнически живот! Още утре си тръгваме!

Наложи се горкият мъж дълго да уговаря своята съпруга. Другите го оставиха в това „приятно“ занимание, а самите те отидоха в трапезарията, където пъргавата Нана вече се разпореждаше, слагайки всевъзможни гозби. Придирчивата друг път слугиня, сега бе станала цялата любезност и внимание. Дори Уелс, без каквото и да било напомняне, получи от ръката ѝ изобилна храна, върху която прегладнялото куче се спусна стръвно. След това го заведоха до главния вход и го вързаха. Накрая всички легнаха да си починат след страшната нощ, а рано сутринта Алмагро и Луис се качиха на наблюдателницата, за да видят дали всичко в околността е спокойно. Внезапно бдителното око на гаучото забеляза близо до главния вход някаква помръдваща тъмна маса. Те повикаха мистър Дълас, слязоха долу с пушки в ръце и предпазливо излязоха вън от оградата. Оказа се, че там лежеше ранен конят на един от враговете. Луис прегледа раните му и грижливо ги превърза. Конят сякаш разбираше, че му желаят доброто и търпеливо понасяше операцията. След това докторът му даде някакво лекарство, благодарение на което той, макар и с мъка, можа да стане и го отведоха в „корала“.

Това беше един великолепен кон и по неговото снаряжение и дългото, изящно украсено копие, което беше наблизко, можеше да се съди, че бе принадлежал на вожд на племето. Юздата му беше посребрена, белият кожен чепрак беше обточен със сребърни ресни, а за седло служеше метната върху му ягуарова кожа. Явно само страхът от огнестрелното оръжие бе заставил диваците да оставят такива скъпи украшения.

Докато приятелите разглеждаха всичко това, Алмагро неочаквано изстена. Всички се обърнаха към него. Бледен, разтреперан, той посочи ъгъла на чепрака, където се виждаха шити със сребро буквите „S de V“, и едва има сили да произнесе:

— Велики Боже! Че това е работа на моята ненагледна Сара! Значи тя е още жива. Но къде да я търся, къде?

Всички се надпреварваха да утешават клетия баща, казвайки, че ако Бог е спасил живота на дъщеря му, то пак Той, без съмнение, ще я върне на баща ѝ. Но не малко време беше необходимо, докато развълнуваният гаучо се поуспокои.

Индианците вече не се мяркаха. Общото мнение беше, че след като са се опарили, те за дълго ще забравят пътя към Есперанса. Във всеки случай нашите пътешественици не забравяха предпазливостта. Но всичко беше спокойно.

Времето течеше. Зимата приближаваше към края си. Скоро долината облече зелена пролетна премяна. Реката придойде от топящия се сняг и през нея не можеше да се мине нито пеша, нито с добитък, но затова пък пътешествениците всеки ден хвърляха в нея мрежата и я издърпваха пълна с риба.

Земята полека-лека изпръхна. Тогава засадиха царевица, картофи и зеленчук; цветя украсиха градината.

Всичко вървеше добре, ако не се смята мисълта за предстоящата раздяла. Нашите колонисти успяха така да се сприятелят помежду си през зимата, че на всички беше тежко да се разделят. Но най-много плачеше Мери, страхувайки се да не я лишат от малката Сесил, към която се бе привързала горещо.

— Но защо плачете? — каза ѝ безгрижно майката. — Моля ви се, нека остане при вас, щом толкова ви е мила. Какво ще я правя из пътя!

По лицето на мъжа ѝ се виждаше колко го огорчаваше тази безсърдечност. Но и мисис Дълас започна да го предумва да оставят Сесил, за да не я излагат на опасност по пътя.

— Освен това — казваше тя, — това ще бъде още една причина да се завърнем тук, за да поблагодарим на гостоприемните си домакини.

— Да се завръщам в тази дупка!? Не, това няма да стане! Покорно благодаря! — възрази празноглавата жена. — Нека Хенри сам дойде за Сесил и ми я донесе!

И тъй, беше решено да оставят детенцето в Есперанса. Мисис Керизърс се опита да изкуши Матилда и Чарлз с хубостите на градския живот, но те не се поддадоха. Тогава услужливият Алмагро обеща да придружи пътешествениците и с опита си да им помогне да избягнат опасностите по трудния и съвършено непознат път.

След това започна подготовката за заминаването. Нана приготви големи кожени торби, като ги натъпка със сланина, сушено месо, царевични хлебчета и осолено масло. Вода не беше нужно да вземат, защото в планините имаше. Книгите и инструментите на Дълас беше решено засега да оставят в Есперанса, както и по-голямата част от долните дрехи и от покъщнината, с които мисис Дълас молеше Мъртънови да разполагат като със своя собственост. Затова пък мисис Керизърс си взе всичките куфари, сандъците с дрехите, постелките, възглавниците и пр., така че се събра порядъчен багаж. Натовариха го на Нигър и на мулето на Алмагро. За дамите и Керизърс бяха определени двете мулета и конят, които бяха докарани от Буенос Айрес и които напълно се бяха възстановили в Есперанса. На мистър Дълас, Алмагро и Джон Мъртънови дадоха коне от своя „корал“.

Най-сетне настана и денят на раздялата. Дори лекомислената мисис Керизърс беше трогната: тя доста плака, нареждайки, че пътуването ще я убие и че никога вече няма да види детето си. Последната ѝ молба беше да учат Сесил на музика и за тази цел остави на Матилда китарата си.

---

[12] Flor de muerte (исп.). — Бел.ред. ↑

ГЛАВА X

Пак поставиха фургона на колела, за да могат заминаващите сестри, макар и само за един ден, да се ползват от него. После Джек седна за колар, а другите обитатели на Есперанса отидоха да ги изпратят на коне. Беше чудна пролетна утрин, когато преминаха буйната още река и слязоха в пампасите по посока на север. Изминаха петнайсет мили. Тук беше решено да се разделят и дамите се качиха на мулетата. Настана тежката минута на раздялата.

Натъжени младежите тръгнаха за в къщи: Чарлз и Луис язدهа, Том и Джек бяха в колата. По пътя срещнаха щраусово гнездо, освен това убиха с топки няколко папагала, а един красавец с червени пера хванаха жив.

Внезапно Луис, наблюдавайки с бинокъл околността, извика:

— Индианци! По-скоро оставяйте колата и сядайте на конете!

Моментално конете бяха разпрегнати и колонистите в пълен галоп препускаха към дома си. Луис непрекъснато ги подканяше да бързат, за да успеят навреме да минат реката. Най-после се озоваха пред един брод дълбок пет стъпки и широк двеста. Изморените от препускането коне, като че се пооживиха в студената вода и бързо доплуваха до другия бряг. Едва нашите приятели успяха да преминат, когато на напуснатия от тях бряг се показа дивашката шайка. Но те, явно, не се решиха да последват примера на белите, на което именно разчиташе Луис.

Скоро се показа и Есперанса. Тук малко остана да вдигнат тревога, когато научиха за близостта на диваците, но всичко беше спокойно и тази, и следващата нощ. Наистина, лаят на Уелс, който остана у тях, неведнъж вдига обитателите на Есперанса, но се оказва, че някаква гладна пума бродеше около „корала“.

Измина цял месец, а Алмагро все още не се завръщаше. Пшеницата започна вече да изкласява, царевичата зажълтя, всеки ден на трапезата започнаха да се появяват пресни плодове... Благодарение на книгите, оставени от Керизърс и изобилието на канцеларски

принадлежности, започнаха да посвещават вечерите на умствени занимания, а понякога цялата компания се развличаше с танци под звуците на цигулката, която Джон подари на ученика си Джек.

Не оставиха без внимание и материалната страна на живота: неуморимите момчета правеха сандъци, маси, шкафове, а Том и Джек изградиха дори отлична готварска печка, за най-голяма радост на Нана, която сега имаше удобствата да пече хляб и сладки.

Скоро възобновиха и лова, най-вече на птици, защото четирикракият дивеч, с изключение на зайците агути, още не се появяваше.

Веднъж, след като индианците отдавна вече бяха спрели да обикалят насам, колонизаторите тръгнаха към мястото, където бяха принудени да оставят колата си. Тя беше оцеляла, но всичкото желязо, дори и гвоздеите, беше разграбено. Момчетата скрепиха разкъртените части с ремъци, впрегнаха в колата конете и я закараха у дома си с намерението по-късно да я поправят.

Междувременно девойките спокойно се разхождаха из гората, осланяйки се на защитата на реката, беряха плодове, цветя, а един път попаднаха на голям кошер на диви пчели. Когато се върнаха вкъщи и съобщиха за своето откритие, доктор Луис се нае да извади мед. За тази цел той взе един средно голям трион, дървена лопатка, две кофи и бамбуков прът с привързана към единия му край морска гъба. Когато стигна до дървото, намокри гъбата с някаква течност от бутилка, която беше взел в чантата си, мушна я внимателно в корубата, където беше кошерът и я напъха нагоре. Тогава силното бръмчене на пчелите започна постепенно да затихва и най-сетне съвсем престана.

Тогава Луис извади сунгера и нареди да се заловят за работа. В тънката кора на дървото не беше трудно да се прореже отвор шест педи над земята — показва се корубата, почти цялата с пити. Веднага започнаха да пълнят кофите с лопатката. После, когато по лекото потрепване на пчелите забелязаха, че започват да идват на себе си, всички побързаха почти тичешком да се отдръпнат на прилично разстояние, преди събудилите се пчели да могат да накажат дръзките похитители на труда им.

Скъпоценната придобивка поставиха в хладната пещера и още същата вечер семейството хапна царевични курабийки с благоуханен мед.

Незабелязано дойде и коситбата. За нещастие нямаха нито коса, нито сърп, така че не оставаше нищо друго освен да си послужат с ножове, а това не беше лесна работа. Но с общи усилия събраха достатъчно трева и изсушиха цяла камара отлично сено, което покриха с царевичак. Също оскубаха и натрупаха на купчинки фасула; накрая изкопаха и картофите, които бяха в изобилие. Узря и пшеницата, а „коралът“ се обогати с теленце и малка лама.

Едно само безпокоеше обитателите на Есперанса — сушата. Дъжд не беше валил вече няколко месеца и макар да падаше роса и донякъде да разхлаждаше земята, стана нужда да носят вода за поливане чак от реката, понеже в кладенеца беше останало малко.

Най-сетне дойде и жътвата. Макар и с мъка, работейки със същите ножове, те все пак сполучиха да се насладят на плодовете на своя труд.

Всичко вървеше така добре, че когато се събраха в параклиса да поблагодарят на Бога за всичките му милости, мистър Мъртън не пропусна да предупреди слушателите си да не се надяват много на своите богатства, за да не навлекат върху себе си Божия гняв, а да смирят сърцата си и да помнят, че всичко това са дарове Божи.

И наистина, скоро вярата им бе подложена на сериозно изпитание. След един горещ ден заечаха чести гръмотевици. Мълния запали камарата царевичина и въпреки усилията на колонистите да потушат пожара, сеното изгоря. Изгоря и по-голямата част от фасула, оставен да съхне. Но това не беше всичко. Пожарът обхвана и жилището на Алмагро, където се намираха не само работните инструменти, но и няколко торби с царевица и пшеница. Скоро в кладенеца не остана вода — пожарът заплашваше всичките постройки.

За щастие, небето се смили над обитателите на Есперанса: в мига, когато всички се бяха отчаяли, ливна силен дъжд и за минута сложи край на разрасналия се вече пожар. Измъчените колонисти можаха най-сетне да отидат в леглата си.

Когато сутринта излязоха от жилището, за да видят какво е причинила гръмотевичната буря, бяха покъртени от разкриващото се пред очите им опустошение. Градината беше съвършено унищожена, всички цветя, а също и овошките, бяха смачкани, прекършени, изскубнати. В „корала“ беше убита от мълнията мъничката лама.

Луис предложи да заградят с плет друг участък и да вкарат в него добитъка, а предишната ограда да пазят за второ сено, защото се надяваше, изсушената земя скоро да се съживи след благодатния дъжд и растителността бързо да покара.

Без да отлагат, нашите приятели още на другия ден впрегнаха два вола в талигата и отидоха в гората за колове и кактуси за новия плет. Реката беше много придошла от дъжда, но те слязоха по-надолу и намериха широк и плитък брод, който преминаха. След като извървяха още няколко мили, скоро намериха в гората каквото им трябваше и се заловиха за работа: повалиха няколко бора, изскубнаха голям брой млади кактуси с корените и събраха много семена. След като свършиха, седнаха да закусват и вече се готвеха да тръгнат обратно, когато внезапно в сянката на дърветата им се мярна силует на конник.

— Алмагро! — извика Джек и се спусна да го посрещне. Действително това беше верният гаучо на своя Нигър, а след него вървяха шест натоварени мулета.

Всички наскочаха от местата си, наобиколиха пътника и не преставаха да го разпитват. Но разсъдливият Луис напомни, че е време да се връщат къщи. По пътя те разказаха на Алмагро за всичките събития, които се случиха след неговото отпътуване, като завършиха с гръмотевиците. Оказа се, че и гаучото не бил избягнал бурята, но за щастие тя го застигнала близо до една пещера, където успял да се скрие с мулетата.

Когато пристигнаха, сестрите отвориха вратата — радостта им нямаше край. Алмагро от всички страни беше обсипван с въпроси. Младежите най-много се интересуваха от денковете, които беше докарал Алмагро, и след вечерята се натрупаха около него, за да им каже какво е донесъл.

— Множество полезни съвети от мистър и мисис Дълас — отговори Алмагро, — а и къде повече, къде по-малко, но все пак задоволително, успях да изпълня поръчките на мистър Чарлз.

Тези думи за всички бяха загадка и въпросителните им погледи се спряха на Чарлз, който каза:

— След като реших да остана тук с вас, братя, аз дадох на Алмагро документите си и едно писмо, за да му открият в Чили кредит, и му поръчах да купи разни дреболии за попълване на нашия инвентар.

— И аз, според силите си, изпълних вашата поръчка! — добави Алмагро. — Но най-напред трябва да ви разкажа приключенията си. И много добри, но и много печални вести имам да ви предам.

— Когато се разделихме с вас — започна той, — ние тръгнахме по равнината на север с надежда да попаднем на пътеката, която би ни завела до прохода през планината. Два дни вървахме така, без да изпитваме особени неудобства, освен капризите на мисис Керизърс. На третия ден намерихме пътека, отгпкана от мулета, което доказваше, че не са я ползвали индианците, защото те яздят само коне.

Известно време следвахме тази пътека и стигнахме до хълм, където имаше една прашна, полуразвалена къщурка, навярно пощенска станция. Там живееше само една глуха бабичка с едно глуповато момиче, а синът на бабичката, както разбрахме, беше отишъл да придружи през планината някакви пътешественици. Пренощувахме в къщурката и бяхме нападнати от милиарди насекоми, от които едва се отървахме. То се знае, оплакванията и хленченето на мисис Керизърс се засилиха още повече.

На четвъртия ден навлязохме в една клисура, представляваща цял лабиринт от грамадни скали, търкулнати от планините. Навсякъде гледката беше дива и величествена. Клисурата ни доведе до висока планина, прорязана от тясна дълбока урва, по ръба на която, над ревящия в дъното поток, минаваше тясна, на някои места страшно опасна пътека. Ние решихме да преминем това място пеша, но мисис Керизърс се възпротиви и за нищо на света не искаше да слезе от мулета. Тогава аз настоях да се качи поне на моето старо муле, което никога не се е спъвало, а после я вързахме за седлото. Мисис Дълас тръгна напред, след нея Джон с товарните коне и най-накрая мистър Керизърс, държаш мулета на жена си за юздата.

Колкото до мене, бях намислил в случай на нещастие план, който споделих само с мистър Дълас — слязох долу, на дъното на урвата и зачаках там с ласо в ръка.

Дружината достигна най-тясното място на прохода, където се минаваше покрай една издадена под тъп ъгъл скала, когато едно гуанако, стоящо някъде по-горе, очевидно на пост, прескочи пътя пред самото муле. Мисис Керизърс изпищя високо и взе да се мята на седлото, като се стараеше да се освободи. Дали от нейните движения или от уплахата на мулета, или от някой камък, търкулнал се изпод

краката му, но мулето в миг се озова на края, задържайки се с предните си крака. Мистър Дълас уверяваше, че ако дамата била седяла спокойно, те двамата с мъжа ѝ щели да издърпат мулето. Но писъците и бесните ѝ движения ускорили катастрофата и мулето, откъсвайки се заедно с опъващия го за поводата Керизърс и със своя товар, полетя в пропастта право във водата.

Аз се спуснах към брега и най-напред помогнах на мистър Керизърс да излезе на сухо, където той падна безчувствен. В това време, чудно как, моето муле, цяло и невредимо, само изскочи от водата. Дамата беше на него, но, Господи, в какъв ужасен вид: цялата изпокъсана, окървавена и в безсъзнание! С помощта на мистър Дълас, който с голяма мъка слезе долу, ние най-напред я отвързахме. Оказа се, че бяха счупени и двете ѝ ръце, а главата — силно ударена, но тя още дишаше. Аз свалих пончото си, положих на него жената и я понесох нагоре срещу течението на потока, докато срещнахме пътечка, по която можахме да излезем горе. После се върнахме за мистър Керизърс, който през това време вече се беше свестил и гледаше с див, празен поглед. После разтреперан погледна потока и мълчаливо впери очи в нас.

— Елайза много се е натъртила — каза мистър Дълас, — но нека се надяваме, че всичко ще мине благополучно.

Нещастният мъж се беше отървал само с леки натъртвания — стръмнината беше покрита с трева, камъни нямаше и с това се обясняваше щастливото му падане. Клетникът бе получил само стрес от уплахата за жена си.

А тя все още не идваше на себе си. Нямаше и кой да ѝ помогне. За щастие, пътеката скоро ни заведе в тревиста долинка, с малък заслон, построен, за да се крият в него пътешествениците в лошо време. Постройката се състоеше само от една стая.

Там, на постеля направена от шалове и горни дрехи, положихме горката обезобразена хубавица. Накладоха огън и мисис Дълас уми лицето на сестра си и превърза раните ѝ. От студената вода нещастницата се събуди и заохка. Дадохме ѝ като подкрепително няколко капки коняк.

— Маргарет — прошепна тя със слаб глас, — аз умирам. Дали ще ми прости Бог? Аз често забравях за Него, възгордяна от хубостта си.

Тогава плачещият ѝ с глас мъж, като направи над себе си усилие, заговори на умиращата за Божието милосърдие, увещавайки я да се помоли искрено и да изпроси от Бога опрощение за своите прегрешения.

Тя плачеше и се молеше горещо. Мисис Дълас после ми каза, че в нея се върнала младенческата ѝ святост и душевна чистота. На другия ден по същото време мъченицата свърши.

Горкият мъж, който докато жена му беше жива, се държеше, закрея от опасна треска. Не знаехме какво да го правим и само разхлаждахме пламналата му глава със студена вода.

В продължение на няколко дни нещастникът бълнуваше и се мяташе, а ние не знаехме с какво бихме могли да му помогнем. Междувременно и припасите ни започнаха да свършват. Какво да правим? Аз предлагам да отида напред за помощ, но къде — сам не знаех, тъй като наблизко, до най-западния склон, не предвиждах да намеря човешко жилище.

За щастие, Бог ни прати помощ — неочаквано пристигна цяла група пътешественици. Сред тях имаше и лекар, който ни каза, че нашият болен има нервна треска, предизвикана от душевно сътресение. Той ни даде необходимите упътвания и преди всичко ни посъветва да отдалечим болния от това място.

С помощта на същите тези хора сковахме ковчег от борови дъски, взети от сандъците, в които бяха дамските тоалети. Тялото на покойната, благодарение на студения планински въздух, още не беше започнало да се разлага и това обстоятелство улесни пренасянето му. Ковчегът с останките на мисис Керизърс качихме на седлото на коня, а от другата страна, за равновесие, привързаха куфарите с тоалетите ѝ. Този кон бе поверен на Джон. На другия кон качихме болния, но го оставихме в края на шествието, така че ковчегът с тялото да е подалече от очите му.

След два дни пред нас се показаха снежните грамади, по които трябваше да се катерим. Ние бодро се заизкачвахме, виждайки, че състоянието на болния постепенно се подобрява, макар и да оставаше мрачен и мълчалив. Скоро се показа тясна урва, която излизаше на западния склон. Слизането беше вече по-лесно и, след един ден, ние пак се озовахме в пояса на растителния живот, а след още два дни достигнахме гористите възвишения и спряхме на пощенската станция.

Това първо жилище, в което влязохме след прашната къщурка в планината, беше вече много по-чисто и удобно. Срещу заплащане домакините ни снабдиха с мляко и плодове. Още по-надолу, в едно селце, си наехме и водачи, които след три дни ни заведоха в Сантиаго^[13].

Прекарал целия си живот в пустинята, аз се смаях от бурния градски живот и съвсем се стреснах, когато се спряхме пред огромния хотел, който взех за палат.

Мистър Дълас скоро намери приятели и познати, с помощта на които погребя тялото на мисис Керизърс в гробищата. Болният се поправяше, но разбира се, вече не можеше да бъде помощник в работата.

Няколко дни след пристигането ни в града, мистър Дълас научи, че целият багаж от изоставените от него каруци бил докаран в митницата, откъдето намерилите го подучиха наградата си. Но надеждата за добиване на руда беше малка, тъй като рудокопачите, след като напразно чакали своите господари, предали инструментите си в митницата и се пръснали на разни страни — сега беше трудно да ги съберат.

Не знам какво ще върши по-нататък мистър Дълас, но тогава, заедно с жена си, ми помогна да направя поръчаните покупки. Освен това те накупиха и много неща от себе си, подарък за вас, до такава степен, че накрая започнах да отказвам, понеже нямаше да мога сам да се оправям с толкова мулета, колкото биха потрябвали за пренасянето на целия този багаж. Аз и без това имах вече товар за шест мулета! Като привършихме покупките и ги вързахме добре в денкове, аз тръгнах на път. Възползвах се от случая да се присъединя към една група, която отиваше през планината за Мендоса, тъй като пътуването ми сам с товара не беше безопасно.

Раздялата ми със семейство Дълас и Керизърс беше тежка, защото бяхме свикнали един с друг. Мистър Керизърс съобщи, че има намерение да се върне в Англия, за да приеме духовен сан, за което и преди се готвел, но го разубедила покойната му жена. И той, и съпрузите Дълас изказаха твърда надежда да се срещнат отново с вас в Есперанса.

За обратния си път няма какво да казвам — благодарение на групата, прекосяването на планината мина без никакви преめждия.

Когато слязохме от последния хълм, аз се сбогувах със спътниците си и, за тяхно учудване, свърнах на юг. Те ме предупредиха за опасността от индианско нападение, но с Божията помощ избягнах срещата с тези разбойници и, както виждате, не само че аз самият пристигнах благополучно, но и товарът докарах в исправност. И сега, когато съм пак с вас, приятели, отново бих бил напълно щастлив, ако не бяха мъчителните ми мисли! — завърши Алмагро разказа си.

— Не се тревожете! — опита се да го утеши Мери. — Ние сме убедени, че вашата Сара е жива и че ще ви бъде върната.

— Дай Боже! — въздъхна горкият баща. — Но стана късно. Нека оставим разопаковането на нещата за утре.

---

[13] Град в Западна Аржентина. — Бел.ред. ↑

ГЛАВА ХІ

На сутринта нашите колонисти се заеха да вадят докараното от Алмагро имущество. Тук имаше преди всичко няколко дърводелски инструмента; две коси и два сърпа; после, от една особена кошница се показаха кокошки — част от тях бяха измрели по пътя, но все пак шест бяха останали и, когато ги пуснаха да се разхождат с опитомения щраус, те, като да бяха открай време заедно, започнаха да си търсят храна. Дъласови бяха изпратили и сандък с книги, одежди и църковни съдове, а по поръчка на Чарлз, Алмагро бе докарал камбана, която незабавно окачиха над църквата. На доктор Луис беше изпратена пълна аптека и набор инструменти. След това отвориха сандъците с книги, канцеларски принадлежности, домакински съдове, готварски принадлежности, долни дрехи. Чарлз беше дал бележка за кафеничета, чай, захар и кошница вино и коняк. Алмагро се беше сетил да купи и няколко лампи, барут, сачми и накрая, за размяна с индианците, голям пакет цветни стъклени мъниста.

Благодарение на докараните вещи животът на колонистите беше уреден сега много по-добре и те благодариха на Бога за неговата милост.

Този път обаче щастието им не продължи дълго и съдбата отново ги подложи на тежки изпитания.

Веднъж, Мария и Джек отидоха в гората да събират пукълчета от кактуси, със семките на които бе решено да хранят кокошките. Отначало не забелязаха тяхното отсъствие, но когато ги потърсиха, започнаха да се безпокоят. Тогава Луис и Чарлз казаха, че ще отидат да ги дирят. Пригответяха се бързо и отидоха до брега на реката, но бежанците ги нямаше. Следите, които бяха оставили на брега, показваха, че са прегазили реката до другата ѝ страна. Луис и Чарлз също я преминаха и едва навлезли в гората, която беше малко по-нататък, чуха глух плач. Уплашени, изтичаха към онова място и видяха Мария да чупи ръце от отчаяние.

— Той се изгуби! Няма да го видим вече! — хлипаше девойката.

— Какво, какво стана? — я заразпитваха, а тя, след като се посъвзе, разказа как, докато събирали пукълчета, двамата с Джек видели тълпа препускащи на юг диваци.

— Джек ми даде знак да мълча — разказваше през сълзи Мария, — но аз без да искам изпищях високо. Диваците се спряха и тръгнаха към нас. Като прецени, че е безполезно повече да се крие, Джек, със зелено клонче в ръка, тръгна към индианците, казвайки ми на английски да не се показвам. Но аз пак нямаше да го послушам, ако от страх не бяха ми се сковали ръцете и краката... Когато погледнах отново, Джек, вързан с ремъци, лежеше вече напреки на седлото на един индианец и цялата шайка препусна като стрела. Стори ми се, че нейният предводител беше същият висок дивак, който ръководеше нападението срещу Есперанса...

Нашите приятели се върнаха покрусени у дома си, не знаейки как да съобщят на родителите за нещастната участ постигнала Джек. Това тъжно задължение пое върху себе си Луис, който възможно най-предпазливо разказа за случилото се с Джек, като добави, че с познанията по испански, разбираан от всички тукашни индианци, и с откровения си и весел характер, той едва ли ще бъде изложен на някаква опасност по време на своя плен. Въпреки това мисис Мъртън, наплашена от разкази за свирепостта на индианците, изпадна в пълно отчаяние.

Тогава самоотверженият доктор, придружен от Чарлз, реши да тръгне незабавно да търси момчето. Алмагро също пожела да отиде с тях, но го помолиха да остане, опасявайки се, че, като види диваците, ще се разстрои прекомерно. Другите членове бяха много неопитни, за да вземат участие в такова рисковано предприятие.

Подготовката на нашите приятели не трая дълго. Сложиха в чантите на седлата сухари и сушено месо, цветни мъниста — подарък за диваците — малко барут и куршуми в запас, всеки от конниците се въоръжи с пушка и дълъг нож (като не забравиха да вземат ножа и пушката на Джек) и добави към тях бола, ласо и бинокъл и накрая пончото, което щеше да служи и за горна дреха, и за завивка.

Така екипирани, тръгнаха надолу по реката до мястото на вливането ѝ в другата, голямата река и оттам — на юг по необятната равнина. Пътуваха дълго, внимателно оглеждайки се на всички посоки, но никъде нямаше и признак за дивашко селище. Над равнината вече

се спускаше нощта. Според пресмятанията си, бяха се отдалечили на повече от трийсет мили от Есперанса. Налагаше се да спрат за почивка. Запаляха голям огън за защита от дивите зверове, вечеряха от припасите, които бяха взели със себе си и заспаха дълбоко, измъчени от дългия път. На другия ден призори, съгледаха с биноклите си далеч на изток нещо като коне или едър добитък — очевидно там имаше индианско село. Но и този ден не попаднаха на нито една човешка следа. По тяхна сметка до Андите оставаха вече двайсет мили — повече от петдесет мили ги деляха от Есперанса. Тогава им се свърши водата, а по пътя вода нямаше никъде. По предложение на Луис решиха да завият на юг, с надежда да стигнат до някоя от многобройните реки, извиращи от Андите. И наистина, следвайки южната посока, скоро достигнаха стръмния бряг на голяма река, но беше трудно да се доберат до водата, още повече, че настъпи вечерта. Решиха засега да пренощуват на същото място, до брега, а като се развидели, да потърсят брод. Преминаването обаче на реката на това място беше опасно, защото, макар и да беше широка само шест метра, тя имаше бързо течение, а стръмните ѝ подкопани брегове правеха рисковано спускането във водата.

Приятелите решиха да потърсят брод и тръгнаха по течението. След около две мили се натъкнаха на чудновато съоръжение, нещо като висящ мост, но съвсем примитивна направа: на двата бряга бяха забити по три дебели кола на по три стъпки един от друг. Тройките срещуположни колове бяха съединени с много дебели кожени въжета, върху които бяха наредени дървени цепеници, здраво привързани за въжетата с ремъци. По този начин се получаваше доста провиснал в средата, тесен мост без перила — преминаването по него изискваше немалки гимнастически способности. Затова пък беше направен достатъчно здраво и нашите приятели, като внимаваха да стъпват в средата, минаха благополучно по него.

Сега вече се виждаше, че селото на диваците беше наблизо и мъжете запристъпваха предпазливо напред. Най-после, от едно високо дърво видяха дим на разстояние една миля. Когато изминаха около две трети от нея, можаха с просто око да видят тъмносивите колиби, служещи за жилища на индианците. За щастие, вдясно от селото имаше гъста гора, където можеха да се скрият заедно с конете си. Луис се зае да разузнае, за да се установи дали в това село е Джек, а когато

се увери в това — да влезе във връзка с диваците. И тъй като това беше най-близкото до Есперанса дивашко село — макар оттук до колонията да имаше шейсет-седемдесет мили — възможно беше именно тукашните диваци да са отвлекли Джек.

Останалият да пази конете Чарлз, побърза да се качи на едно дърво, а Луис предпазливо се отправи към колибите на диваците. Когато наближи обаче на петдесетина крачки, той също се покатери на едно дърво, откъдето му беше по-удобно да наблюдава какво става в селото.

Преди всичко, пред погледа му се изпречиха групи разположени в безпорядък жилища, покрити с конски и волски кожи. В центъра имаше също такава жилище, но значително по-голямо от другите. Пред шатрите на земята, заедно с кучетата, се търкаляха цяла тълпа голи дечица, пазени от две-три жени с мургави шии и дълги сплетени в редици коси, накичени с птичи пера. След няколко минути от колибата в центъра излезе млада жена, облечена по-спретнато от другите и с вкус: в светлоалено пончо, спускащо се почти до земята, главата ѝ беше изящно украсена със сребърен обръч и щраусови пера. Следваше я друга, висока и стройна фигура в пончо от кожи и водеше за ръка малко момченце. Луис веднага се досети, че това е Джек. Жената се спря и, галейки детето, започна да разговаря с младежа — това показваше, че Джек е избягнал тежестта на робството и че с него не се отнасят като към пленник. Той взе детето в ръце и започна весело да си играе с него. Жената ги наблюдаваше усмихната. Но ето детето се наигра, майка му го отнесе в жилището, а младежът се поотдалечи и замислен се облегна на едно дърво. Възползвайки се от момента, Луис изкряска като сврака, което момчетата често правеха в Есперанса за забава. Отначало Джек не обърна внимание, но когато крясъкът се повтори, той трепна и, като помисли малко, отговори със същия крясък. Знаейки, че приятелите са наблизко, той вече се готвеше да бяга в гората, когато внезапно се разнесе писклив звук на рог и към селото доближи в галоп отряд диваци, влачещи след себе си дълги копия и няколко убити бикове, коне и гуанаки.

Джек отиде в жилището и излезе оттам с жената и детето. В същото време от колибите изскочиха шумно цяла тълпа жени и се нахвърлиха върху плячката. Те се заеха да дерат животните и да режат месото на дълги ивици. Мъжете разведоха конете и ги вкараха в

„корала“, разположен между селото и гората, в която беше скрит Луис. Само вождът, отличаващ се от другите с гордата си осанка и сребърната диадема на главата, се прибра в жилището си с младата жена и детето, оставяйки коня на Джек, който го поведе към „корала“, като подсвиркуваше високо народната песничка: „Когато луната ясна изгрее, излез...“. Това бе сигнал за Луис, че той е готов за бягство. След като отведе коня в „корала“, момчето се върна на поляната със сребърните стремена и юздата, седна на земята и започна да ги чисти с трева. В един момент остави сбруята и с равнодушен вид тръгна към гората, правейки се че събира по пътя сух мъх за чистене. Когато наближи дървото, на което се беше скрил Луис, последният прошепна:

— Не губи време! Кога можеш да избягаш? Джек, навеждайки се както преди, отвърна:

— Към полунощ! Всички са уморени и никъде няма да ходят. Имате ли нужда от провизии?

— Едно-две парчета хляб няма да ни дойдат зле! Вземи този прах и поръси с него месото за кучетата! Той ще ги упои!

Джек бързо прибра хвърления му пакет с праха и после, сякаш нищо не беше станало, се върна, без да бърза, при конските принадлежности с цяла шепа мъх. Пред колибите все още имаше суетене. Привършили с подялбата на месото, жените и децата жадно се спуснаха към него и го заядоха сурово, топейки косите си в съсирената кръв. В този отвратителен пир не взимаха участие само вождът и неговото семейство.

Беше започнало да се стъмва. Диваците един след друг се прибраха в жилищата си и всичко утихна. Тогава, на лунната светлина, Луис видя как Джек излезе от жилището с голям къс месо и го хвърли на кучетата, които още глождеха останалите след пира на диваците кости.

Кучетата се спуснаха вкупом към новата порция и в миг я излапаха. След час се възцари вече гробна тишина.

Джек предпазливо дотича до дървото, където се криеше Луис, повика го, помоли го да почака една минута, отиде в „корала“ и изведе оттам един кон. Тогава двамата приятели мълчаливо се запътиха към поляната, където ги чакаше Чарлз, който вече започваше да се безпокои от дългото отсъствие на Луис. Сега той с радост посрещна и

връщането на пленника. Но нямаше време да разпитва — и тримата се метнаха на конете и се впуснаха по обратния път.

Пет часа те препускаха без да спрат, а горещо жадуваната река още не се виждаше. Отзад вече се чуваше тропотът на конете и воят на шайката. За щастие, в последния момент те успяха да се доберат до възжения мост.

— Слушай, Чарли — каза Луис, — ти можеш да плуваш. Затова стой тук, докато преведем конете на отвъдната страна, а щом ние преминем, прережи възетата отсам, аз ще ги прережа оттатък, после се хвърли в реката и плувай. Дай само да вържа за тебе единия край на ласото!

Речено — сторено. Когато преминаването завърши, възетата от двете страни бяха прерязани, целият мост рухна във водата и начаса бе подхванат от течението. През това време нашите приятели възседнаха отново конете си и ги подкараха напред. А отрядът индианци, като видя, че мостът го няма, постоя една минута в нерешителност, после тръгна надолу по течението, очевидно, за да гони моста, както предположи Луис.

— Имаме късмет, че индианците не умеят да плуват — отбеляза той. — В противен случай, работата ни щеше да е лоша.

На общ съвет бе решено да се насочат към планината, понеже там, в големите гори, щяха лесно да се скрият от гонителите. Освен това, по този път имаше много рекички и, като се ориентираха по тях, не рискуваха да се заблудят.

Маршрутът беше одобрен и след десетина мили приятелите се разположиха на почивка, като дори рискуваха да запалят огън, за да опекаат месото. Едва тук разказаха на Джек колко много на всички вкъщи им беше мъчно за него.

— А ти отложи твоя разказ до завръщането ни у дома — предложи му Чарлз. — Кажни ни само едно, индианка ли е хубавицата с аленото пончо?

— Та това е най-любопитното в моя разказ! — отговори Джек. — Не, не мога да се стърпя: това е Сара, дъщерята на нашия Алмагро! Тя вече знае за баща си, тя е наш приятел! Тя знаеше, че искам да избягам, но заради свирепостта на диваците, не се решаваше да ми помага. Повече нищо няма да кажа!

— Като че ли ние не разбираме — засмя се Чарлз, — че у Сара, като жена на войводата, се борят предаността към мъжа и обичта към бащата...

Тук Луис спря Чарлз със забележката, че е нечестно да откопчва разказа с предположения и Джек бе оставен на спокойствие.

След като си починаха край огъня, нашите приятели възседнаха отново конете и изминаха още петнайсет мили, докато от умора започнаха да се олюляват на седлата. Тогава слязоха, завързаха конете за дърветата и увити в пончосите, заспаха дълбок сън. Внезапно Чарлз бе събуден от глухо ръмжене и видя две големи искрящи очи, които горяха в храстите. Грабвайки пушката, младежът вече щеше да натисне спусъка, когато огромната пума прескочи Джек, който лежеше в краката му и се озова на гърба на индианския кон, който също беше вързан. Звярът изви с лапите си врата на коня, прегриза го и в миг изчезна с плячката си в гората.

ГЛАВА XII

И така, нашите приятели отново останаха с два коня. Не след дълго обаче насреща им излезе стадо коне и зоркото око на Джек съгледа сред тях един с подстригвана опашка и грива — признак, по който в пампасите познават конете, които вече са били в човешки ръце и са обяддени. Да го хване и оседлае беше за пъргавото момче работа за няколко минути.

Бодри и весели летяха сега ловците към дома си. Още ден път и те вече предвкусваха удоволствието от радостната среща. Пътуването минаваше незабелязано. Наистина, понякога се случваше и да погладуват, но накрая все им се изпречваше някакъв дивеч и им се удаваше възможност да утолят глада си.

Всичко вървеше благополучно. Но най-неочаквано, когато, според техните пресмятания, се намираха вече само на няколко мили от Есперанса, забелязаха пресни следи от отряд индианци.

— По-скоро! — извика Джек. — Тук са идвали индианци! Да побързаме, ако не е късно!

Те сригнаха конете и като вихрушка полетяха напред. След малко дочуха тревожния звън на камбаната, после и страшния боен вик на диваците.

— През гората, да минем през гората! — изкомандва Луис. — Така можем да нападнем диваците с изненада! Те няма да разберат, че сме само трима.

Най-после се показаха постройките на Есперанса и сърцата на нашите приятели се обляха в кръв, когато видяха да гори плетът, а около него цяла тълпа диваци, хвърлящи нови главни в огъня.

Под командата на Луис и тримата гръмнаха едновременно. От повторна стрелба не стана нужда, защото изплашените диваци помислиха, че ги е нападнал цял отряд и мятайки се на конете си, удариха на бяг, зарязвайки на полесражението един ранен.

В същия момент вратата се отвори и цялото семейство Мъртън се хвърли в прегръдките на пристигналите. Но нямаше време за

въпроси. Под командата на встъпилия в длъжността си генерал Луис, всички се заеха да гасят пожара, който през това време се беше прехвърлил на покрива на Мъртъновата къща. Побързаха да изнесат всичко ценно оттам, но не можаха да спасят жилището — то изгоря до основи.

Когато пожарът беше изгасен, си спомниха за ранения индианец и Чарлз и Том го внесоха безчувствен в жилището на Алмагро. Той беше шестнайсетгодишен младеж и носеше сребърен обръч — знак, че е вожд или син на вожд. Цялото му облекло се състоеше от червено, превързано около бедрата пончо и обувки от конска кожа. Оказа се, че куршумът му беше счупил ръката и той бе изгубил съзнание от загубата на кръв. Докторът го свести и, докато поднасяше към устните му чаша с живително питие, произнесе на испански:

— Не се страхувай! Ти си заобиколен от приятели!

Но раненият отвори големите си очи и в отговор само поклати глава. После ги затвори отново и се изтегна в цялата си дължина, желяейки да покаже с това, че е готов да умре. Луис прегледа ръката му, превърза я и даде на ранения успокоително, което го потопи в тих, спокоен сън.

Оставиха болния сам и цялото семейство се събра в единствената оцеляла къща, построена от отпътувалите приятели. Алмагро за всеки случай върза Уелс чак до изгорелия плет и всички седнаха да слушат разказа на Джек.

— Алмагро, знаеш ли каква радостна вест ти нося? — обърна се сияещ най-напред към него Джек.

Алмагро много се развълнува и едва продума с разтреперан глас:

— Дъщеря ми...?!

— Да, аз видях Сара — тя е жива и здрава!

Гаучото закри очите си с ръце. Известно време царува мълчание. Най-после, той можа да каже:

— Благодаря ти, приятелю! Веднъж ми спаси живота, а сега ми възвръщаш и щастието... Разказвай, как направи това откритие.

— Когато оставих Мария в гората — започна Джек, — първата ми грижа беше да спечеля време, докато тя успее да се скрие. Смело излязох срещу вожда с думите: „Велики вожде! Аз не съм твой враг! Затова и ти не ми пречи да събирам пукълчета, които Бог е дал за всички ни!“ Вождът се усмихна и, изглежда, щеше да ме остави да си

отида, но войните му, които, очевидно, не му се покоряваха твърде — нещо обикновено у тукашните индианци, не го послушаха и грубо ми вързаха ръцете. После един от тях ме метна пред себе си на седлото и цялата шайка смушка конете по посока за дома си.

Пътешествието ни продължи няколко дни. Нощите прекарвахме на голата земя, а храната се състоеше от сурово месо от диви бикове, убивани по пътя. На мене тази храна ми беше противна и аз се хранех с пукълчетата — добре, че диваците не ми ги взеха. Душеше ме отчаяние, макар вожда, по-човечен от едноплеменниците си, да ме успокояваше: „Не се бой, християнино, ти си мой, а аз убивам само в сражение!“

Най-сетне пътуването свърши и ние влязохме в селото, посрещнати от неописуема глъч на жени и деца и кучешки лай. Тази врява започваше да ми действа на нервите, когато вождът побърза да ме въведе в жилището си. Посрещна го млада жена. Съдейки по цвета на лицето ѝ, тя не беше индианка. Облеклото ѝ се отличаваше с изящество и спретнатост, което я отделяше от тълпата мърляви дивачки.

Тя ме изгледа със съчувствие и, когато мъжът ѝ излезе, ме попита на испански, дали баща ми е гаучо и къде е къщата му? Аз ѝ описах накратко историята на нашата колония и отчаянието, в което моето пленяване ще хвърли родителите ми.

Младата жена изглеждаше трогната. „И аз бях отвлечена от родителите си и от бащината си стряха“, каза тя. „Но диваците бяха добри към мене и аз се научих да ги обичам. Въпреки това, нито за миг не съм забравила горкия си баща и майка си, която едва ли е преживяла загубата на своята малка Сара.“

Изведнъж разбрах, че пред мене стоеше твоята изчезнала дъщеря, Алмагро. Затова я попитах: „Как се казва баща ви?“ „А нима ти, момче, го познаваш? Той жив ли е?“

В отговор ѝ разказах, как се запознахме с тебе, Алмагро, как ти стана член на нашата община и как у тебе се зароди първата надежда, когато видя везания чепрак.

Очите ѝ светнаха. „Колко щастливо се оказа това ми хрумване — да извеза чепрака! А как само съчувствах на Кангопол, който бе много огорчен, задето го беше загубил — тогава и не подозирах, че работата ми ще попадне в ръцете на горкия ми баща!“

Тя много плака за майка си и изказа желание да те види, но не можеше и да помисли да изостави мъжа си. „Той е много добър към мене“, казваше тя, „дори не желае да вземе друга жена, иска дъщерята на гаучото да бъде единствената господарка на неговия дом“. Освен това, е привързана към мъжа си и заради детенцето.

После тя ми съобщи, че макар да живее сред езичници, се е старала да не забравя молитвите, на които някога я е учила горката ѝ майка. Правила била опити да убеди и Кангопол да се моли заедно с нея, но мъжът ѝ отговорил тя да се моли по своему, а него да оставела на мира, защото неговият бог бил бог на кръвта и войната, който обичал само храбрите и след смъртта им ги заселвал в просторни полета, където дивечът нямал свършване.

Аз се постарях да опресня познанията ѝ по вероучение и ѝ разказах главните събития от Светото писание. Сара слушаше внимателно и после ми каза да поговоря на тази тема със Саусимиан, чичото на Кангопол — един болен старец, който беше вече дотегнал на всички. Той виждал, че смъртта му приближава и го било страх. Той не вярвал, че на него, стария и слабия, обещаваият на войните рай можел да му донесе блаженство.

Двамата със Сара посетихме нещастния старец. Наистина, той беше много отпаднал, но умът му беше бистър и бърз.

Беше ходил в миналото в градовете, докосвал се беше до цивилизацията и сега беше настроен скептично към индианския рай. Когато видях, че почвата тук е подготвена, си спомних твоите проповеди, татко, и започнах да му разказвам какво очаква християните след смъртта. В джоба ми беше мъничкото евангелие, което ми подари мистър Керизърс — Сара, която го беше спасила от крадливите дечурлига, ме помоли да му го чета от време на време. Аз прочетох от него някои неща на Саусимиан, а след мене ще му чете Сара.

Когато намислих да бягам, разбира се, не съобщих на Сара за намеренията си, защото бях уверен, че тя непременно ще каже на мъжа си. Но преди самото бягство, на едно откъснато от бележника ми листче, написах на испански: „Ще избягам при моя и твоя баща. Ела при нас, Сара, с мъжа си и сина си, но без войници. Оставям ти Словото Божие, за да четеш на Саусимиан, а ние ще се молим за

всички ви!“ Листчето сложих в евангелието, което оставих на видно място и след това побързах да напусна селото. Другото вече знаете...

Алмагро беше дълбоко развълнуван от този разказ и горещо поблагодари на младежа за неговите грижи да върне дъщеря му в лоното на християнската вяра.

Луис, в желанието си да разсее гаучото от завладелите го нерадостни мисли, го помоли да разкаже, как диваците нападнали Есперанса.

— Ние рано се разотидохме — започна Алмагро, — аз седях сам с мъката си. Внезапно чух Уелс да лае яростно. Предчувствайки нещо недобро, незабавно изтичах в общата стая да приготвя оръжието. В това време Мария, която се беше сетила да се качи на своята наблюдателница, закрещя оттам: „Бързо носете вода, каците са почти празни, а виждам много факли!“ Действително, ние бяхме пренебрегнали възможността, че можем да бъдем нападнати и не бяхме помислили дори за каците. Сега всички се заловихме трескаво за работа. Едва успяхме да напълним каците с вода, когато диваците, както им беше обичая, изведнъж хвърлиха към нас факлите си. Том, който отговаряше за кожените тръби, от вълнение не съумя да насочи както трябва водните струи и плетът беше обхванат от огъня. Вятърът го отвя към къщата. Аз изтичах да помогна на Том и тъкмо се справихме, когато се разнесоха вашите изстрели. Нана се сети да удари камбаната. Във всеки случай, Господ пак не ни остави да погинем!

За по-нататъшни разговори беше много късно, поради което нашите приятели се разотидоха по леглата.

На другия ден огледаха опустошенията, които беше причинил пожарът. Оказа се, че освен унищожената част от плета с дължина от около трийсет крачки, беше изгоряла напълно и къщата, изгорял беше запасът топливо, приготвен за зимата и накрая почти всички подаръци от мисис Дълас — сандъчета, етажерки, а също така мебелите, направени с цената на толкова труд. Затова пък хранителните запаси, с изключение на известно количество „чарки“, почти всички бяха оцелели.

Като си изясниха размерите на опустошението, решиха преди всичко незабавно да възстановят оградата поради което отидоха в гората, събраха кактуси и ги насадиха. След това се заеха да възстановят постепенно и мебелите.

Пленникът вече се чувстваше по-добре — той хапна с охота хляб, но нито чая, нито бульона можа да преглътне, смятайки ги за „огнени напитки“. Затова пък сиропът от ягодов сок с мед, който домакините бяха приготвили в голямо количество, много му хареса. Младежът започна да свиква с положението си, само дете постоянно изглеждаше унил.

Девоичките, в стремежа си да го развлекат, идваха често да поседят при него и да побъбрят, но на въпросите им той отговаряше кратко и без желание.

— Има ли при вас вкусни плодове и уханни цветя? — попита го веднъж Мария.

— Най-приятното за индианския войн е да пие кръвта на своите врагове — отговори сурово пленникът чието име беше Бисонти. — Той души не цветя, а следите на неприятеля!

— Стига, Бисонти. Трябва не да ненавиждаме, а да обичаме хората! Не са ли те всички Божии деца? Погледни колко щастливо живеем ние тук!

— Бисонти никога не може да обикне бледоликите! — отговори индианецът. — Бледоликият е коварен. Той предлага тютюн и огнена вода и казва „на, вземи“, та да дойде индианецът при него и той да го убие!

— На света има добри и лоши хора както между индианците, така и между бледоликите! — намеси се Луис. — На добрите трябва да подаваме ръка, а от злите — да страним.

Момичетата се усмихнаха и подадоха на индианеца ръце, който, замислен над тези думи, ги докосна със своята ръка и после попита доктора:

— Това прави ли ни приятели?

— Така мисля — каза докторът — и ти вече няма да воюваш със своите приятели. Когато се завърнеш при своите, убеди и тях да не ограбват и убиват мирните хора.

Младежът цял потрепери.

— Наистина ли Бисонти ще се завърне при своите? Наистина ли майка му ще види пак любимия си син?

След това веднага добави с огорчение:

— Но моят кон е убит, а индианецът не ходи из пампасите пеш като щрауса и бледоликия!

— Конят ти е жив и ти винаги можеш да го яхнеш — успокой го Луис, — но трябва да постоиш у нас още известно време, докато ти зарасте ръката. А през това време сам ще се убедиш колко щастливо живеят християните!

— Великият Касик^[14], баща на Бисонти — разприказва се най-сетне индианецът, — също бил християнин. От далечна страна дошли хора, те давали на индианците кожи и хубави дрехи, а когато ги връхлетели болести, лекували ги и спасили мнозина. Те научили Касика и неговия род да се молят на християнския Бог и племето живяло щастливо. Тогава християнството бързо се разпространило сред нас. Но ето, дошли други хора, пак християни — същите зли хора, за които ти каза ей сега... Те започнали да ни нападат и безмилостно да ни избиват, те ни изгонили от богатите с дивеч степи и гори. В боя с тях паднал Великият Касик, баща ми, а неговата вдовица с малко дете била принудена да бяга далече от онези места. Това дете съм бил аз. Придружавали ни няколко бойци. Когато Бисонти порасна, те го провъзгласиха за свой касик и казаха: „Бисонти е храбър войн, той ще поведе своите да отмъщават на предателите християни“. Но Бисонти не е войн, а пленник и войните му ще го презират!

От вълнение младежът закри лицето си с ръце. Нашите приятели започнаха един след друг да го утешават.

Когато се запознаха по-отблизо, мистър Мъртън започна да излага пред Бисонти основните истини на християнството. Постепенно индианецът взе да се заслушва и вече с внимание се отнасяше към проповедта, само че никак не можеше да разбере, как хора, които изповядват тези високи истини, могат да стават убийци и разбойници.

— Майка ми ми разказваше — сподели веднъж той, — че когато изгонили Касика от жилището на неговите прадеди, той казал: „Християнският Бог е велик и безкрайно добър, но самите християни са подли, кръвожадни хора“. И майка ми ми заръчваше: „Върви, Бисонти, и изтребвай това лошо племе!“

Но когато Бисонти беше в състояние да седи в общата стая и когато се убеди, каква любов и съгласие царяха между неговите спасители, той не можеше да не признае превъзходството на вярата, носеща такива щастливи плодове. Скоро той сам изяви готовност да се запознае по-отблизо с християнското учение и накрая, след като усвои основните истини на християнството, изказа желание да се покръсти.

Мистър Мъртън го кръсти Пол^[15] — на името на апостола, животът и деянията на който особено се харесаха на младия индианец.

Няколко дни по-късно новопокръстеният заяви:

— Аз се надявам да убедя моя народ да не воюва със своите християнски братя. Но за това трябва да си отида у дома! Страхувам се, че нашите хора скоро ще се явят тук, за да отнемат тялото на своя касик или да го освободят, ако е жив. Вас ви заплашва голяма опасност, приятели!

Луис нищо не отговори, но тези думи го смутиха и той дълго мисли за възможността индианците да ги нападнат отново. В разговор с Алмагро, двамата решиха, без да плашат другите, да пренесат част от запасите в пещерата. Освен това, за набавяне на още месо, изпратиха Джек и Чарлз на лов със строгото предупреждение да не се отдалечават от жилището.

Младежите весело се качиха на конете и, след като преминаха реката, яздиха близо две мили без да срещнат дивеч. Тогава попаднаха на цяло стадо гуанаки, което пасеше на зелената стръмнина край гората. Те се спуснаха към него и го гониха около половин час, докато внезапно цялото стадо свърна в гората през най-големия гъсталак. Нашите ловци го последваха и започнаха да се промъкват нагоре през храстите, които се сплитяха в плътна маса под високите буки. Така се изкачиха на непознат хълм, откъдето видяха полегат склон, завършващ в хубава малка долинка, заобиколена от храсти и дървета. През нея преминаваше поток, който излизаше от незабележима пукнатина в скалите, а по-нататък пак се губеше някъде. Оказа се, че тук, в долината, са и гуанаките, които увлякоха нашите ловци. И тъй като, освен полегатия склон, навсякъде другаде около долината се издигаха стръмни скали, гуанаките нямаше накъде да бягат и момчетата лесно убиха две животни.

После, след като се спуснаха по склона, ловците решиха тук да си отпочинат. Срещу тях, в дъното до скалата, растеше грамадна араукария, цялата в зрели шишарки. Желаяйки да си похапне от тях^[16], Джек ги замери с копието си, но за негово учудване, то цялото изчезна в храстите, които закриваха скалата.

— Там трябва да има пещера! — извика младежът и започна внимателно да изследва храстите.

Скоро те намериха до самата земя неголяма дупка, изцяло покрита с храсти. Входът беше тесен и нисък, не по-висок от четири фута, но навътре се разширяваше и водеше в просторна, висока пещера, по-точно, редица от пещери, посипани със ситен бял пясък.

Благодарение на многото дупки в скалите, в пещерата беше светло и просторно.

— Чудесна пещера! — възкликнаха и двамата ловци, когато се озоваха вътре. — Трябва да донесем тук провизии и да уредим пикник! И само колко добре е скрит входът — ако не беше дървото, едва ли би ни минало през ума, че тук има пещера!

Като се полюбуваха още малко на вътрешността на пещерата, нашите приятели излязоха от нея през същия вход, натовариха на конете убитите гуанаки и си отидоха вкъщи, където, разбира се, не пропуснаха да се похвалят със своето откритие.

От техния разказ Алмагро разбра, че те са открили убежище, несравнимо по-удобно от студената, мрачна пещера зад старата къща и посъветва, в случай на опасност, там да се скрият слабите членове на колонията. Пак по съвета на гаучото, на другия ден Джек и Чарлз отидоха в новите си владения с две големи кошници с чай, захар, кафе, масло, сушени плодове, чаши, чашки, ножове, вилици...

С мъка момчетата вкараха в пещерата огромните кошници и заразглеждаха новото помещение.

— Голямата пещера трябва да направим трапезария — съобразяваше Джек, — а тези, мъничките, да превърнем в спални; онази там, в дъното, ще служи за кухня. Знаеш ли какво, ще изляза горе, където видяхме прекършеното от вятъра дърво, да начупя един-два наръча клони и ще ги хвърля оттам, а ти ги довлечи тук.

След минута пъргавият младеж се озова над пещерата и хвърли оттам няколко вършини, но преди Чарлз да успее да ги внесе всичките вътре, Джек се спусна бързо при него и извика:

— В равнината има индианци! Изглежда отиват към Есперанса, а нас ни няма там!

Чарлз незабавно се изкачи на височината и оттам погледна с бинокъла. Действително, в подножието на планината се суетяха диваци. Те се канеха да се разположат там на лагер, тъй като с тях имаше и жени, които снемаха от натоварените коне пръти и кожи за шатрите.

— Трябва да се изхитрим и да офейкаме час по-скоро, за да предупредим нашите! — каза Чарлз. — Само че конете трябва да прекараме през гората, за да не ги забележат диваците.

— Не — реши Джек, — по-добре да оставим конете в една от пещерите! Наскуби им трева, а аз ще ги вкарам в новото помещение.

Това не беше лесна работа, но се справиха. Конете бяха настанени в една от отдалечените пещери, сложиха им храна и ги затвориха, като дотъркаляха до входа един голям камък. После нахвърляха вършините и се приготвиха да си тръгват обратно. Разбира се, не излязоха от гората, а тръгнаха през нея по околен път. Като извървяха по този начин около една миля и се убедиха, че диваците не могат да ги забележат, те се спуснаха накрая в долината и започнаха да тичат, докато запъхтени и измъчени стигнаха у дома си.

Техният разказ поразил като гръм неочакваните ново нападение обитатели на Есперанса. Но Пол се намеси:

— Не се страхувайте! Това са моите хора. Те са си осигурили помощта на съседното племе и са дошли да отмъстят за трупа ми или да ме освободят! Аз ще ги посрещна и ще им кажа: „Не закачайте тези християни, те са мои братя!“

Никой от нашите приятели не се съмняваше в искреността на това обещание, но Луис не вярваше твърде, че младият касик би могъл само със слово да обуздае кръвожадната си орда, затова посъветва съпрузите Мъртън да се оттеглят с жените и бебето в новата пещера. Чарлз изказа желание да ги отведе, а другите побързаха да се възползват от оставащото време, за да скрият в пещерата зад жилището каквото могат от припасите и покъщнината.

На Чарлз не му беше лесно да преведе изплашените хора нагоре по стръмния склон през хресталака. Наистина, по-голямата част от багажа беше на мулетата, но все пак всеки носеше в ръце доста неща, при условие, че беше достатъчно трудно човек да се провира и без товар. Когато дойдоха до най-опасното място, Чарлз се качи на едно дърво и с бинокъла си видя, че диваците в лагера са заети с разсичането на животни — явно, те се готвеха за пир преди нападението, а това означаваше, че Есперанса имаше на разположение няколко часа.

Най-сетне той благополучно доведе своите спътници до пещерата: независимо от невеселото си настроение, всички неволно

бяха заплени от величествената тишина и спокойствието на този мирен кът и смайването, и възклицанията нямаха край.

Чарлз набързо показа на братовчедите си различните отделения на пещерата и им напомни да не забравят да нахранят конете. После, обещавайки им да намери начин да ги държи в течение за всичко което щеше да става в „Есперанса“, побърза да отиде на помощ на мъжете.

Останалите започнаха незабавно да се настаняват в пещерата и да развързват кошниците, откъдето Нана извади припаси и приготви вечеря. На никой обаче не му беше до ядене.

През нощта Мария и Мери се изкачиха на върха, за да видят какво става в лагера на индианците. Показа се, че те се готвеха за поход — вече бяха яхнали конете си. Начело, на бял кон, яздеше човек с алено пончо и корона от щраусови пера. По дългата коса, която се спускаше върху гърба ѝ, девойките разбраха, че това е жена — както изглежда, майката на Пол.

С високи, пронизителни викове цялата сган потегли в галоп и скоро се изгуби от погледа.

Разтревожените момичета побързаха да слязат в пещерата.

— Мамо — извика Мери, хвърляйки се в прегръдките на майка си, — индианците тръгнаха за Есперанса! Какво ще стане с братята ни?!

— Успокой се, мила — каза мистър Мъртън, — и братята ти, и всички ние сме под закрилата на Бога! Нека по-добре да му се помолим!

И, като падна на колене, мистър Мъртън прочете на глас гореща молитва за отсъстващите.

---

[14] Дума от индиански произход (на исп. *sacique*). Означава „вожд“, „старейшина“ — Бел.ред. ↑

[15] Т.е. Павел. — Бел.ред. ↑

[16] Семената в шишарките на араукарията са богати на белтъчини и мазнини и се използват за храна. — Бел.ред. ↑

ГЛАВА XIII

Поуспокоени донякъде след молитвата, бежанците запалиха в пещерата голям огън, тъй като нямаше защо да се страхуват, че индианците ще видят светлината зад скалите. После, точно когато всички се приготвиха да си легнат да спят, неочаквано до входа се чува гласове и в пещерата един след друг влязоха защитниците на Есперанса, натоварени с пушки, завивки, кошници и торби.

След размяната на поздравии доктор Луис започна да разказва:

— Както и предполагам, индианците ни най-малко не послушаха съветите на Пол. Напротив, взеха го в плен и цялата шайка се спусна с викове към жилището. Сред бъркотията до ушите ни стигна печалният вик на Пол: „Спасявайте се, приятели, аз не мога да ви помогна!“ Ние дадохме залп срещу настъпващия неприятел, после отстъпихме в полуразрушеното жилище, отместихме камъка, скриващ входа и полека изскочихме в гората, намествайки преди това камъка след себе си. Смятахме да останем да ноцуваме в пещерата, но понеже знаехме колко ще се безпокоите и с надежда, че заети с грабежа, разбойниците няма да се сетят за нас, решихме да дойдем тук.

Забравих да добавя, че преди да излезем, пуснахме на свобода двете крави и мулетата, а също така и кокошките, уверени, че те няма да се отдалечат от жилището. Колкото до Уелс, от страх да не би с лая си да ни издаде, още преди това го поверихме на Пол.

— А сега е вече време за спане — прозя се Том. — Аз съм много изморен.

Тези думи напомниха на нашите приятели, че действително е време за почивка — беше три часът през нощта. Всички се разотидоха по разните отделения на пещерата и скоро, измъчени от умора, заспаха.

На сутринта Алмагро се изкачи на върха и разгледа околността. По тишината, която царуваше в лагера на диваците, разбра, че войните още не са се завърнали и вероятно препускат из степта и горите в търсене на безследно изчезналите врагове. Ето защо беше опасно да

излизат от пещерата и решиха да прекарат този ден затворени, привеждайки в порядък скромното си домакинство.

На другата сутрин в лагера на диваците отново настана оживление. Жените събираха кожата и товареха конете, а войниците тържествуващо размахваха копията си. Един дрънкаше със задигнатата камбана.

Събирането на индианците не трая дълго. Скоро цялата орда напусна мястото на бивака, оставяйки купища жар, кости и остатъци от месо, към които вече се спускаха гладните кондори.

Нашите приятели, след като се увериха, че враговете наистина са напуснали местността, излязоха на чист въздух и започнаха да обсъждат положението си. А то не беше весело — предстоеше им да прекарат зимата в пещерата. Затова пък бяха съумяли да опазят хранителните си припаси, така че поне глад не ги заплашваше.

Освен това, макар цялата Есперанса да беше разрушена, оказа се, че пшеничният посев и ленът не бяха напълно унищожени. От постройките беше оцелял само параклисът, благодарение, както после се разбра, на застъпничеството на Пол, който бе заплашил рушителите с отмъщението на християнския Бог, ако посегнат на Неговото жилище. От животните, кокошките се явиха сами, а кравите и мулетата намериха да пасат спокойно недалеч. Последните побързаха да закарат в долината пред новата пещера.

Измина цял месец, през който нашите приятели успяха напълно да се примирят с пещерния си живот — осветявана и отоплявана от непрекъснатия голям огън, за който не жалеха гориво, пещерата се оказа съвсем не мрачна и неприветлива. Напротив, скоро се настаниха в нея напълно удобно. Животът течеше тук също така, както и вкъщи: женската половина на колонията се занимаваше с домакинска работа или тъкане на лен и козина, а мъжете правеха мебели за бъдещата постройка. Освен това, те постоянно ходеха на старото пепелище — разчистиха градината, подновиха плета, засяха нови участъци на нивите...

Една вечер край входа на пещерата се разнесе познат вой и лай. Когато повдигнаха камъка, който преграждаше достъпа, вътре се вмъкна Уелс и като луд започна да тича наоколо, да се хвърля към всички и да се умилква, скимтейки от радост. Веднага след него, за учудване на приятелите ни, се показа покръстеният Пол. Индианецът

отначало мълчеше, с видимо отвращение гледаше високите сводове на пещерата — тъй противни на волния син на пампасите, после заговори с горчивина:

— И тъй, Пол пропъди приятелите си в това мрачно жилище! Защо християните бяха толкова добри към него! По-добре щеше да е да го бяха оставили да умре — тогава те и досега биха си живели спокойно в своите жилища! А Пол им донесе само скръб и разорение! Дали те след всичко това отново ще му протегнат ръка и ще го нарекат свой приятел?

Колонистите, разбира се, побързаха да успокоят горкия младеж, като му заявиха, че ни най-малко не го обвиняват за станалото и потвърдиха приятелските си чувства към него.

Пол през това време беше израснал много.

Дълбоко трогнат от приема на приятелите си, той разказа за събитията в неговото село след разрушаването на Есперанса.

— Аз ги заплаших с гнева на християнския Бог, но майка ми, храбра по дух жена, отвърна: „Похода срещу християните исках аз! Нека и наказанието Божие се струпа на моята глава!“ И какво последва? На връщане тя се качи на благородния Памперо. Когато конят почувства на гърба си друг човек, той стисна юздата със зъби и като бесен хукна из степта. Аз с ужас смушках своя след него, макар майка ми да беше отлична ездачка. И ето че внезапно Памперо се препъна, падна и с цялата си тежест притисна майка ми. Когато отидох при нея, тя беше вече в безсъзнание, едната ѝ ръка и единият ѝ крак бяха счупени. Аз я свестих, завързах счупените ѝ крайници и ѝ предложих да препусна с коня за лекаря на белите, който ме лекува мене, но тя ме спря: „Ръката на смъртта легна върху ми — каза тя — и аз я чувствам, а твоя приятел нашите войни биха го убили. Но нима и майката на благородните касици трябва да умре позорно за това, че не иска да се покори на християнския Бог? Кажи, Бисонти!“

Тогава си спомних вашите наставления и започнах да ѝ говоря за християнския Бог и за онай рай, който очакваше вярващите в Него. Но могъщият ѝ ум дълго се бори с надвиващите го съмнения. Колкото повече обаче отслабваше тялото ѝ, толкова повече духът ѝ се изпълваше с просветление. Най-сетне нейната гордост бе сломена, тя се призна за недостойна пред Бога и със смирение Му поиска прошка. Преди смъртта си повика старците на племето и им каза, че е много

щастлива, задето е познала истинския Бог. Но те само се изсмяха в отговор, вземайки думите ѝ за бълнуване. Тогава тя поиска, под заплахата с ужасни небесни наказания, да ѝ обещаят, че никога няма да нападат белите хора. Цялото племе се закле, че ако не бъде предизвикано от вас, никога няма да ви нападне.

Когато настъпи последния ѝ час, жените плачеха и ми казваха: „Касик, когато дойде смъртта за нас, доведи християнския Бог, за да умрем и ние така тихо като нея!“

Много дни прекарах в скръб по умрялата, накрая казах: „Братя! Аз ще отида и ще ви доведа Божия служител! Нека той ви произнесе едно хубаво слово. Изслушайте го с почит и го пуснете с мир!“ Моето предложение им се хареса и аз възседнах Памперо, когото ми беше тежко да гледам като, макар и неволен, виновник за смъртта на майка ми, и тръгнах да ви търся. Кучето ме доведе до тези скали и ми посочи входа. А сега, драги ми отче, нека да отидем заедно в селото. Покажи на моя народ пътя към спасението!

Мисис Мъртън пребледня при мисълта, че мъжът ѝ ще отиде при диваците, но я успокоиха, че след обръщането на майката на Пол в истинската вяра, това пътуване не е толкова опасно.

Предложиха обаче Пол да поостане ден-два, да посети Есперанса и да се запознае с плановете на колонистите за в бъдеще.

Изминаха два дни. Тази неделя те за пръв път решиха да отидат в Есперанса и всички заедно да присъстват на богослужението. На излизане от църквата ги озадачи и уплаши разнеслият се конски тропот. Но се оказа, че препускаха само два коня: на единия от тях, белия, яздеше хубав, строен касик, а на другия, едно не твърде голямо конче — някаква млада жена.

Джек веднага позна новодошлите и с викове „Сара! Сара!“ се спусна да ги посрещне.

В същото време Сара, това действително беше тя, скочи от коня и изтича при баща си, шепнеща през сълзи: „Ми падре! Ми падре!“^[17]. А той я галеше, забравил всичките си скърби и само повтаряше: „Ниня де ми алма, естреля мия!“^[18].

До мъжа на Сара приближи Пол и двамата поведоха разговор. Те вече се познаваха — техните племена бяха в съюз и езикът им беше общ.

Семейство Мъртън стояха настрана, за да не пречат на срещата между бащата и дъщерята. Луис беше смутен от пристигането на неочакваните гости и не знаеше дали трябва да им съобщи тайната за тяхното скривалище. Той сподели опасенията си с Пол.

— Поискай от него честна дума да не я издава — посъветва го индианецът — и Кангопол, макар да не е християнин, никога няма да наруши даденото обещание!

Помолиха Алмагро да преговаря и касикът с пълна готовност заяви, че за нищо на света няма да издаде тайното скривалище на бащата на Сара и на неговите приятели дори на собствения си народ.

Успокоени от неговите думи, колонистите го поканиха тогава на гости и цялата дружина тръгна за пещерата — индианците на коне, а останалите пеша. Кангопол гледаше с изумление непристъпната на пръв поглед стена и още повече се смая, когато след края на пътечката видя под краката си зелената долина, където пасяха конете, кравите и ламите. А възторгът на Сара беше неописуем, когато влязоха в пещерата и тя видя колко удобно е наредено вътре. Веднага запалиха огън и започнаха да готвят обяда.

Кангопол през цялото време се държеше надменно, изразът на лицето му се смекчаваше само, когато погледнеше жена си и сина си. Въпреки навиците на дивашкия живот, честите пътувания до градовете бяха развили ума му; кървавите разбойнически набези отдавна вече не му се нравеха и той само по длъжност взимаше участие в тях. От беседите със своя гост мистър Мъртън видя, че в ръцете му се дава богат материал за проповядване на словото Божие.

На сутринта мистър Мъртън трябваше да тръгне заедно с Пол на първата си мисионерска експедиция. Решено беше с тях да отиде и Кангопол. А Сара с детето остана в пещерата, за да свикне поне малко с цивилизования живот. Преди всичко я убедиха да облече европейска рокля, после постепенно започнаха да я въвеждат в домакинството, показваха ѝ как се доят кравите, как се хранят кокошките, как се пекат сладки, как се готви супа, учеха я да шие и тъче.

Не изминаха и три дни и Сара вече напълно се запозна с навиците на новите си приятелки.

Да напусне Кангопол отказа решително, но се надяваше, че той скоро ще приеме християнството заедно със сина си. За всеки случай

намериха и подходящи имена: за Кангопол — Педро, а за сина му — Алберто.

За предстоящото тържество — решено беше да устроят голямо угощение — наредиха на ловците да убият повече зайци и яребици. От Есперанса донесоха пшенично брашно и мед. Нана незабавно започна приготвянията.

Време обаче имаше още твърде много, затова почти всяка вечер се отдаваха на забавления. Джек свиреше с цигулката си, другите танцуваха. Понякога разговаряха. Описваха на Сара градския живот, а тя от своя страна — дивия, напълно свободен живот на индианците. При един такъв разговор Джек, между другото, научи, че скоро след неговото бягство старецът Саусимиан умрял тихо и спокойно като истински християнин.

Изминаха три дни. Времето се развали. Небето се покри с мрачни облаци, заваля дъжд. Внезапно вечерта пред входа се чу радостното скимтене на Уелс (когото мистър Мъртън беше взел със себе си).

— Татко, татко! — завикаха момчетата и щяха да се спуснат да отместят входния камък. Но предпазливият Луис ги спря — мистър Мъртън го очакваха след не по-рано от седмица, а такова едно скорошно завръщане се стори на доктора подозрително.

Опряха стълбата до отвора, разположен на пет фута височина в скалата, Луис погледна от него долу и видя при входа шестима дивака с копия. Един от тях се опита да хване кучето, но то, като предусети, че има работа с неприятел, го захапа за гърлото. Тогава другарите му го извлякоха за краката от преддверието и изпъдиха кучето. Уелс се засили и изведнъж скочи на горния отвор — хвърлените подире му три-четири копия, за щастие, не го улучиха. В това време трима индианци пак тръгнаха към пукнатината, за да отстранят камъка, четвъртият остана при конете, а петият се наведе над ранения, опитвайки се да спре течащата от разкъсаното му гърло кръв.

Точно тогава от тъмната гора излезе грамадна пума. След един гигантски скок чудовището в миг изви врата на нещастника и вече се готвеше да побегне с пляката си, когато Луис, който случайно погледна в този момент от горната пукнатина, с точен изстрел го повали на място. Чул неговия гърмеж, Алмагро, който стоеше при долния проход, сметна това за знак и също натисна спусъка. Двамата

останали живи диваци побързаха да отскочат назад, влачейки убития си другар и тогава видяха пумата. Изплашени, те се качиха на конете си и без да гледат накъде отиват, ги подкараха нагоре по гористия склон.

— Нещастници, те са загубени! — извика Луис. — В тъмното няма да могат да слязат от планината без да знаят пътя!

Но индианците не се видяха повече.

— Сега трябва да огледаме бойното поле — каза Чарлз и всички мъже, със свещи в ръце, излязоха от пещерата.

Оказа се, че жертвата на пумата и дивакът, улучен от куршума на Алмагро, бяха вече мъртви, а ухапаният от Уелс още хъркаше, но се виждаше, че и неговите часове бяха преброени. И наистина, след малко и той потрепера и застина неподвижен. Нашите приятели покриха труповете с ленена постелка и наслагах отгоре камъни, за да не би грабливите зверове да разтревожат покойните, а на сутринта беше решено да ги предадат на земята.

---

[17] Моят баща! Моят баща! (исп.) — Б.ред. ↑

[18] Дете на душата ми, звездице моя! (исп.) — Бел.ред. ↑

ГЛАВА XIV

През тази нощ почти никой не можа да заспи. Затова сутринта всички станаха рано, за да заличат час по-скоро следите от снощното нападение. Младежите с не малко задоволство видяха трите коня — далеч не излишна за тях печалба.

Сутринта времето се беше развалило, дъждът плискаше непрестанно, но въпреки това момчетата усърдно копаеха в един далечен край на долината гробовете за тримата покойници. Работата им беше прекъсната от познати гласове. Те се обърнаха и видяха баща си и двамата касици.

— Всичко наред ли е? — попита мистър Мъртън и, след като получи утвърдителен отговор, вдигна с благодарност ръце към небето.

— Тези пакостници — каза Пол, гледайки вдървените трупове, — са заслужено наказани. Но все пак ти, добри ми докторе, който обичаш да спасяваш живота, ще намериш работа за себе си ей там, долу, където двама от тези подли разбойници лежат, застигнати от Божията ръка.

И Пол разказа, че предишната вечер бил търсил шестимата войни, които били най-свирепите и непокорните. Заедно с тях бил изчезнал и Уелс. Той се досетил, че злосторниците са взели със себе си кучето не с добри намерения, затова двамата касици, придружени от мистър Мъртън, веднага тръгнали след тях. Когато приближили планината, видели група от трима човека: двама лежели на земята, а третият стоял при конете. Пол се нахвърлил върху му с укори, но негодникът, вместо отговор, най-спокойно замерил вожда с копието си. За щастие, Кангопол успял да стреля с лъка и разбойникът се строполил мъртъв.

Другите двама индианци, явно умиращи, лежали настрана, до мъртвите си коне. От един от тези нещастници Пол изтръгнал разказа за случилото се през миналата нощ.

Оказа се, че обезумели от страх и без да съобразят в паниката да използват факли, те се втурнали напосоки през гората, не знаейки, че

тя свършва със стръмнина. Тъмнината, вятърът и дъждът им попречили да намерят пътечката, по която ги довел Уелс и те заедно с конете се търколили долу.

Един от ездачите успял да скочи от коня, но както току-що видяхме, и той не избягнал заслуженото наказание; другите двама си изпочупили ръцете и краката и им изтекла кръвта.

Докторът побърза да облекчи мъченията им, като им даде успокоително, но надежда за спасяването им нямаше и нещастните жертви на алчността и свирепостта скоро лежаха студени трупове.

На другия ден погребяха диваците, а после, облечени празнично, всички отидоха в църквата, където Кангопол и сина му бяха покръстени. След това се извърши венчавката по християнския обред на новопокръстения Педро и Сара. Тържеството завърши с обилен обяд, приготвен от Нана.

Индианците гостуваха още няколко дни, през които помогнаха на нашите приятели в лова и запасяването с месо, което трябваше да се суши и осолява за зимата. Накрая колонистите останаха сами. Пак се заредиха всекидневните грижи и работи. Без да губят време, от Есперанса пренесоха запаса от пшеница и царевица, свещите, сапуна, картофите... После, успокоени от запаса храни, взеха да мислят за фуража на добитъка. Решено беше преди всичко да направят някакво помещение за подслоняване на добитъка в лошо време. За тази цел изградиха две дълги постройки, от които краят на едната стигаше до самия вход на пещерата. Тези постройки бяха направени от плетени клони, измазани с глина и покрити с листа и мъх. Здрава врата на ремъчни закопчалки преграждаше достъпа на дивите зверове.

Скоро след това Луис предложи на момчетата да изследват целия лабиринт от пещери, простиращи се зад тези, в които се бяха разположили те. Момчетата се отзоваха с възторг на тази покана и след като взеха свещи, тръгнаха на оглед. По някое време изследователите се натъкнаха на поток, който си беше пробил път в камъка и излизаше някъде в долината. Това откритие беше много важно, защото даваше възможност постоянно да разполагат с прясна вода, дори и през зимата, когато потоците в долината могат да замръзнат. В сравнение с тази находка, втората не беше от такова значение — впрочем, в друго време и при други обстоятелства тя би предизвикала горещи възторзи. Работата се състоеше в това, че нашите приятели намериха една буца

самородно сребро, тежко около три фунта. Но защо им беше сребро? То само задоволяваше тяхната любознателност и Луис обяви, че той отдавна е подозирал, че техните обширни пещери са изоставени сребърни рудници, разработвани от испанците по времето когато техните владения се простирали от двете страни на Андите.

Сега обаче, нашите приятели нямаше за какво да използват среброто. Но, като спомен за своето откритие, момчетата разтопиха намерения самороден къс и направиха от него две тасчета, примитивна изработка, които подариха на родителите си.

През тези дни времето започна да се разваля. Заваля сняг и скоро долината се озова под покривка, чиято дебелина достигаше до пет фута. Времето се задържа такова цял месец, така че и дума не можеше да става за лов. Най-сетне небето се проясни и нашите приятели, на които вече омръзна да седят в пещерите — а и соленото месо граняса — с наслада изскочиха на свобода.

В степта нямаше сняг, но въздухът беше мразовит. Ловците скоро видяха цяло стадо рогат добитък и препуснаха да го пресрещнат. Внезапно един огромен бик, водач на стадото, изрева, наведе страшните си рога и се спусна към коня на Том. Ловците дадоха залп и бикът беше убит, но преди смъртта си той все пак успя да забие рогата си в корема на коня. Животното се изправи на задните си крака и, падайки на гърба си, притисна ездача. Наложиха се да го застрелят, за да го избавят от напразни мъки. Но и за Том това падане не беше безобидно — единият му крак беше счупен.

Луис незабавно го превърза и едва успя да свърши тази работа, когато се появи друг неприятел. Това беше стадо безобразни, тъмни на цвят животни, прилични на прасета, с тънки муцуни, четинести гърбове и почти без опашки. Известни са под името пекари и макар да не са особено големи, за ловците са много опасни поради отчаяната си храброст, търпение и упоритост при преследване на неприятеля. Пекарите, очевидно бяха силно раздразнени от нещо, защото, щом съгледаха нашите приятели, се спуснаха със страховито грухтене и започнаха да им хапят краката. Животните щяха зле да си изпатят, а заедно с тях и ловците, ако на помощ не бяха успели да им се притекат Алмагро и Чарлз, които също ловуваха наблизко. С общи усилия съумяха да се разправят с неприятеля, оставяйки на място няколко трупа. Този благоприятен резултат се дължеше на обстоятелството, че

пекарите не бяха много — ако стадото беше по-голямо, работата можеше да свърши твърде печално за нашите приятели.

След като събраха шестте трупа на падналите врагове и ги качиха на конете си, ловците вдигнаха Том на седлото и тръгнаха за къщи, където предадоха ранения на грижите на сестрите му.

Времето отново се развали. Денем често валеше пороен дъжд или мокър сняг, а нощем замръзваше. Том благополучно се поправяше, но разбира се трябваше още да лежи в пещерата; другите също седяха тук, тъй че нямаше за какво да завивда.

Така мина зимата. След това слънцето започна да грее, снегът взе да се топи, показва се зелена трева и добитъкът беше пуснат на свобода.

Тогаваше нашите приятели отидоха в Есперанса и там, в продължение на няколко дни, привеждаха в ред градината, нивите и оградите. Почистиха ги, прекопаха ги и ги засяха, после за защита от бъдещи нахлувания на индианци, бе решено да обиколят жилището с кирпичена стена, висока няколко фута. Добре беше, че бреговете на реката изобилстваха с глина.

Речено — сторено! Заеха се с новата работа. Усилия им предстояха немалко, защото при наличността само на петима, при това неопитни работници, работата можеше да се проточи няколко месеца. А трябваше да се строят и нови жилища.

Но тук стана нещо, което значително улесни нещата.

Ето какво се случи. Веднъж, когато мъжете отсъстваха, в пещерата се чу страшен грохот. През това време във природата беше тиха и спокойна. Беше очевидно, че не е земетръс. Храбрата Матилда взе свещи и, въоръжена с пушка, отиде да узнае причината за необикновенния шум. За свое учудване, в една от пещерите, не много високо горе, видя да струи ясна дневна светлина. Пред нея на земята лежеше огромна откъртила се скала и купчина пръст... Нашите приятели, когато им разказаха за това събитие, побързаха да дотъркалят един голям камък до прохода към пещерата, където беше станало продънването, но към самото явление се отнесоха спокойно, обяснявайки си го с действието на топящия се сняг, който беше размекнал пръста.

Изминаха два-три дни. Вече бяха забравили за тази случка, когато веднъж, пак Матилда, която беше отишла да събира яйца от

кокошките — те носеха сега в една от задните пещери — тичешком се върна назад бледа, развълнувана и събщи:

— В пещерите има човек! Видях лицето му иззад големите скали, с които бе задръстен входът на пещерата при продънването!

Всички наскочаха смаяни и като се въоръжиха набързо, се спуснаха в указаната посока. С общи усилия отмахнаха скалния къс и пламъкът на свещите им огря треперещите от страх бледи черти на човек, който умоляващо произнесе на развален испански:

— Пощадете ме, благородни индианци! Аз случайно попаднах в тези галерии и не съм крал среброто ви!

Луис започна да го успокоява. Тогава Джек извика на английски:

— Та той не е испанец — говори испански по-зле от мене!

— Боже! Аз чувам родни английски думи! — възкликна учуден непознатият. — Колко се радвам! Сега съм уверен, че ще ми помогнете да изляза от този дяволски лабиринт!

И разказа на разпитващия го Луис, че те горе били цяла дружина. А него изпратили долу, за да изкара падналото в провала муле. Действително, наред с непознатия стоеше муле, което точно в този момент зарева, сякаш за да потвърди думите му.

Най-после непознатият се представи: „Джо, рудокопач от Йоркшир“.

През това време Джек, незабелязан от никого, се покатери по стръмната купчина отронена пръст и в същия миг се разнесе радостното му „ура“. Луис и Чарлз хукнаха след него и се озоваха в малка долинка, обиколена със скали, а в средата ѝ — мъже, жени и натоварени мулета. Те завариха Джек в прегръдките на облечена в кожи дама, в която незабавно познаха мисис Дълас. Благородният ѝ съпруг също стоеше там, весело засмян, а до тях беше и бледият, сериозен, но не скриващ задоволството си, мистър Керизърс.

— Ах, мили мои! — разнежи се мисис Дълас. — Кой би могъл да предвиди, че един след друг ще изскочите от земята като духове и ще ни избавите от този омагьосан кръг, в който се въртим вече трети ден! Е, как сте? Защо не сте в Есперанса? — обсипа енергичната почтена дама всички с въпроси така, че не успяваха да ѝ отговорят.

— Нека отложим разпита за по-удобен момент — успя най-сетне да каже Луис, като с това прекъсна словесния поток, — а сега моля,

заповядайте под нашата гостоприемна стряха! Само че, господа, ще трябва да последвате примера на пропадналото муле и на Джо.

— Аз донесох стълба — разнесе се в това време гласът на досетливия Алмагро.

Стълбата значително улесни спускането и всички слязоха благополучно долу, като оставиха горе Алмагро и двамата рудокопачи да разтоварят мулетата.

Няма да описваме с какво удивление посрещнаха в трапезарията неочакваните гости. Достатъчно е да кажем, че ако колонистите на Есперанса бяха изумени от необикновеното завръщане на приятелите си, то съпрузите Дълас и придружаващите ги още повече се удивляваха на пещерната обстановка, заместила уредените къщички на домакините, които очакваха да намерят.

ГЛАВА XV

След обилната вечеря, за която Нана не се поскъпи за гостите, всички насядаха по-удобно около огъня и Дълас започна да разказва:

— Алмагро, разбира се, ви е казал за нашето трагично пътуване. Претърпените страдания, както и загубата на значителна част от нашите машини и инструменти дотолкова охладиха усърдието ни, че Хенри веднага замина за Англия, като обеща да се върне след година, а аз побързах да разпродам останалото ни имущество и машини и, естествено, имах големи загуби. Какво трябваше да правя? За ново начинание не ми стигаха вече средствата; да се върна в Англия с празни ръце също не ми се искаше. Тогава, по съвета на жена ми, решихме да се върнем при вас с няколко работника и да се посветим на земеделието. По това време при мене се явиха двама от моите рудокопачи, с предложение да отработят даденото им в предплата. Те и двамата, както знаех, бяха навикнали на земеделска работа и аз им предложих да ми станат съдружници. И Джем, и Джо изявиха съгласие, а заедно с тях и жените им: на първия — чилийка, а на втория — англичанка.

Докато водехме тези преговори и се готвехме за пътуване, се завърна Хенри от Англия. Тогава намерихме двама благонадеждни водачи, натоварихме двама мюлета с всичкото си имущество и тръгнахме да минем отново Кордилерите. Водачите благополучно ни бяха превели през снежните върхове и ние вече виждахме обширните като океан пампаси, когато в един тесен проход внезапно срещу ни изскочиха шайка диваци. Не бяха повече от дузина и ако беше на открито място, ние с нашето оръжие лесно щяхме да се разправим с тях. Но в клисурата, където не можеха да вървят в редица повече от трима, човек трудно можеше да нападне. Въпреки това, ние твърдо решихме да си пробием път и, стреляйки в конете на разбойниците, препуснахме напред. Челото на кервана успя благополучно да излезе на пътя, но задната му част, в това число и десетте мюлета, на които

беше натоварено най-ценното ни имущество, попадна в ръцете на неприятеля, а двамата водачи изгубиха живота си.

Останали почти без нищо, а най-главното — лишени от водачи, ние заскитахме напосоки и скоро съвсем се заблудихме в лабиринта от планини и скали. Най-сетне, след като се изкачихме на един връх, видяхме клисура с течаща през нея рекичка. Стори ми се, че ако успеем да отидем до рекичката и вървим по течението ѝ, тя в края на краищата все ще ни изведе някъде... И тъй, с голяма мъка слязохме в долината, разладихме се на брега с вода и тръгнахме по течението. Неочаквано обаче рекичката се изгуби под една висока скала! Какво да правим? Да се изкачим горе с натоварените мулета беше немислимо, единствено трябваше да намерим някакъв излаз от долината и ние започнахме да я обикаляме. Но отвсякъде ни обграждаха непристъпни скали. Така скитахме из долината две денонощия, без да намерим изход. Накрая бяхме се спрели да починем пред една тъмна вдлъбнатина, когато едно от пасящите наблизко мулета неочаквано потъна пред очите ни. Не исках да го изгубя, затова помолих Джо да слезе и да избави животното... Останалото вече знаете.

Нашите приятели поблагодариха за разказа и на свой ред описаха на гостите събитията, разиграли се в Есперанса след тяхното отпътуване.

На другата сутрин махнаха камъка, закриващ входа на пещерата, изведоха гостите в малката долина, където се качиха на конете и отидоха в колонията. При преминаването на току-що придошлата река взеха решение да направят временен мост за улесняване на съобщенията.

Мисис Дълас искрено се просълзи, когато стъпи в развалините на толкова скъпата в спомените ѝ къща, и започна да моли мъжа си по-скоро да се заловят за работа.

Нашите приятели сами горяха от желание по-скоро да се преселят от пещерата под покрив, ето защо незабавно изработиха план за предстоящите работи и разпределиха силите си. Преди всичко направиха моста от три прехвърлени през реката стълба със заковани напърно върху тях цепеници, а по-късно, за безопасност, към примитивния парапет прибавиха и ограда. След това се заеха с кирпичената стена. Един от рудокопачите, Джем, се оказа отличен каменоделец, а Джо — майстор столар и строител. Когато издигнаха

стената на четири фута височина, спряха строежа ѝ за известно време и се заеха с къщите. До входа в оградата бяха разположени и снабдени с необходимата покъщнина три малки къщички — една за Джем Андерсън и жена му Исабел, чилийката, другата — за Джо и жена му Мери, а третата — за Алмагро и Джон. След това изчистиха от обгорелите останки къщата, където преди бяха живели съпрузите Дълас и тъй като външните стени се оказаха неповредени, ремонтът не отне много време. Направиха дъсчен под, поставиха стъклени прозорци и железни печки, които Дълас бяха докарали от Чили. Вътрешността на къщата, под грижите на мисис Дълас, бе украсена с килимчета, завеси и разни дреболии, оцелели от грабежа.

Накрая пристъпиха към построяването и на голямата къща, също с измазани стени. Цялото помещение се разделяше на няколко стаи, най-голямата от които служеше за салон и трапезария, друга — за кухня, където изградиха голяма зидана печка, а останалите, по-малки — за спални. И в тази къща поставиха дъсчен под и стъклени прозорци.

Когато свършиха с къщите, се заеха с „корала“, после вкараха там конете, мулетата, ламите и кравите и накрая се нанесоха и самите те.

През това време незабелязано настъпи сезонът на коситбата. С помощта на докараните коси прибирането на сеното този път стана по-бързо и скоро в оградата се издигнаха две големи копи сено. После трябваше да се прибере фасулът, след него ленът, а по-късно и пшеницата, овесът, царевичата и картофите. Всичко обещавахе богата реколта и нашите приятели отрано се радваха.

В същото време Джо и Джем построиха, по същия план както и другите, трета, дървена къща, с колонада пред фасадата — замисълът беше колоните да се обвият в пълзящи растения и с донесените рози, ако се хванеха.

В тези усилия дните минаваха неусетно.

Веднъж ги посети новият им приятел Педро с жена си Сара и децата им — Алберто и новороденият им син. Касика придружаваха още двама индиански младежи и две момичета.

— Ето, отче — каза Сара, показвайки малкия си син на мистър Мъртън, — доведох ви нов син на Христовата църква. Приемете го в нейното лоно. Тези младежи също желаят да станат християни.

Излезе, че добрият пример на касика не беше останал без подражание и тези индиански младежи с техните избраници бяха решили да дойдат при белите хора и от устата на техния учител да чуят великите истини на Христовото учение.

Мъжете индианци настаняха в новопостроената къща, а жените предадоха в ръцете на Исабел, която донякъде беше запозната с индианските нрави. Дивачките бяха изумени от реда, трудолюбието и спретнатостта, които царяха в кухнята на белите: те с охота ядяха пърженото и варено месо и хляба и показваха желание по този начин да се научат да приготвят храната и у дома си.

— Аз още твърде малко съм успял да направя за просветляването на народа си — сподели Педро пред мистър Мъртън, — но мнозина вече ме слушат, когато им казвам, че не трябва да убиват хора, освен при защита на имота и живота си. Те ми вярват, особено младежите, но старците се смеят на това Христово учение. Нужно е белият учител сам да ги посвети! Ела с мене и вземи върху себе си това задължение.

Почтеният свещеник незабавно щеше да даде своето съгласие, но мистър Керизърс, който също беше приел духовнически сан, го убеди да отстъпи тази апостолска мисия на него, като по-млад, съвършено сам и с нищо необвързан човек. Мистър Мъртън трябваше да отстъпи, а и Педро, узнавайки, че Керизърс също е Божи служител, с радост прие предложението му да отиде при неговия народ вместо болнавия и вече стар мистър Мъртън.

Индианските гости прекараха в Есперанса няколко дни, през което време младежите и техните момичета не само се запознаха с катехизиса, но и видяха как човек може да живее с наслаждението от мирния труд. Накрая бяха кръстени заедно с малкия син на Сара, на когото бе дадено името Кристобал, в чест на Колумб^[19], откривателя на Америка.

Скоро Педро, Сара и мъничкият Кристобал си тръгнаха, придружени от мистър Керизърс, оставяйки по-големия си син Алберто на грижите на своите приятели, за да положат началото на възпитанието на младия касик. Момчето се чувстваше превъзходно и скоро се сприятели с малката Сесил. Младите индианци останаха до жътвата. Когато привършиха с прибирането на житото и картофите, отпразнуваха и двете сватби и младите двойки, весели и доволни се

завърнаха у дома си с получените подаръци и добри вести за здравето на сина на касика.

В деня, в който си заминаха индианците, колонистите се заеха да оберат прасковите, като смятаха по-голямата част от тях да изсушат или сварят с мед. Предполагаха на другия ден да приключат с беритбата на плода, чието количество надмина очакванията им. За тази цел на другия ден всички станаха по-рано от обикновено, но изненадата им беше много голяма, когато видяха изгрева, затулен от гъсти, черни облаци. Беше мрачно и задушно. Всички чувстваха някаква слабост и със свити сърца си спомниха за миналогодишната гръмотевична буря, която унищожи толкова ценно имущество.

А облациите все повече и повече се съгъстяваха. В далечината се чуваше глухият тътен на гръмотевиците. Огнени зигзаги браздяха небето.

В един момент Луис, след като отърси от себе си с усилие на волята мъчителното чувство на слабост, предложи да вземат незабавно някакви поне мерки за спасяване на имуществото от неизбежната буря. Двете големи кожени покривки, които Дъласови бяха използвали по пътя вместо шатри, наметнаха на копите сено и ги затиснаха по краищата с тежки камъни. Добитъка вкараха в оборите и му сложиха достатъчно храна. След това, като хванаха и Уелс, цялата колония се събра в голямата зала на главната къща...

В това време от планината започнаха вече да връхлитат горещите пориви на вятъра, който се засилваше все повече и повече. Последва ги бясна хала, която изпочупи всички дръвчета, отрони грамадни скални късове и затрупа с тях цветущата градина. После за няколко минути настана будеща безпокойство, угнетяваща тишина, последвана от внезапен грохот като от артилерия.

Това беше страшният ураган „памперо“, който се отскубва от планинските клисури и с ужасяваща мощ прекосява равнините, унищожавайки всичко по пътя си, докато стигне Атлантическия океан.

Треперещите членове на колонията с ужас се притискаха един о друг, бледи и изплашени.

— Господи! — извика ужасена Мария. — Земята се тресе под нас, стените се клатят! Как мислиш, татко — обърна се тя към мистър Мъртън, — дали не е това свършекът на света, за който говореше в твоите проповеди?

— Може би, дъще — благоговейно отвърна пасторът. — Неизповедимият промисъл е скрил от нас деня и часа на Страшния съд Божи. Но вие не се страхувайте, а с вяра се вгледайте във всемилостивия Бог. Той, с неизказаната си милост, ще ни спаси и помилва и в смъртния час, и в деня на последния съд!

В тази минута отекна страшен удар, който сякаш разкъса планините. Всички почувстваха трус като от земетресение и в къщата изведнъж настъпи тъмнина. Бяха живи заровени.

Гробното мълчание продължи няколко минути, после се чуха писъците на децата и тихите хълцания на жените, но никой не говореше.

Пръв се опомни доктор Луис. Той веднага извади от джоба си запалка и поиска от Нана свещ.

— Какви свещи са ти притрябвали, докторе! — възрази тя с благоговееен ужас. — Нима в гроба са нужни свещи? По-добре всички да коленичим и да се обърнем към Бога — то се видя, че Страшният съд е близо и че скоро ще се чуе тръбата на Архангела, която разбужда всички мъртви! Нека се молим!

— Слушай, гълъбче — забеляза меко Луис, — може часът на Страшния съд наистина да е близо. Но все пак Бог не ни е заповядал да легнем и да умираме, без да си мръднем пръста за нашето спасение. Засега Той не ни е лишил нито от сили, нито от разум. Затова нека се възползваме от неговите дарове, докато не е станало късно! Донеси свещ — трябва да видим колко голяма е опасността и всички ли сме невредими. Тук царува такава тъмнина, че и искрица не се вижда!

Твърдоглавата Нана пак нещо замърмори, но все пак се покори и на светлината на запалката намери връзка свещи.

Като запали свещ и с помощта на Алмагро отвори прозорците откъм фасадата, Луис се убеди, че до самата стена на къщата се е притиснала огромна каменна маса, преграждаща достъпа на светлината и въздуха. Прозорците от другите страни и тези на кухнята, които гледаха на запад, бяха засипани с дребни камъни и пръст и през тях също не проникваше светлина. За отваряне на вратите не можеше и да се мисли.

Оставаше да се покорят на съдбата и спокойно да чакат, още повече, че все още се чуваше ревът на урагана, макар и земята вече да не се тресеше.

Няколко часа всички търпеливо мълчаха, страхувайки се да помръднат, и само в душата си молеха Бога да не се откърти от близките скали някоя грамада, която да смачка слабия покрив и да ги убие. Лека-полека ужасяващият рев на урагана започна да преминава в слаби стонове и след това бурята утихна. Живи заровените обитатели на Есперанса пак прегледаха прозорците и се помъчиха да отворят поне този на кухнята, но и при най-малкия опит през него се изсипваше пръст и те се отказаха.

Виждаше се, че гредите на тавана бяха подали силно и че покривът е затрупан, ако не с камъни, то с пръст — можеше само да се чудят, как не е пропаднал съвсем под налегналата го тежест.

Луис и мистър Дълас, по начало по-енергични и запазили повече от другите присъствие на духа, се стараеха да ободрят другарите си по затвор и да им дадат, макар и слаба, надежда за избавление.

Преди всичко обаче трябваше да потърсят греди, за да подпрат покрива. Но не се намериха за целта никакви дървета и стана нужда да използват за тази работа сандъците с бельото, които натрупаха до самия таван.

При един по-старателен преглед, доктор Луис установи, че на едно място към предната стена гредите не са чак толкова вдадени, от което заключи, че скалата, която се е навела към тази част на къщата, е много по-високо от нея — именно това обстоятелство е спасило предната част на покрива.

С това засега прегледът приключи.

След няколко часа бурята стихна напълно и наоколо, като в същински гроб, се възцари абсолютна тишина.

Неуниващият Луис предложи всички най-напред да подкрепят силите си с ядене и спане, а след това вече да помислят как да излязат от затвора. Затворените в гроба, макар и с не особена охота, последваха неговото предложение.

След няколко часа трескав, прекъсван със цялата колония се събра в голямата зала. Не беше възможно да се различат денят и нощта, но по часовника се виждаше, че е пладне — значи бяха седели под земята едно денонощие.

Направиха сметка с какви припаси разполагаха. Имаше яйца, масло, брашно, чай, консервирано месо за цяла седмица, много свещи

и каца с вода, която Нана беше приготвила за миене — а водата в сегашното им положение беше по-важна от храната.

Колкото до горивото, то не беше кой знае колко, но нямаше особена нужда от дърва, тъй като и без това беше горещо и задушно. Последното обстоятелство силно смущаваше Луис — в къщата се бяха събрали двайсет души.

Какво щеше да стане след два дни, ако не осигуряха достъп на пресен въздух? Заплашваше ги страшната опасност да се задушат от собственото си дишане!

За да провери мрачната перспектива и да се увери дали не са запушени комините, Луис каза да накладат в кухнята огън. Запалиха дървата, но димът полази от печката в стаята. Тогава запалиха друга печка в предната част на къщата. Тук нещата тръгнаха по-добре: димът, макар и да пълзеше из стаята, но част от него все пак излизаше през комина. Значи, макар и малък, в комина беше останал проход, през който въздухът преминаваше!

Докато Луис наблюдаваше дима, Том, който беше дочул леко шушнене в печката, попита Нана дали не са сурови дървата. Тя отговори, че дървата били съвършено сухи.

— В такъв случай — заключи наблюдателният младеж, — в комина сигурно е влязла вода. Я да направим опит!

С тези думи той подложи под комина една чаша. След няколко секунди в чашата падна една капка, после втора, трета... и бавно, но непрестанно, в чашата започна да се събира вода.

— Ура, господа, ние сме спасени! — извика Том. — Тези капки са същински маслинени клончета за нашия ковчег^[20].

Затворниците се ободриха и това им даде сили да се движат, да ядат, да пият, да работят.

— Том, остави там чашата си — посъветва го мисис Дълас. — Тази вода все ще послужи, пък било то и за миене, тъй като водата в кацата трябва да се пести. Къде са прасковите, които брахме вчера или завчера? Вече не мога да разбера дали е ден или нощ? Май ще трябва и ние като Робинзон Крузо да бележим дните с резки! Та къде са, питам, прасковите?

Действително в уплахата си бяха забравили за прасковите и не ги забелязваха в тъмнината, а от тях бяха набрали няколко големи кошници. Благодарение на тях, денят мина по-весело...

Сутринта Джек вдигна рано Луис от сън и насаме му съобщи за един проект, който му беше дошъл на ума.

— Ще се изкача в комина — предложи той. — Аз го градих донякъде и сега си спомням, че ние нарочно оставихме вътре да стърчат тухли като стъпала, в случай, че стане нужда да се изкачим да го чистим. Помогнете ми само, докторе, да намеря роговото фенерче, което неотдавна направи Том.

Луис отначало сякаш се поколеба, но после, като прецени, че Джек е лек и пъргав, му разреши, още повече, че в „операцията“ на младежа беше засега единствената им надежда.

Те намериха фенера, дойдоха тихичко в залата и погледнаха в чашата, която сега беше вече пълна догоре с вода. Със задоволство забелязаха също, че в чашата, заедно с водата, бяха паднали няколко камъчета и бучки пръст. Това означаваше, че проходът в комина донякъде се беше разширил.

Луис предупреди Джек да не се мъчи да чисти комина от пръста и камъните, понеже това можеше да изложи на опасност целия покрив, а само да погледне какво е станало горе...

Пъргавият младеж окачи фенера на шията си и се покатери в комина.

На нашия коминочистач не му струваше нищо да се изкачи, но той не успя да излезе горе — горният край на комина беше похлупен с камък. Камъкът обаче, както установи младежът, беше плосък и можеше да се опита да го отмести; той и сега оставяше малка междинка, през която се виждаше небето и откъдето капеше ръмязият в това време студен дъжд.

Решиха да почакаат докато престане дъждът и на другата сутрин се помъчиха да поотместят камъка, покриващ комина. Удаде им се да го поместят само на няколко дюйма, така че дори и най-слабият човек не можеше да се провре през образувалия се проход. Но затова пък, с повдигането на камъка те освободиха една част от покрива до комина и тогава на Мария, която придружаваше Джек при втората му експедиция в комина, ѝ хрумна блестящата мисъл да прорежат кожата, с които беше покрит покрива върху царевичния пласт, за да пуснат пресния въздух.

Така и направиха. Силната пъргава девойка без мъка изряза голям къс кожа, разчисти царевичината и в къщата веднага стана

светло и не толкова душно.

Находчивите младежи бяха обсипани с похвали. Когато непосредствената опасност да загинат под земята от недостиг на въздух отмина, всички въздъгнаха облекчено и се развеселиха.

Междувременно вече бяха изминали четири дни след бурята. Най-после, на петия ден, дъждът престана съвсем и можеха да започнат работа за освобождаване от нежелания затвор.

Мария и Джек отново се качиха в комина и сполучиха да отмахнат камъка дотолкова, че момичето можа вече да се промъкне през образувалия се проход. Когато излезе навън, то тръгна към страната откъм градината — сега съвършено засипана — и по купа от пръст и камъни слезе долу. Оказа се, че пред къщата се беше търколила не една скала, както предполагаша, а две отделни маси, които бяха затиснали прозорците. Вратата също беше затисната с буца земя, но толкова слабо — не повече от един фут дебелина — че когато Мария извика, че могат смело да отворят, в стаята се изсипа сравнително малко пръст. Тогава грабнаха лопатите, изчистиха къщата от пръста и прокопаха широк проход, през който всички побързаха да излязат на чист въздух.

Владенията на Есперанса представляваха картина на пълно опустошение — буквално нямаше местенце, незасегнато от урагана. Овощните дръвчета бяха изпокършени или изскубнати с корена, покривите на къщите и килерите — сринати, оградата — разрушена. Обаче стените на църквата, къщата и оборите стояха. Животните също бяха оцелели, с изключение на едно теленце, което покривът беше притиснал. Останалият добитък само беше измършавял от глад, понеже оставената храна беше стигнала най-много за два дни. Копите бяха наклонени, но цели, благодарение на взетите мерки, и пред клетите животни незабавно бяха натрупани сено и царевичина. Оцелели бяха и житните запаси, насипани в хамбара. И накрая, нещо, което беше твърде важно, благодарение на предпазния капак, кладенецът не беше задръстен и сега, когато магнаха капака, разполагаха с прясна вода.

Затова пък, каква печална картина представляваше вътрешността на къщата на Дъласови, която така кокетно беше наредена от неуморимата мисис Дълас! Последната дори проплака, когато видя, че всичките ѝ завеси, стенни килимчета и възглавници са похабени или

унищожени; мебелите бяха изпоцапани, изпотрошени, прозорците — изкъртени. Добре, че беше оцеляла малката стаичка, която мистър Дълас наричаше свой кабинет: в нея бяха биноклите, писмените принадлежности, разните научни апарати и др.

Като прегледаха внимателно всички повреди, причинени от „памперо“, нашите приятели се заеха енергично да ги поправят. Преди всичко с помощта на дървени лостове, отместиха падналите скали от прозорците. После поправиха трите малки къщички и хамбара, а под покрива на голямата къща наслагаха здрави подпори. Приведоха в изправност и къщата на Дъласови, в която съпрузите отново се нанесоха.

В това време се завърна от пътуването си мистър Керизърс, придружен от Педро, Сара и двама млади индианци, пожелали да приемат християнството. Той беше доволен от пътуването си — сполучил беше да спечели уважението на индианците и да ги убеди да подобрят донякъде битата си. От него те се бяха научили да варят и пекат месото, да сеят царевица, за което семена им беше дал пак той, и да усъвършенстват жилищата си. Касикът, от своя страна, също потвърди, че в нравите на неговия народ започнало да се забелязва подобрене.

Касикът и жена му бяха във възторг от успехите на сина си, който вече се беше научил да чете и пише на английски и испански и се чувстваше много добре. Затова решиха да го оставят още известно време в Есперанса, за да може Алберто да усвои Закон Божии.

Гостите, макар и да очакваха да видят немалко следи от бурята, бяха потресени от опустошението, което ураганът беше причинил в Есперанса, и помогнаха за привеждане в ред на градината и нивите.

Камъните и пръста, които изкараха зад оградата, употребиха за направата на вал, с какъвто възнамеряваха да заградят с течение на времето целия участък. После решиха да оставят първата къща за нещо като тайно прибежище, още повече, че пещерата, която служеше за скривалище, се беше срутила от бурята, и да построят нова къща с лице на юг и единия ѝ край, опрян до развалините.

Нямаше защо да се страхуват повече от ново затрупване, защото от старателния оглед се оказа, че всичко, което е било възможно да се откърти, се беше откъртило и над къщата вече се извисяваше здрава планина от камък.

Новата сграда започнаха и завършиха за кратко време. Задната стая на къщата, чрез плътна, обкована с желязо врата със здраво резе, беше свързана с подземието — някогашната къща. Тази врата изкусно прикриха със зверски кожи. Вътрешността на старата къща не промениха с нищо, само разшириха дупката на покрива и поставиха там стълба. От покрива вече не беше трудно да се слезе по насипа в гората. Самата дупка покриха с плосък камък, а по целия насип засадиха пълзящи растения, които растат бързо, така че никой външен човек не можеше да се досети, че под тази зелена стръмнина се крие обширно жилище.

Тук пренесоха всичките запаси, включително и барута, и съпрузите Мъртън сега вече спяха спокойно, убедени, че в случай на опасност имат надеждно скривалище.

Бързо натрупаха провизии за зимата, а преди първия сняг дойде Пол с една млада индианка, която също желаше да стане християнка. Ара — така се казваше тя — по рождение принадлежеше към северните племена, които поради честите си срещи с белите са общо взето по-цивилизовани от южните си събратя и се отнасят към тях с презрение, като към нисша раса. Ара била седемгодишна, когато попаднала в плен у племето, чийто касик беше Пол, но отлично помнеше произхода си и гордо се делеше от подслонилото я племе. Южните индианци, казваше тя смело в лицето на касика, приличат на кръвожадната пума — те ходят на лов за хора, пият кръвта им и се къпят в нея, а благородните северни индианци търсят злато, с което купуват добитък и скъпи накити на жените и дъщерите си. Те ядат печено месо в сребърни блюда и пият със златни чаши огнена вода. Живеят в прилични къщи, както подобава на хора, а не в бордеи, годни само за зверове като южните индианци.

Горда с произхода си, Ара се обличаше много по-изящно от индианските жени на пампасите — облеклото ѝ беше по-хубаво, а шията и ръцете ѝ красяха златни гривни и нанизы от изумруди и топази.

Отначало гордата девойка се отнасяла към Пол с презрение, както към цялото му племе, но когато той, просветен от Христовото учение, започнал да разговаря с нея и споделил мечтите си да подобри с помощта на белите приятели бита и нравите на своето племе, високомерието на Ара се стопило и било заменено от не по-малко

силна любов. Горещите проповеди на Керизърс още повече допринесли за настъпилия у нея поврат и тя изказала готовност да приеме Христовото учение. Девојката беше с буден ум и бързо беше почувствала цялата привлекателност на християнството.

След последната среща с приятелите си Пол беше ходил в Буенос Айрес с няколко война — закарали там за продан животински кожи и ги заменили за железни изделия, съдове и др. Всичко това беше намерило своето място при преустрояването на индианското село.

След няколко дни, които минаха в запознаване на Ара с основните начала на християнската религия и в работа по домакинството, отпразнуваха весело сватбата и нашите приятели, отново забравили всички нещастия, благодариха на Бога за великите му милости.

Преди отпътуването си от Есперанса Пол събщи на приятелите си плана, който отдавна беше обмислил.

— Моят народ не е голям — каза той — и постепенно отвиква от проливането на кръв. Като гледа мирния живот на белите, доволството и мирът, които царят помежду им, той си казва: „А защо и ние да не ядем хляб и масло от кравите? Пампасите са широки — ще си изберем подходящо място и ще живеем в съгласие с християните“. Аз с радост чух тези думи, но се страхувам, че белите ще си помислят: „Индианецът е коварен и кръвожаден — нека живее далеч от нас“. Така че кажи ми, татко, какво да кажа на народа си?

— Благословен да е Господ Бог, който ми даде да насадя лозето Му в тази пустиня! — тържествено произнесе мистър Мъртън. — Преселете се близо до нас: така иска Бог!

Другите членове на колонията потвърдиха това решение на своя водач и незабавно започнаха да обсъждат избора на мястото за бъдещото индианско село. По предложение на Луис се спряха на един хубав участък, забелязан от доктора още по времето, когато ходиха с Чарлз да освобождават Джек. От Есперанса той беше отдалечен на един час път на кон, на брега на голямата река, където растеше великолепна трева. Всички бяха във възторг от този избор, а и на самия Пол мястото много се хареса.

През пролетта той, без да се бави, се появи тук с цялото си племе и разпъна временни шатри. Решиха да построят двадесет къщи, според броя на семействата в племето, около всяка къща да заградят градина,

а отзад — нива за сеене на жито. Къщата на касика беше по-просторна от другите, срещу нея възнамеряваха да построят църквата, а напред селото беше оставен площад, ограден с няколко големи дървета и предназначен за разходки, борби и др. Освен това беше решено да се загради цялото село с ров и вал от пръст.

Всички тези работи бяха извършени от самите индианци под ръководството и с помощта на Джо и Джон. Отначало непривикналите червенокожи не издържаха повече от един-два часа на ден и силно се изморяваха, но постепенно започнаха да свикват и накрая сами заобичаха труда. През това време Матилда учеше жените на домакинство, Мария ръководеше обучението на по-големите девойчета, а Мери се занимаваше с малките дечица.

Скоро селото доби привлекателен вид. С общо съгласие му дадоха името Амистад — приятелство, на испански. Не след дълго новите колонисти пристъпиха към земеделските работи.

През това време в Есперанса се случи важно събитие — големият син на семейство Мъртън, добрият и изпълнителен Том, напускаше колонията, за да отиде в Англия да се учи. Младежът отдавна хранеше надежда да постъпи в богословския факултет на някой университет, а после да стане свещеник и, когато се върне в Есперанса, да помага на баща си в самоотвержените му мисионерски дела.

На бащата и майката им беше тежко да се разделят с големия си син, но нямаше какво да се прави и те го благословиха. От своя страна, мистър Керизърс се зае да придружи младежа до Англия и дори да му помогне да постъпи в някой университет. Въпросът за издръжката на Том не затрудняваше никого, понеже в банката в Англия лежеше малкият капитал на мисис Мъртън с лихвите и приходите от имота на мъжа ѝ.

Макар ясна и безоблачна, пълна с тъга бе сутринта, в която Том се раздели с плачещото семейство. С него пътуваха мистър Керизърс, Алмагро, Пол и още шестима индианци — всички на отлични коне и с добро оръжие — те изпратиха пътниците до Буенос Айрес.

След няколко седмици изпрацачите се завърнаха с добри известия за отпътувалите, които успели вече да се качат на един английски кораб. Освен писмо от Том, те донесоха и подаръци от мистър Керизърс — чай, захар, книги, плат за рокли и др.

Измина още една зима в усърдна работа и усилия за просвещаване на диваците, а през лятото се завърна от Англия мистър Керизърс. Посрещнат с шумни приветствия, той съобщи, че Том благополучно се настанил в университета, здрав бил и доволен от положението си и се надявал да се завърне скоро при своите, за да дели отново с тях труд и радости. После следваше разказът за пътуването до Уинстън, за тамошните енорияши, които със сълзи от радост слушали за живота на добрия им пастор. За спомен мистър Керизърс донесе от тях всякакви подаръци: и вълнени чорапи, и гърненца със сладко, и котенца (станали вече две хубави котки) за Нана, и овчарски кучета. Освен това, по поръчка на Чарлз, бяха докарани много неща за домакинството, а от себе си мистър Керизърс беше накупил за обучаване на индианските деца учебници, тетрадки, писмени принадлежности и др. Сега той посвети цялото си време на обучението на неуките диваци и на всекидневните богослужения в Амистадската църква, която до неговото пристигане беше напълно завършена.

Малкият касик Алберто, под ръководството на своите приятели, получи отлично образование. Пъргавото и умно момченце даваше големи надежди и доктор Луис възнамеряваше да му предаде с течение на времето медицинските си познания. От това авторитетът на касика сред неговите поданици щеше още повече да се издигне.

В деня на петата годишнина от основаването на Есперанса в новата къща се събра голямо общество. Освен нашите колонисти тук бяха Пол и Ана (бившата Ара), а също и Педро и Сара с малкия си син Кристобал. Педро, възхитен от видяното в благоденстващата колония Амистад, каза по този повод на мистър Мъртън:

— Сърцето ми ме тегли към вас. Нима ти не си наш общ баща? Нима тези младежи не са братя на Педро и Сара? Но индианците, които скитат из пампасите, се гордеят със своята независимост и презират християнския закон на смирение и покорност. Старците от моето племе са външно кротки и смирени, а в душата си приличат на ягуар, прилепил се до земята, за да се хвърли върху своята жертва. Нима аз трябва да поднеса факела на разрушението към стрехата, която даде подслон на детето ми? Нима веселите песни на моите сестри, които се издигат към небето, подобно на песента на горските птици, ще се превърнат в жални писъци и стонове? Не, отче мой! Аз съм против това! Нека моят народ си остане там, на юг, докато смъртта

не грабне старците, а младите не се научат от белите си приятели да обичат Бога на мира!

Мистър Мъртън, който в душата си изпитваше страх пред многобройното и войнствено племе на Педро, бе до сълзи покъртен от думите на разсъдливия и предан касик. А мистър Керизърс, от своя страна, обеща да навестява често южните села и изказа увереност, че след няколко години, заедно с християнството, мирът трайно ще се възцари сред този народ.

Обядът беше сложен на полянката пред къщата и щастливите родители с радост гледаха доволните лица на своите деца. Наистина едното от тях липсваше, но им беше достатъчна мисълта, че то беше добре и че е поело по верен път.

— Простете ми, приятели — започна мистър Мъртън след десерта. — Аз може да съм стар егоист, но не мога спокойно да мисля за възможността да се разделя с когото и да било от вас. От друга страна, не може да се настоява млади, жадуващи за действие хора да се помирят завинаги с живота в тази пустиня. Покоят, тази наслада на старостта, за младостта изглежда бремене. Кажете ми, Луис, мой стари, изпитан приятелю и съветнико, имам ли аз дори право да моля всички ви да останете тук, далече от радостите на света, прогреса и културния живот?

Доктор Луис вдигна очи към засмените лица на седящите на трапезата и, след като прочете в тях общите мисли и желания, отговори:

— Ние не сме ваши пленници, безценни ми приятелю, а ваши обичащи ви деца и поданици. Ние можем по собствено желание да напуснем Есперанса, но защо да го правим, когато и тук ни е добре?! Впрочем може би скъпата ми, обичаща да философства Матилда, в действителност има желание да изпита прелестите на цивилизования живот и да се засели в някой град?

— Как можеш да говориш така! — обади се с укор девойката. — Тук е моята родина за цял живот.

— В такъв случай, драги ни татко — продължи докторът, — надявам се, ще ме приемеш в числото на своите деца, като ми дадеш за жена твоята мила, безценна дъщеря Матилда. По този начин ще осигуриш на Есперанса двама коренни нейни граждани.

— Вие се шегувате, приятелю! — извика смаян бащата. — Децата ми са още твърде малки — има още време, докато станат за брак.

— Моля те, татко — възрази Джек сред избухналия весел смях, — та Матилда е на двайсет години! И всички ние сме на възраст, в която вече мислим за собствено семейство. Мария е съгласна да ме вземе за мъж, а Мери отдавна вече е дала съгласието си на Чарлз.

— Такава ли била работата? — продума объркан мистър Мъртън. — Това съвсем не го очаквах! Значи ние с жена ми ще останем съвсем сами?

— Няма такова нещо — възрази Джек. — Ние всички ще се заселим тук, около вас, както е било в патриархалните времена. И ти ще си родоначалникът на Мъртъновото коляно!

Въпреки тези уверения, съпрузите Мъртън не можаха отведнъж да се помирят с неочакваната за тях крачка на децата им от юношеството в зрелия живот като самостоятелни членове на обществото. Учудваше ги и решителността на Чарлз да се засели окончателно в това глухо място, далеч от светския блясък. И наистина, кой би могъл преди пет години дори да помисли, че този строен, разглезен от богатство младеж ще предпочете някога тихия селски живот пред всичките удоволствия на светския?

Но факт е, че се случи именно така и Есперанса запази всичките си първи граждани, тъй като скоро трябваше да се завърне и Том. С това завършваме истинския си разказ. Читателите, смятаме, сами ще си направят от него извод, че твърдостта в изпитанията и упоритостта в труда са единственият път към душевно и материално доброденствие.

---

[19] Имената на великия мореплавател, утвърдени вече у нас от традицията като Христофор Колумб, всъщност на испански са Кристобал Колон (Cristobal Colon). — Бел.ред. ↑

[20] Според библейската легенда, Бог наредил на праведника Ной да построи голям ковчег (кораб), в който, заедно със семейството си и двойки от всякакви животни, да се спаси от всемирния потоп, изпратен като наказание за греховете на хората. Когато водите, залели цялата земя, започнали да спадат, Ной изпратил гарван, а после и гълъб, за да разбере, дали някъде не се е появила суша. На втория път

гълбът се върнал с маслиново листо в човката си — знак за близкото избавление. — Бел.ред. [↑](#)

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.